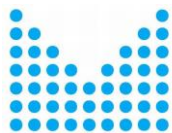

Ministerstvo životního prostředí

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Ministerstvo financí
České republiky

MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA-SUCHO

POZIČNÍ ZPRÁVA O POKROKU PŘI PLNĚNÍ KONCEPCE OCHRANY PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2019

MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Předložení každoroční poziční zprávy o pokroku vyplývá z „Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky“ (dále jen Koncepce) schválené usnesením vlády ČR ze dne 24. července 2017 č. 528, prvního strategického materiálu zaměřeného čistě na řešení problematiky dlouhodobého sucha prostřednictvím souboru opatření k omezení jeho následků na našem území. Tematicky Koncepce doplňuje a dále rozvádí opatření navržená v Národním akčním plánu adaptace na změnu klimatu.

Posiční zprávu o pokroku vypracovala meziresortní Komise VODA-SUCHO (dále jen Komise), jejímž hlavním úkolem je koordinace prací při implementaci a vyhodnocování navržených opatření, upozorňování na nedostatky při jejich realizaci a vyžadování nápravy prostřednictvím této poziční zprávy, jež obsahuje přehled postupu naplňování jednotlivých navržených opatření za rok 2019. Komise funguje jako koordinační a poradní orgán bez výkonné pravomoci.

Lze konstatovat, že dílčí aktivity pro zlepšení v oblasti zvládání dopadů sucha probíhají ve všech navržených opatřeních, a jejich popis a náklady na ně jsou uvedeny v této zprávě. **Současně však nedochází k dostatečnému posunu v naplňování strategických cílů Koncepce. Naplňovat se daří především měkká doplňující opatření, postup realizace technických opatření je minimální.**

Hlavní příčinou jsou chybějící, nebo omezující legislativní předpisy, které se prozatím nedaří novelizovat a které dostatečně neumožňují naplňování Koncepce a znamenají tak vážné ohrožení pro dosažení její vize a cílů. Především nedostatečné vnímání vodohospodářských staveb jako staveb ve veřejném zájmu a zdoluhavost jejich přípravy ohrožuje smysluplné plánování staveb a změn využití území. Tím nejen, že nedochází k vlastní realizaci opatření, ale v některých případech je v podstatě nemožné i věrohodné plánování finančních prostředků pro jejich realizaci.

Dosud se rovněž nepodařilo schválit novelu zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), jako podkladu pro operativní zvládání sucha a nedostatku vody. Nepodařilo se zvýšit zákonnou ochranu půdy zákonem o půdě, nedošlo k vydání tzv. protierozní vyhlášky či k novelizaci nařízení vlády k minimálním zůstatkovým průtokům, nepodařilo se posílit roli státu při cílení realizací opatření v zákoně o pozemkových úpravách. Naopak se objevují další legislativní požadavky, jejichž naplňování může být v opozici vůči záměrům Koncepce. Jedná se např. o Energetickou politiku EU a cíle podílu výroby OZE, které již nyní a v případě dalšího rozšiřování energetického využívání biomasy by i dále zesílily tlak na nepotravinářskou zemědělskou produkci a negativně ovlivnily již teď napjatou vodní bilanci a zhoršující se kvalitu surových vod kvůli používání pesticidů. Na druhou stranu se od 1. ledna 2019 podařilo dosáhnout zpřísnění a zvýšení rozsahu působnosti legislativních podmínek pro zemědělské postupy vhodné pro zlepšování vodního režimu krajiny (zpřísnění standardu DZES 5 novým vymezením erozně ohrožených ploch, doplnění nového standardu DZES 7 omezujícím max. plochu plodiny na erozi ohrožené půdě na 30 ha s účinností od 1. ledna 2020).

Naplnění cílů a opatření vyplývajících z Koncepce s sebou nese značnou finanční potřebu, jejíž odhad pro realizaci jednotlivých opatření není zcela pokryt. V některých případech je financování realizace poddimenzováno či jinak limitováno v poměru ke skutečným potřebám (např. obnova vodárenských přivaděčů, propojování soustav a výstavba nových vodárenských nádrží, realizace opatření z pozemkových úprav). Je nutné hledat odpovídající finanční zdroje na úrovni lokálních, národních i evropských finančních mechanismů.

Dopady sucha se přitom dále prohlubují. I přesto, že srážky se v roce 2019 přiblížily hodnotě dlouhodobého normálu, sucho na podzemních vodách, ve vodních tocích a v půdě pokračovalo. Navíc jeho dlouhé trvání již začíná dopadat vedle lesů i například na ovocné stromy, které usychají. Je nezbytné přistoupit k faktické realizaci opatření v krajině i v oblasti zabezpečení vodních zdrojů pro zásobování. Musí dojít ke změně nevhodné struktury zemědělské výroby, optimalizaci velikosti dílů půdních bloků, osevních postupů a organiky v půdě, více pozornosti je nutno přikládat metodám precizního zemědělství, včetně rozvoje environmentálně šetrných závlahových systémů a soustav využívajících nejmodernější zavlažovací technologie. Je nezbytné násobně navýšit úsilí při přípravě a

realizaci pozemkových úprav, a to přednostně v nejvíce ohrožených oblastech ČR. Podobně je nutné urychlit budování nových akumulčních nádrží, propojovat vodohospodářské, vodárenské a závlahové soustavy umožňující efektivní hospodaření s vodou a zaměřit se na využívání srážkových vod.

Nic z uvedeného nebude možné bez pochopení a vnímání hodnoty vody celou společností a bez jejího správného ocenění, nejen na straně odběrů, ale i vypouštění. Je zcela nezbytné věnovat se intenzivně osvětě o potřebě a významu vody pro život, o negativních dopadech sucha a nedostatku vody, a to již od dětství, v rodinách, ve školách atd. Doposud veřejnost vnímá tyto zásadní problémy převážně z pohledu, kdy žijeme ve „vodním blahobytu“ a současné a budoucí problémy se nás až tak moc netýkají.

Dosavadní průběh zimy 2019–2020 je z hlediska doplnění zásob vody, vzniku sucha a dalších dopadů zejména v sektoru zemědělství a lesnictví velmi nepříznivý. V důsledku mírného průběhu zimy z hlediska teploty vzduchu nedošlo k vymrznutí škůdců, naopak bylo zaznamenáno kvetení ovocných stromů aj.

Relativně vysoká teplota dále znamená výpar z půdy i v zimním období, který dále zhoršuje stav zásob vody v půdě a brání doplňování podzemních vod. Navíc malý úhrn srážek a chybějící sněhová pokrývka snižují šance na doplnění zásob vody v krajině před začátkem jara a vegetační sezóny. To vše potenciálně ohrožuje zemědělskou produkci i přírodní ekosystémy již od samotného počátku roku 2020. Přitom pravděpodobnost doplnění zásob na úroveň normálu v průběhu března lze odhadovat menší než 10 %.

Aby došlo k pozitivnímu posunu naplňování Koncepce, bude zřejmě nezbytné schválit vládou závazný harmonogram postupu projektových příprav a termínů zahájení rozhodujících opatření, a to organizačních, technologických, technických a legislativních, která se podle stanoveného rozsahu budou realizovat v časovém souběhu. Tímto způsobem lze dosáhnout změny stávajícího trendu v přístupu k realizaci, ale i vnímání problematiky sucha a nedostatku vody, protože v „období vodního blahobytu“, ve kterém zatím žijeme, se navrhovaná opatření jen stěží připravují, natož realizují. **Harmonogram postupu projektových příprav a termínů zahájení rozhodujících opatření by měl být projednán v obou komorách Parlamentu ČR, aby přesahoval přes délku volebního období.**

Obsah

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ	2
SEZNAM ZKRATEK	6
1 ÚVOD	8
2 HYDROLOGICKÝ PŘEHLED ROKU 2019	9
3 ČINNOST MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA–SUCHO V ROCE 2019	11
4 STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2019	12
4.1 OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ INFORMAČNÍ PLATFORMY O SUCHU A NEDOSTATKU VODY	12
4.1.1 Revize a doplnění stávající monitorovací sítě s ohledem na sledování sucha	12
4.1.2 Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho	14
4.1.3 Program hospodaření s omezenými vodními zdroji	15
4.1.4 Předpověď vývoje stavu vodních zdrojů	16
4.2 ROZVOJ A POSILOVÁNÍ VODNÍCH ZDROJŮ	17
4.2.1 Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury	17
4.2.2 Ochranná pásma zdrojů povrchových a podzemních vod pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou	18
4.2.3 Podpora využívání moderních technologií ve vodárenství	19
4.2.4 Propojování skupinových vodovodů do vodárenských soustav	20
4.2.5 Uplatnění technologií umělé infiltrace a břehové infiltrace pro zvýšení zdrojů podzemní vody	21
4.2.6 Nové víceúčelové přehradní nádrže	23
4.2.7 Převody vody mezi povodími a zvýšení integrace vodohospodářských soustav	25
4.2.8 Podpora modernizace a rozvoje zemědělských závlah	26
4.2.9 Obnova stávajících a výstavba nových závlahových nádrží	27
4.2.10 Podpora obnovy a výstavba vodních zdrojů požární vody v lesních ekosystémech	28
4.3 ZEMĚDĚLSTVÍ JAKO NÁSTROJ PÉČE O MNOŽSTVÍ A JAKOST VODY A STAV PŮDY	29
4.3.1 Optimalizace monitoringu stavu zemědělské půdy a aktualizace bonitace půd za účelem zlepšení ochrany půdy	29
4.3.2 Zvýšení ochrany půdy před účinky eroze	31
4.3.3 Organická hmota v půdě a opatření na její zachování a zvýšení	33
4.3.4 Sledování kvality podzemních a povrchových vod v souvislosti s používáním hnojiv a pesticidů	34
4.3.5 Změna zemědělské politiky v oblasti podpory pěstování energetických plodin	36
4.3.6 Podpora rozvoje ekologického zemědělství	37
4.3.7 Podpora principů precizního zemědělství	38
4.3.8 Podpora provádění komplexních pozemkových úprav	39
4.4 ZVÝŠENÍ RETENČNÍ A AKUMULAČNÍ SCHOPNOSTI KRAJINY	41
4.4.1 Obnova přirozených funkcí vodních toků a niv	41

4.4.2	Regulace odtoku z melioračních odvodňovacích zařízení	42
4.4.3	Obnova přirozených vodních prvků v krajině	43
4.4.4	Opatření na lesní půdě	45
4.5	PODPORA PRINCIPŮ ZODPOVĚDNÉHO HOSPODAŘENÍ S VODOU NAPŘÍČ SEKTORY.....	46
4.5.1	Podpora opatření na snižování spotřeby vody v energetice a v průmyslu	46
4.5.2	Podpora hospodaření se srážkovými vodami	49
4.5.3	Podpora opětovného využívání vyčištěných odpadních vod	51
4.5.4	Podpora moderních technologií čištění odpadních vod	52
4.5.5	Územní plánování	54
4.6	IMPLEMENTACE OPATŘENÍ K OMEZOVÁNÍ NÁSLEDKŮ SUCHA A NEDOSTATKU VODY.....	56
4.6.1	Návrh nové hlavy zákona o vodách zaměřené na zvládání sucha	56
4.6.2	Úprava organizace státní správy v souvislosti se zvládáním sucha.....	57
4.6.3	Přenastavení postupů pro stanovení minimálních zůstatkových průtoků	58
4.6.4	Příprava tzv. protieroční vyhlášky	59
4.6.5	Legislativní úprava pro zlepšení možností využití státních hmotných rezerv pro řešení následků sucha mimo krizové stavy.....	61
4.6.6	Financování vodního hospodářství	62
4.6.7	Financování opatření navržených Konceptí	63
4.6.8	Osvěta a vzdělávání veřejnosti k zodpovědnému hospodaření s vodou	67
5	DALŠÍ OPATŘENÍ DOPORUČENÁ KOMISÍ DOTČENÝM RESORTŮM K REALIZACI.....	69
5.1	Opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích	69
5.2	Využití důlních vod	71
5.3	Návrh zákona o marketingovém fondu na podporu diverzifikace pěstovaných plodin.....	72
6	ZÁVĚR.....	73
7	STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2019 – TABULKA	74

SEZNAM ZKRATEK

AEKO	agroenvironmentálně-klimatické opatření
AMA	Agrarmarkt Austria Marketing (Rakouská zemědělská marketingová organizace)
AMC	Agricultural Marketing Centre (Agrární marketingové centrum)
a.s.	akciová společnost
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
CC	Cross Compliance (kontrola podmíněnosti)
CMA	Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft (Centrální marketingová společnost německého zemědělství a potravinářského průmyslu)
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DČOV	domovní čistírna odpadních vod
DPB	díl půdních bloků
DSO	dráha soustředěného odtoku
DVT	drobný vodní tok
DZES	dobry zemědělský a environmentální stav půdy
ECMWF	European Centre for Medium Range Weather Forecast (Evropské centrum pro střednědobou předpověď)
EK	Evropská komise
EN	evropská norma
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FADN	Farm Accountancy Data Network (Zemědělská účetní datová síť)
GSM	Global System for Mobile communications (Globální systém mobilní komunikace)
HAMR	Hydrologie, Agronomie, Meteorologie, Retence
HZS	Hasičský záchranný sbor
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vody
KPP	komplexní pozemková úprava
k. ú.	katastrální území
l. p.	lesní požár
LRV	Legislativní rada vlády
LPIS	Land Parcel Identification System (Veřejný registr půdy)
MEO	mírně erozně ohrožená oblast
MEŘO	methylester řepkového oleje
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPŘ	meziresortní připomínkové řízení
MSP	malý a střední podnik
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZD	meliorační a zpevňující dřevina
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAP	Národní akční plán adaptace na změnu klimatu
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NNO	nevládní nezisková organizace
NPŽP	Národní program Životní prostředí
NSTČ	náklady stavební a technologické části staveb (= maximální uznatelné náklady)
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání

OKD	Ostravsko-karvinské doly
OPIS	Operační a informační středisko
OPPIK	Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OZE	obnovitelný zdroj energie
PHO	pásmo hygienické ochrany
PO	požární ochrana
POPFK	program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
POR	přípravek na ochranu rostlin
PPK	Program péče o krajinu
PRV	Program rozvoje venkova
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
PzV	podzemní voda
RHSD	Rada hospodářské a sociální dohody
RSPU	rozpočet Státního pozemkového úřadu
RVP	rámcový vzdělávací program
SAPS	Single Area Payment Scheme (Jednotná platba na plochu)
SDGs	Sustainable Development Goals (cíle udržitelného rozvoje)
SEO	silně erozně ohrožené oblast
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí České republiky
SOVAK	Sdružení vodovodů a kanalizací
s. p.	státní podnik
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SVS	Státní veterinární správa
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SW	software
TA	Technologická agentura
ÚKZUZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VPS	Všeobecná pokladní zpráva
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
v. v. i.	veřejná výzkumná instituce
WC	water closet (toaleta)
ZOD	zranitelná oblast dusičnany
ZŠ	základní škola

1 Úvod

Poziční zpráva o pokroku za rok 2019 představuje shrnutí výsledků práce jednotlivých gesčně odpovědných resortů v rámci naplňování jednotlivých opatření z „Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky“ (dále jen Koncepce).

Struktura zprávy se skládá ze stručného hydrologického zhodnocení uplynulého roku a informace tajemníků „Meziresortní komise VODA-SUCHO“ (dále jen Komise) o činnosti Komise v předmětném období, dále následuje stěžejní informace o naplňování jednotlivých opatření Koncepce včetně úvodního „manažerského shrnutí“, následovaná závěrem s doporučeními pro následující období a přehlednou tabulkou opatření s uvedením gescí a hlavních dosažených výsledků.

Informace o naplňování jednotlivých opatření je z důvodu přehlednosti rozdělena do 4 částí:

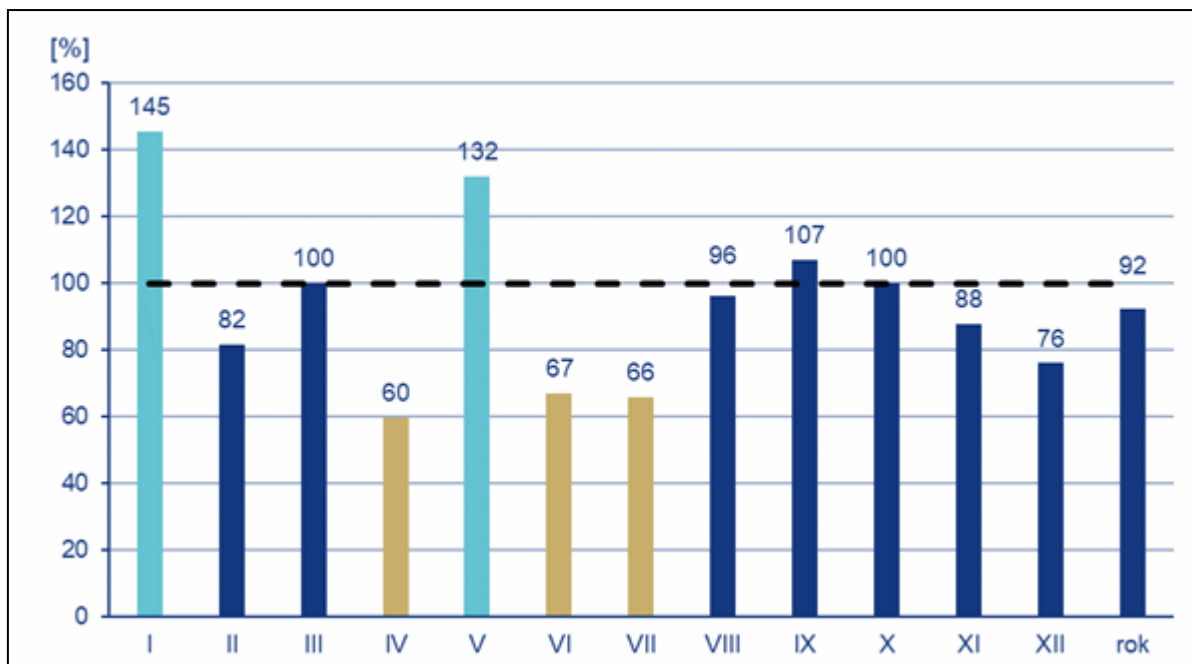
- A) Realizované aktivity
(stručný popis výsledků, co bylo uděláno pro splnění opatření/splnění cílů Koncepce, dotační programy, skrze které byly výsledky dosaženy apod.)
- B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření
(stručný popis plánovaných výstupů, které zbývají udělat pro splnění opatření/splnění cílů Koncepce, příp. uvedení důvodů, proč se opatření nedaří naplňovat podle plánu)
- C) Finanční náklady na realizaci opatření
(dosud vynaložené finanční prostředky na realizaci opatření a odhad/vyčíslení prostředků na další plánovací období – 2019, 2020 a střednědobý výhled/další 3 roky)
- D) Hodnocení
(stručné hodnocení, zda je opatření plněno dle časového plánu a zda se jeví do roku 2022 jako splnitelné)

Zpráva se dle Jednacího řádu Meziresortní komise VODA-SUCHO ze dne 23. února 2018 každoročně předkládá pro informaci ministrům dotčených resortů v lednu následujícího roku.

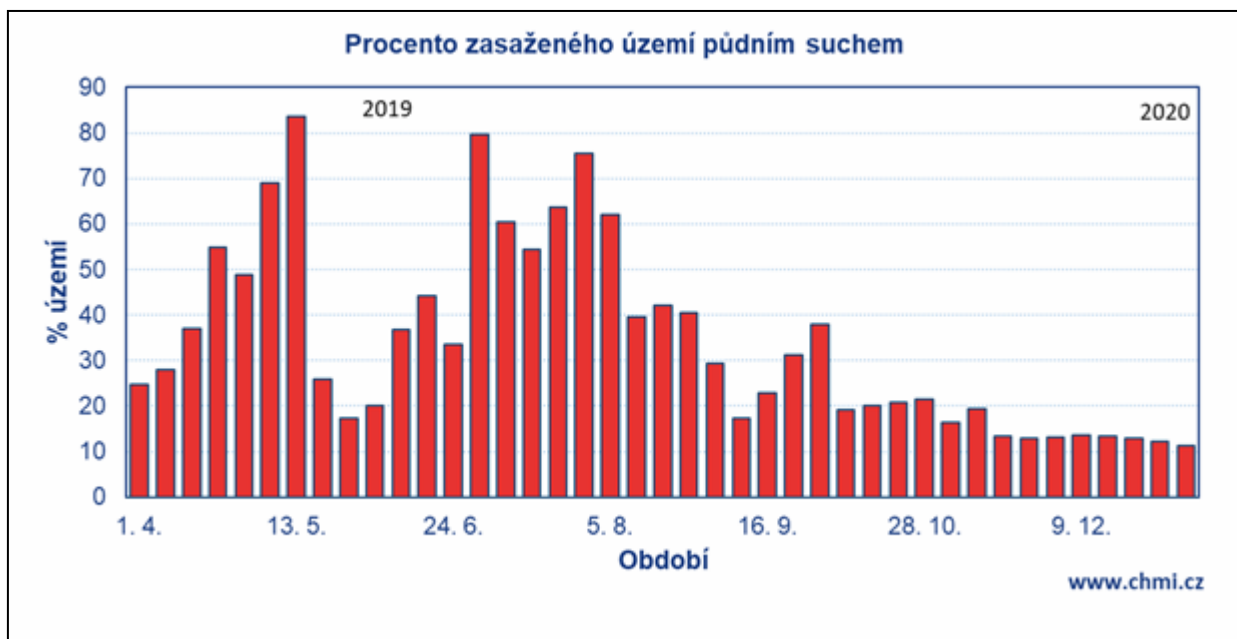
2 HYDROLOGICKÝ PŘEHLED ROKU 2019

Průběh roku 2019 byl z hlediska vývoje sucha příznivější než v roce předchozím. Z hlediska stavu podzemních a povrchových vod rok započal významným deficitem. Zásoby sněhu z hlediska celého území ČR překročily dlouhodobý průměr a na počátku února dosahovaly až 3,5 mld. m³ vody v podobě sněhu. Zatímco zejména na horách byly zásoby větší než obvykle, v nížinách a středních nadmořských výškách nebyly dostatečné pro významnější doplnění zásob podzemních vod. I období tání se obešlo bez výskytu významnější odtokové situace. Lze proto shrnout, že v dubnu na počátku vegetační sezóny byl stav podzemních vod velmi nepříznivý a sucho přetrvávalo, i přes srážkově nadprůměrné první čtvrtletí. V dubnu naopak spadla jen přibližně polovina dlouhodobého normálu. Zlepšení situace disponibility vody přinesl květen, který byl teplotně podnormální (jako jediný měsíc roku) a současně srážkově nadnormální. Následoval výrazně teplý červen se srážkami asi na úrovni 63 % dlouhodobého normálu a červenec se 73 % dlouhodobého normálu, od srpna se pak vyskytovaly srážkově normální měsíce.

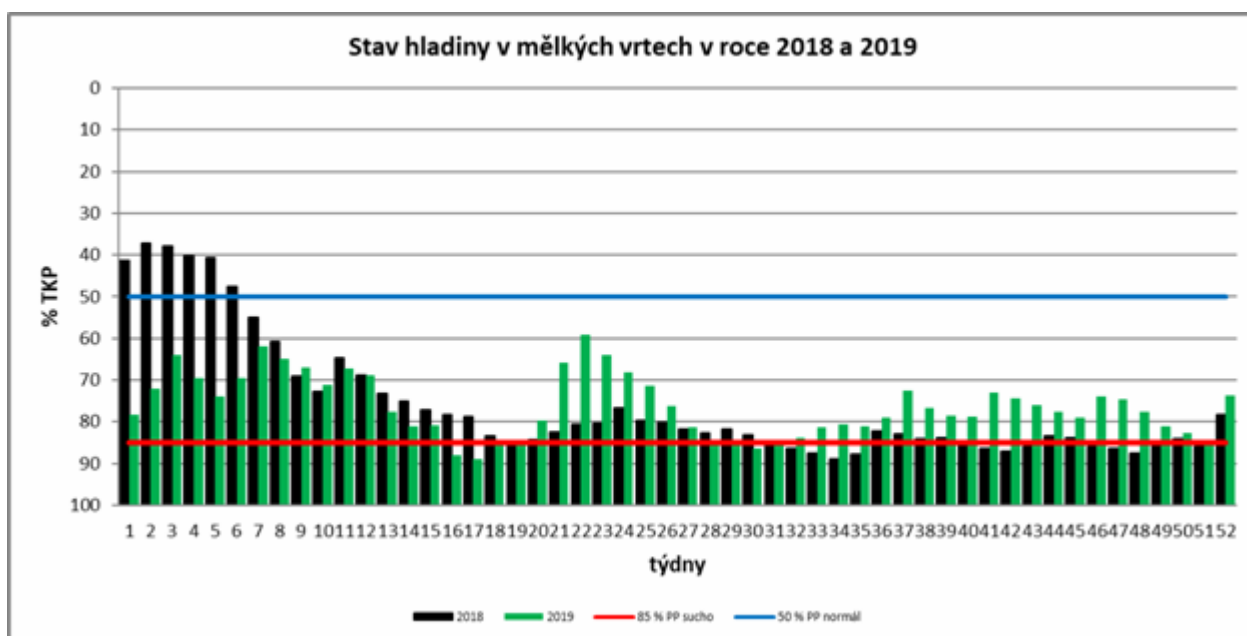
Z hlediska odtoku v povrchových tocích lze za vrchol sucha označit červenec, kdy zejména v nižších polohách a na východě území průměrné průtoky klesly až pod 30 % dlouhodobého měsíčního průměru. Od srpna díky četnějším srážkám docházelo k dočasným vzestupům. Pozvolna se započal zlepšovat i stav podzemních vod, zejména na východě území a v povodí Berounky, kde v září pominul plošný stav silného sucha. Nicméně na většině území stav sucha na podzemních vodách pokračoval až do konce roku 2019.

Měsíční úhrny srážek na území ČR pro jednotlivé měsíce roku 2019 v procentech normálu 1981–2010. Měsíce hodnocené jako srážkově podnormální jsou označeny okrovou a srážkově nadnormální světle modrou barvou.

Rozsah území ČR zasaženého půdním suchem v průběhu roku 2019

Porovnání týdenních stavů hladiny podzemních vod v letech 2018 a 2019

3 ČINNOST MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA–SUCHO V ROCE 2019

V roce 2019 se výkonný výbor Komise sešel 2× v termínech 29. března a 15. října. Na jednáních výkonného výboru byly koordinovány kroky a řešeny případné nesoulady při naplňování Koncepce prostřednictvím zaváděním konkrétních opatření jednotlivými, gesčně odpovědnými resorty, a dále kroky pro sestavení předkládané poziční zprávy o pokroku za rok 2019. Na platformě výkonného výboru Komise byly dále diskutovány záležitosti ohledně agendy paralelních platforem věnujících se tematice dlouhodobého sucha (setkávání členů Národní koalice pro boj se suchem na úrovni vlády, činnost v rámci senátní komise voda-sucho, včetně jejího vyjádření k poziční zprávě o pokroku za rok 2018). Na říjnovém jednání byly dále představeny závěry kontrolní komise Nejvyššího kontrolního úřadu k poziční zprávě o pokroku za rok 2018 (i Koncepti samotné) včetně jmenovitých doporučení pro zvýšení kvality každoročně předkládaného materiálu. Výkonný výbor Komise si dále uvědomuje, že jeho působnost a možnost vyjádřit se širokým konsensem k celonárodním tématům týkajících se vody a sucha (v souladu s Jednacím řádem Komise) nebyla zcela naplněna a je zde prostor pro významný signál Komise jakožto apelu na jednotlivé členy vlády České republiky pro strategická či koncepční rozhodování.

K datu 30. listopadu 2019 měl výkonný výbor Komise 22 členů a poradní orgán 35 členů jmenovaných ministry zemědělství a životního prostředí. Aktualizované písemné výstupy z jednání Komise stejně jako ostatní formální dokumenty spojené s činností Komise včetně průběžně aktualizovaného seznamu členů Komise jsou dostupné na webovém portálu <http://suchovkrajine.cz/>.

Zásadní připomínky členů výkonného výboru Komise k efektivitě naplňování Koncepce, jejich jednotlivých pilířů a cílů, které byly častým tématem jednání, jsou součástí tzv. manažerského shrnutí Zprávy v úvodu kap. 4.

4 STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2019

4.1 OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ INFORMAČNÍ PLATFORMY O SUCHU A NEDOSTATKU VODY

4.1.1 REVIZE A DOPLNĚNÍ STÁVAJÍCÍ MONITOROVACÍ SÍTĚ S OHLEDEM NA SLEDOVÁNÍ SUCHA

Cílem opatření je zvýšit spolehlivost a plošné pokrytí pozorovaných veličin, které jsou následně využívány ke zpracování podkladů pro rozhodování při nakládání s vodami a které jsou klíčové pro operativní rozhodování během epizody sucha. Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

V roce 2019 byla hlavní pozornost v rámci monitoringu sucha i nadále věnována podzemním vodám, a to z důvodu jejich komplexnější vypovídací schopnosti o trvání sucha. Stav zásob (a jeho deficit) podzemních vod navíc do značné míry determinuje i průtok ve vodních tocích. Na monitorovací síti bylo opraveno 25 mělkých monitorovacích vrtů a 5 hlubinných monitorovacích vrtů, dále proběhla kompletní rekonstrukce 16 objektů sloužících k měření vydatnosti pramene a u dalších 10 proběhly opravy a udržovací práce. Realizovalo se čištění celkem 6 hlubokých monitorovacích vrtů s následnou kamerovou zkouškou pro ověření funkčnosti a aktuálního stavu vrtů. V průběhu roku dále probíhalo u hlubokých vrtů karotážní měření s následnou kamerovou prohlídkou k zjištění aktuálního stavu vrtů a návrh optimálního postupu regenerace k zachování jejich funkčnosti. V roce 2019 byly také zahájeny přípravné práce pro kompletní rekonstrukci 2 hydropedologických profilů. Pro objekty podzemních vod bylo nakoupeno 108 měřicích přístrojů umožňujících datový přenos. V druhé polovině roku byly tyto přístroje instalovány na objekty. V povodí Sázavy od VD Želivka po ústí probíhá měření vydatnosti 2 pramenů, které byly vybrány v předchozích letech, pomocí provizorní přelivné hrany. Zároveň byly zahájeny rekognoskace území a vyhledání pramenů pro výběr další lokality. Na povrchových vodách započalo řešení rekonstrukcí stanic v rámci projektu financovaného z OPŽP, jehož řešení je plánováno až do roku 2022. Současně proběhla příprava dalších projektů rekonstrukcí, které byly opět podány do stávajícího programu OPŽP. V roce 2019 byl rozšířen monitoring půdní vlhkosti o 20 nových lokalit.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Vzhledem ke skutečnosti, že monitoring musí být trvalý a dlouhodobě udržitelný, musí docházet k průběžnému financování údržby a oprav měřicích objektů povrchových i podzemních vod a obměně přístrojového vybavení – v tomto smyslu se jedná o základní činnost ČHMÚ. Zejména v případě monitoringu podzemních vod je však nezbytné doplnění monitoringu v dosud nesledovaných oblastech (vodních útvech) v rozsahu cca 40 objektů a započítí obnovy, zejména sítě hlubokých vrtů vybudovaných v 80. letech 20. století. Současně je nezbytné realizovat zamýšlené převzetí vybraných vrtů vzniklých v rámci projektu Rebalance po skončení doby udržitelnosti do standardní sítě provozované ČHMÚ. Za tímto účelem bude částečně využito i investičních prostředků MŽP v rámci projektu Sucho II. Rekonstrukce stanic povrchových vod probíhá z prostředků OPŽP.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na revizi a doplnění stávající sítě činily v letech 2017 až 2019 cca 16 mil. Kč a byly realizovány z rozpočtové kapitoly MŽP. V dalších letech jsou naplánovány provozní náklady v předpokládané roční výši 3,5 mil. Kč (obnova měřicí techniky a údržba sítě) nad rozsah standardního provozu monitoringu v roce 2020 hrazené z rozpočtové kapitoly MŽP a investiční prostředky ve výši 24 mil. Kč na rekonstrukce a doplnění reprezentativní sítě podzemních vod v období 2020–2021 (2020: 12 mil. Kč, 2021: 12 mil. Kč) a dále pro období 2022–2023 dalších odhadem 26 mil. Kč pro pokračující rekonstrukce sítě hlubokých vrtů, ostatních objektů podzemních vod včetně doplňování nových objektů dle potřeb monitoringu a doplnění sítě. Na pozorovací síti povrchových vod byl plán investic

(rekonstrukcí) v roce 2019 ve výši 20,5 mil Kč, pro roky 2020 21,6 mil. Kč, 2021 11,4 mil. Kč a 2022 8,7 mil. Kč z prostředků OPŽP.

D) Hodnocení

Plnění opatření postupuje v souladu se záměry a jeho každoroční naplňování zvyšuje spolehlivost pozorovaných veličin. Proto lze předpokládat naplnění záměru pro období do roku 2022, ovšem i po tomto datu bude nezbytné pokračovat v aktivitách, a to zejména na síti hlubokých vrtů na základě v mezidobí identifikovaných potřeb a plánu.

4.1.2 ROZVOJ A PROPOJENÍ MONITORINGŮ SUCHA, VZNIK VAROVNÉHO SYSTÉMU NA SUCHO

Cílem opatření je zajistit informovanost veřejnosti z jednoho centrálního, přehledného, průběžně aktualizovaného zdroje, který bude snadno komunikovatelný. Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Již v roce 2017 byl započat vývoj systému HAMR, který přehledně podává informace o všech typech sucha a potenciálním riziku vzniku nedostatku vody v rámci jednoho webového portálu. Popis funkce systému HAMR je podrobně popsán ve zprávě za rok 2018. Práce v roce 2019 se soustředily na vylepšení uživatelského prostředí pro širokou veřejnost. Na přelomu roku 2019 a 2020 byla na adrese <http://hamr.chmi.cz/> spuštěna nová verze systému včetně mobilní aplikace. Pro srozumitelnost byly mapy doplněny o videokomentář pracovníků ČHMÚ, kteří vysvětlují aktuální situaci včetně predikce na následující týden. Systém je dostupný ve dvou verzích, veřejné a odborné pro registrované účastníky. Aktualizován je vždy jednou týdně ve středu.

Hlavním cílem registrované části HAMRu je zajistit technickou podporu pro „Zvládání sucha a nedostatku vody“ v rámci projednávané hlavy X novely zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Systém přináší základní informace, které slouží pro rozhodování tzv. suchých komisí při zavádění opatření vedoucích ke zmírnění negativních dopadů sucha.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

I na další roky jsou plánovány práce na vylepšení systému. Počítá se zejména s testováním věrohodnosti předpovědí a odhadem jejich nejistoty. Část prací je zaměřena na vylepšení komponenty podzemní vody. Sucho na podzemních vodách je doposud hodnoceno jen na základě výkyvu hladiny podzemní vody, což nepřináší informaci o celkovém množství vody ve zdroji. Úkolem prací v dalších letech je tedy kvantifikace přírodních zdrojů podzemních vod pro jednotlivé vodní útvary a návrh tzv. signálních hladin, které by upozorňovaly suché komise na podnormální stavy množství podzemních vod a na nutnost omezit jejich užívání.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na vývoj systému činí od roku 2017 cca 25 mil. Kč, přičemž financování opatření je realizováno z rozpočtu MŽP. V dalších 2 letech se předpokládají náklady spojené s doladěním a provozem systému v předpokládané výši cca 4 mil. Kč (2020), resp. 2 mil. Kč (2021), hrazené též z rozpočtu MŽP.

D) Hodnocení

Systém HAMR již běží, opatření lze považovat za splněné. Systém se bude dále zdokonalovat a prodlužovat období predikce vývoje situace.

4.1.3 PROGRAM HOSPODAŘENÍ S OMEZENÝMI VODNÍMI ZDROJI

Cílem programu hospodaření s omezenými vodními zdroji je optimalizovat hospodaření s vodními zdroji (především v zásobním objemu vodních nádrží) v období sucha a nedostatku vody s ohledem na skutečnou aktuální potřebu vody. Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Po spuštění základní aplikace HAMR práce pokračovaly přípravou nové interaktivní aplikace přístupné z webového portálu hamr.chmi.cz v prostředí JavaScript a vývojem doplňkových modulů. Jednou z novinek je „Rozhodovací systém pro optimalizaci užívání“ – nástavba umožňující management vodních zdrojů pro různé správní jednotky (okresy, kraje, Česká republika). Systém sumarizuje požadavky na užívání vod jednotlivými sektory včetně jejich povolení. V rámci systému je provedena pasportizace jednotlivých povolení. Zahrnuty budou i jednoduché optimalizační nástroje umožňující simulaci dopadů různých opatření (např. sektorových omezení) na vodní zdroje. Komise pro sucho tak získá možnost ověřit si vliv zaváděných opatření či podklad pro výběr nejefektivnější varianty.

Přímo pro správce vodních děl je připraven modul „Optimalizace hospodaření na vodních nádržích“ pomocí diferenciálních evolučních algoritmů. Pomocí webového rozhraní mají největší odběratelé možnost zadávat si své požadavky na aktuální potřebu vody na 8 týdnů dopředu. Jak se již v minulosti ukázalo, jsou povolené hodnoty odebíraného množství někdy až dvojnásobné oproti skutečně odebíranému množství. Navíc se ze zkušeností posledních suchých roků ukazuje, že velká část odběratelů je schopná svou spotřebu vody na omezenou dobu ještě výrazně snížit. Spolupracující odběratelé mohou být poté zvýhodňováni v rámci hierarchizace omezování odběrů, která bude součástí Plánu pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Ke konci roku 2019 byla spuštěna kompletní verze systému HAMR. Systém byl doplněn o jednotlivé doplňkové moduly, které se budou i nadále testovat a upravovat. Právní subjekt, který bude zastoupen v Komisi pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody (komise pro sucho) má nyní dostatek času se se systémem seznámit ještě před nabytím účinnosti připravené novely vodního zákona a aktivně se podílet na vývoji samotného systému (uživatelská přívětivost, doplňková funkcionality). V první polovině roku 2020 se plánují školení a semináře pro uživatele systému, tzn. především pro vodoprávní úřady, státní podniky Povodí a jednotlivé členy budoucích komisí pro sucho.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady související s přípravou doplňkových modulů jsou započítány v nákladech vývoje celého systému HAMR a uvedeny v rámci plnění opatření „Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho.“

D) Hodnocení

Doplňkové moduly systému HAMR již běží, opatření lze považovat za splněné. Jednotlivé moduly budou nyní testovány a upravovány na základě požadavků uživatelů.

4.1.4 PŘEDPOVĚĎ VÝVOJE STAVU VODNÍCH ZDROJŮ

Cílem opatření je připravit pokročilé podklady pro zavádění operativních opatření ve správě povodí a ve státní správě a místní samosprávě (především pro fungování tzv. „Komise pro zvládání sucha“). Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Další připravovanou nástavbou systému HAMR je predikční modul pro vývoj hydrologické situace až na 8 týdnů dopředu. V roce 2019 byla nejdříve zavedena predikce na 14 dní dle 5 klimatických modelů (IFS Evropského centra pro střednědobou předpověď; model GFS Amerického centra pro výzkum atmosféry; model GEM (CMC) Kanadského meteorologického centra; model UK (GUM) Global britské meteorologické služby a ARPEGE model francouzské meteorologické služby).

Všech pět modelů je používáno pro předpověď počasí meteorologickými službami řady států včetně České republiky. Dále byla zavedena tzv. statistická predikce, která vychází z porovnání aktuálního vývoje s historickými událostmi. Pro hodnocení se využívá referenční období 1981–2010, které je v současné době považováno jako standardní. V případě změny referenčního období bude i toto zaměněno. Pro novou periodu se předpokládá období 1991–2020. V průběhu listopadu byla zavedena predikce na 30 dní, která vychází ze systému ECMWF (Evropské centrum pro střednědobou předpověď). Dále se předpokládá využití predikčních modelů, které se využívají v rámci portálu InterSucho. Hlavním cílem predikčního modulu je zajistit dostatečný podklad pro rozhodování komisí pro sucha o vývoji situace, na jehož základě bude moci komise rozhodnout, jak razantní opatření mají být přijata. Predikční modul slouží dále i ČHMÚ pro posouzení, zda má být vydána výstraha na sucha.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Práce pokračují na implementaci výstupů z ECMWF, které se ověřují pro využití tzv. sezónních předpovědí (dlouhodobých předpovědí) pro Českou republiku. S tímto faktem souvisí i vývoj systému, návrh vizualizace těchto výstupů včetně jejich interpretace a následná práce na zpřesňování předpovědí.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady související s přípravou predikčního modulu jsou započítány v nákladech vývoje celého systému HAMR a uvedeny v rámci plnění opatření „Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucha.“

D) Hodnocení

Práce na předpovědním systému HAMR pokračují dle harmonogramu a předpokládá se, že opatření bude do roku 2022 splněno.

4.2 ROZVOJ A POSILOVÁNÍ VODNÍCH ZDROJŮ

4.2.1 PODPORA ROZVOJE VODÁRENSKÉ INFRASTRUKTURY

Cílem je zajistit rozšíření a zkvalitnění vodohospodářské infrastruktury vodovodů, kanalizací, úpraven vody a čistíren odpadních vod. Gestor: Ing. Jan Žák (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

V únoru 2017 byl schválen dotační program 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“ (dále jen program), který je součástí souboru programů schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016. Realizace opatření z programu již byla zahájena a v dubnu 2017 byla vyhlášena I. výzva, v srpnu 2018 byla vyhlášena II. výzva, která skončila v lednu 2019. V rámci II. výzvy bylo podáno celkem 216 žádostí a plánovaná alokace II. výzvy ve výši 800 mil. Kč byla překročena více než trojnásobně. K 31. prosinci 2019 bylo od dubna 2017 v rámci programu 129 300 podpořeno celkem 82 akcí na výstavbu vodovodů za účelem zabezpečení zásobování obyvatelstva pitnou vodou částkou 580 mil. Kč, z toho v roce 2019 bylo vyplaceno 404 mil. Kč 49 akcím. Na výstavbu kanalizací a čistíren odpadních vod za účelem odkanalizování a zajištění čištění odpadních vod bylo ve stejném období podpořeno 120 akcí částkou 1035 mil. Kč, z toho v roce 2019 bylo vyplaceno 564 mil. Kč 73 akcím. Z celkové alokace programu je již vyčerpáno 44 % plánovaných finančních prostředků. Celkem tedy bylo podpořeno 122 akcí. V zásobníku programu je evidováno 132 projektů s celkovými náklady ve výši více než 2,7 mld. Kč, které jsou připraveny k realizaci (vydáno platné stavební povolení).

Program je zaměřen zejména na propojování a rozšiřování vodárenských soustav a jejich zdrojové posilování, včetně posilování akumulace pitné vody pro zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou, neboť opakovaný výskyt sucha vyžaduje nedostatečně kapacitní vodní zdroje v malých obcích posílit napojením na existující vodárenské systémy, které suchu nepostihuje. Dále je program orientován na:

- výstavbu a technické zhodnocení vodovodních řadů, čerpacích stanic, vodojemů, úpraven vod a souvisejících objektů v obcích nebo místních (městských) částech do 1000 obyvatel v souladu se Směrnicí 98/83/EC o jakosti nebo dostupnosti vody určené pro lidskou spotřebu,
- výstavbu a technické zhodnocení kanalizačních sběračů a stok, čerpacích stanic, čistíren odpadních vod a souvisejících objektů v obcích nebo místních (městských) částech do 1000 obyvatel v souladu se Směrnicí 91/271/EEC o čištění městských odpadních vod,
- projektovou a inženýrskou přípravu navržených opatření určené k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby polského hnědouhelného dolu Turów na české území.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V roce 2019 probíhá realizace žádostí z II. výzvy a postupné uvolňování dalších projektů ze zásobníku a to v závislosti na finančních možnostech programu 129 300, který je financován z prostředků státního rozpočtu. Program je schválen do konce roku 2022 a předpokládá se průběžné naplňování cíle.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Z celkového plánovaného finančního rámce programu 129 300 ve výši 4,86 mld. Kč již bylo alokováno 41 %, tedy 1,99 mld. Kč. Na období 2020–2022 je potřeba 2,87 mld. Kč, ve výhledu do r. 2021 je počítáno s částkou 1,9 mld. Kč, a proto je další financování nutné zabezpečit.

D) Hodnocení

Opatření je plněno průběžně programem 129 300, pro zajištění plánovaného rámce je třeba zabezpečit další finanční prostředky ve výši 0,9 mld. Kč do r. 2022.

4.2.2 OCHRANNÁ PÁSMA ZDROJŮ POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD PRO HROMADNÉ ZÁSOBOVÁNÍ OBYVATELSTVA PITNOU VODOU

Cílem opatření je odstranit současné nedostatky ve vyhlásování a provozování ochranných pásem vodních zdrojů a plné využití jejich možností pro nezbytnou prioritní ochranu vodárenských zdrojů pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou v době sucha. Gestor: Ing. Evžen Zavadil (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

MŽP jako správce evidence OPVZ podle § 22 vodního zákona dokončilo v roce 2018 aktualizaci evidence ochranných pásem, u kterých existuje rozhodnutí/opatření obecné povahy o vyhlášení, změně nebo zrušení ochranného pásma. Platné rozhodnutí či opatření obecné povahy je dokladem o existenci OPVZ. V rámci této správy probíhala v letech 2015–2018 rozsáhlá aktualizace zákresů OPVZ v mapové vrstvě OPVZ, umístěné na Národním geoportálu INSPIRE, který je součástí informačního systému veřejné správy. MŽP poskytuje data z této evidence v odpovídající datové vrstvě i pro účely aktualizace v LPIS Ministerstvu zemědělství.

Součástí novely vodního zákona (účinné od 1. 1. 2019) bylo rozšíření kompenzací za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v OPVZ také na pachtýře a nájemce. V rámci výzkumu OPVZ s vazbou na sucha byl proveden průzkum čtyř pilotních území s návrhy optimalizace provozu OPVZ. Studie dále obsahuje analýzu legislativní situace OPVZ, zkušenosti z tvorby jednotné celostátní databáze OPVZ, analýzu režimu a účelu CHOPAV s návrhem opatření pro zadržení vody v krajině a pro zvýšenou tvorbu zásob podzemních vod, podklad pro tvorbu metodiky navrhování, stanovování a provozu OPVZ pro zajištění funkčnosti zdroje i v době sucha atd. Studie je dostupná na webu <http://suchovkrajine.cz/>.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Podkladem pro případnou novelu vyhlášky č. 137/1999 Sb., kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů by mohla být metodika zásad hospodaření v OPVZ založená zejména na agrotechnických opatřeních s ohledem na konkrétní geologické, terénní a klimatické podmínky, typ a charakter půdy se zaměřením na zásady pro používání přípravků aplikovaných na půdu, kterou zpracuje do roku 2020 MZe s vazbou na povolení použitelných přípravků dle § 38b rostlinolékařského zákona.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Dosud vyložené finanční prostředky od roku 2014 na aktualizaci evidence OPVZ činí 5,7 mil. Kč. Výzkum přírodě blízkých opatření v OPVZ na problematiku sucha byl vyčíslen na 3,36 mil. Kč. Vše bylo hrazeno z rozpočtové kapitoly MŽP. Náklady na periodickou aktualizaci evidence OPVZ činily v roce 2019 468 000 Kč. Zdrojem je rozpočtová kapitola MŽP.

D) Hodnocení

Opatření jsou plněna průběžně. Nástroje k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů jsou v současné době dostatečně zakotveny ve stávajícím vodním zákoně. V roce 2019 proběhla kontrola NKÚ ve vztahu k opatřením realizovaným v resortech zemědělství a životního prostředí z důvodu zmírnění dopadů sucha a nedostatku vody. MŽP je názoru, že plošná aktualizace historicky vymezených PHO není momentálně nezbytná. Každé ochranné pásmo by se muselo nově převymezit opatřením obecné povahy, což by bylo velice náročné vzhledem k velkému počtu ochranných pásem pro uživatele vodního zdroje a pro vodoprávní úřady. Vymezení OPVZ nejsou časově omezena a slouží primárně k ochraně zdrojů pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou z hlediska možného ohrožení kvality vody ve zdrojích, kvantitativní stránku nemohou příliš ovlivnit.

4.2.3 PODPORA VYUŽÍVÁNÍ MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ VE VODÁRENSTVÍ

Cílem opatření je zvýšit využitelnost dostupných vodních zdrojů i při změnách podmínek, ke kterým může dojít během sucha nebo následně při opětovném navýšení odtoků. Gestor: Ing. Jan Žák (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Pro podporu realizace tohoto opatření by mělo být primárně využíváno prostředků z Operačního programu Životní prostředí (dále OPŽP), kde je pod specifickým cílem 1.2 „Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství“, aktivita 1.2.1 „Výstavba a modernizace úpraven vody a zvyšování kvality zdrojů pitné vody, včetně výstavby a modernizace systémů pro ochranu zdrojů pitné vody v jejich bezprostřední blízkosti, sloužících veřejné potřebě.“ Cílem realizovaných projektů je zvýšení počtu obyvatel zásobovaných pitnou vodou v odpovídající jakosti a zvýšení zabezpečení stability dodávky pitné vody, a to zejména v oblastech, kde není vybudován veřejný vodovod a jsou nekvalitní vodní zdroje, a v oblastech, kde dochází k problémům s dodávkou vody v době sucha.

Opatření je zároveň podporou intenzifikace a zavedení efektivních technologií v oblasti zásobování pitnou vodou a čištění odpadních vod a je obsaženo v programu MZe 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“ (dále jen program). V rámci tohoto programu jsou podporovány moderní technologie zejména z hlediska úpravy vody, samozřejmě je prokázána jejich účinnost a efektivita. Náplň programu a informace o jeho administraci je v opatření „Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury“ (a podrobný popis uvolňování finančních prostředků i průběh administrace uvedeného programu je v materiálu „Informace o průběhu naplňování programů k omezení následků sucha a nedostatku vody v České republice v gesci Ministerstva zemědělství“, který byl v prosinci 2018 předložen do vlády. Probíhá příprava projektů a realizace rekonstrukcí úpraven vod, které jsou doplněny o pokročilé technologie např. filtrace přes aktivní uhlí, ozonizaci apod. Potřeba doplnění technologií je vyvolána mimo jiné také výskytem pesticidů a jejich metabolitů v povrchových a podzemních vodách. Vodárenské společnosti realizovaly tato opatření dosud z vlastních zdrojů ve finančním objemu 430 mil. Kč z celkově potřebných 1,5 mld. Kč. Významný potenciál v odstraňování mikropolutantů z vody mají systémy umělé infiltrace. Pro bližší popis efektivní likvidace 114 látek PPCP při průchodu horninovým prostředím a stanovení časových limitů schopnosti látky eliminovat byl podán do 1. veřejné soutěže programu Prostředí pro život projekt „Posouzení efektivnosti odstraňování látek PPCP procesem umělé infiltrace za účelem výroby pitné vody“.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pokračovat v rozvoji smart meteringu pro měření spotřeby vody také u konečných odběratelů za účelem monitoringu a prevence snížení ztrát pitné vody. Tento způsob měření umožní také efektivní kontroly v případě stanovení limitů množství dodávané pitné vody během krizových situací. Konkrétní termín zahájení podpory a jejich využití je však závislé na finančních možnostech kapitoly MZe.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

S ohledem na to, že uvedená opatření jsou součástí programu 129 300, platí příslušný plán finančních zdrojů pro tento program. Přehled alokací a výše doposud čerpaných prostředků je uveden v kapitole 4.6.7 Financování opatření navržených v Konceptu příslušných dotačních aktivit.

D) Hodnocení

Opatření je plněno průběžně v rámci aktivity 1.2.1 OPŽP a v programu 129 300 Ministerstva zemědělství, ve kterém je třeba zabezpečit další finanční prostředky ve výši 0,9 mld. Kč do r. 2022.

4.2.4 PROPOJOVÁNÍ SKUPINOVÝCH VODOVODŮ DO VODÁRENSKÝCH SOUSTAV

Cílem opatření je vytvořit robustní vodárenskou soustavu, která zajistí spolehlivé zásobování obyvatelstva pitnou vodou i během dlouhotrvající epizody sucha a nedostatku vody. Gestor: Ing. Jan Žák (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Propojování a rozšiřování vodárenských soustav a jejich zdrojové posilování, včetně zajištění dostatečné akumulace pitné vody za účelem zabezpečení zásobování obyvatelstva pitnou vodou, je významnou součástí nově založeného programu MZe 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“. Opakovaný výskyt sucha vyžaduje nedostatečně kapacitní vodní zdroje zejména v malých obcích posílit napojením na existující vodárenské systémy, které sucho nepostihuje. Smyslem opatření je *zajistit dostatečné zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou z dostatečně kapacitních vodních zdrojů a efektivních vodárenských systémů tak, aby ani malé obce nebyly ohrožovány nedostatkem vodovodní vody v období sucha a nedostatku pitné vody.*

V roce 2018 byla založena Asociace vlastníků páteřní vodohospodářské infrastruktury, která se stává partnerem státu při přípravě, realizaci výstavby, rekonstrukce a propojování nadregionálních soustav.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Opatření je orientováno jak na obce, tak na vodohospodářské akciové společnosti a jeho naplňování probíhá v uvedeném programu, jehož náplň je uvedena v této informaci v kapitole „4.2.1 Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury“.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Financování těchto opatření je součástí dotačního programu 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“.

D) Hodnocení

Opatření je plněno průběžně v rámci programu 129 300 Ministerstva zemědělství, ve kterém je třeba zabezpečit další finanční prostředky ve výši 0,9 mld. Kč do roku 2022.

4.2.5 UPLATNĚNÍ TECHNOLOGIÍ UMĚLÉ INFILTRACE A BŘEHOVÉ INFILTRACE PRO ZVÝŠENÍ ZDROJŮ PODZEMNÍ VODY

Cílem opatření je zajistit pokročilý stupeň přípravy projektů ve vhodných lokalitách pro jejich následnou realizaci v návaznosti na rostoucí poptávku po vodě v dané oblasti. Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

V roce 2017 byl spuštěn výzkumný projekt, jehož cílem je ověřit různé technologie umělé infiltrace v podmínkách České republiky. Pro stavbu opatření je zvažováno 9 pilotních lokalit, dílčí projekty jsou ale v různých stádiích realizace. Nejdále jsou připraveny dva projekty – lokalita Meziboří (systém těsnící bariéry) a meandr Jordán v povodí Orlice (systém břehové infiltrace).

Tyto lokality jsou již od roku 2018 osazeny monitorovacími vrty, které měří hladinu podzemní vody před realizací systémů. Fyzická realizace revitalizace meandru Jordán byla odložena podnikem Povodí Labe na jaro roku 2020. V průběhu roku 2019 byla na ÚÚV TGM dokončena matematická simulace dopadů revitalizačních opatření na vodní režim přilehlého kvartérního kolektoru. Předpokládaný potenciální zdroj vody je 80 m³/den v případě lokality Meziboří a 400 m³/den v případě meandru Jordán. V průběhu roku 2019 byla zpracována žádost na SFŽP o financování nově upraveného technického projektu stavby těsnící stěny na lokalitě Meziboří. Součástí žádosti je i nově zpracovaná biologická studie monitorující zvláště chráněné druhy. Byly zahájeny všechny administrativní kroky pro získání stavebního povolení.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V roce 2019 bylo rozhodnuto o přesunu výzkumných aktivit do programu aplikovaného výzkum, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostředí pro život, kde byly do 1. veřejné soutěže podány projekty:

- Posouzení efektivity odstraňování látek PPCP procesem umělé infiltrace za účelem výroby pitné vody (lokalita Káraný)
- Zadržování vody v krajině pomocí umělé infiltrace jako nástroj v boji proti suchu (projekt v oblasti Kojetín)

Dále byl v roce 2019 spuštěn projekt „Řízená dotace podzemních vod“, jehož hlavním cílem je vytipovat vhodné lokality pro řízenou dotaci na celém území České republiky. Hlavním důvodem je nutnost změny v hospodaření s podzemní vodou z pasivního přístupu k ochraně ve formě pouhých restrikcí v užívání vody na aktivní přístup využívání volných objemů v hydrogeologických kolektorech ke zvyšování zásob podzemních vod v krajině. Při analýze výběru vhodných území pro řízenou dotaci podzemních vod a při tvorbě interaktivní mapy vhodnosti území budou posuzována různá kritéria, např. existence dostatečného zdroje povrchové vody v dostatečné kvalitě (a to i z pohledu probíhající klimatické změny), propustnost prostředí, velikost nezaplněného objemu pórů a puklin, hloubka a kolísání hladiny podzemní vody aj.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Na projekt „Řízená dotace“ bylo v roce 2019 uvolněno 4,5 mil. Kč z prostředků MŽP. Na roky 2020 a 2021 je pro tento projekt alokováno celkem 14,5 mil. Kč. Na rok 2020 je plánována realizace systému v lokalitě Meziboří v hodnotě 18 mil. Kč, která bude hrazena ze SFŽP v rámci výzvy Ekoinovace + 15% spoluúčast ÚÚV TGM. Realizace meandru Jordán je financována z OPŽP, prioritní osa 4 s celkovými způsobilými výdaji 18,1 mil. Kč. Žadatelem o dotaci je Povodí Labe, státní podnik. Financování dalších výzkumných projektů závisí na jejich úspěchu ve veřejné soutěži.

D) Hodnocení

V průběhu plnění opatření bylo zjištěno, že výhody systému umělé infiltrace jsou natolik známé, že se v komerční sféře nachází vodárenské subjekty, které jsou ochotny do systémů sami investovat a realizovat je na vlastní náklady. Příkladem může být úprava vody v Ivančicích, kde byl systém

umělé infiltrace pomocí vsakovacích nádrží instalován kvůli nedostatečné kapacitě podzemních vodních zdrojů. Vyhodnocení rizik při realizaci 2–3 systémů se jeví jako dostatečné. Od realizace ostatních lokalit bylo tedy ze strany MŽP upuštěno.

4.2.6 NOVÉ VÍCEÚČELOVÉ PŘEHRADNÍ NÁDRŽE

Cílem opatření je prověřování realizace nových vodních nádrží jako strategických vodních zdrojů. Případná realizace opatření přispěje k dalšímu rozvoji oblasti, jež byla dosud limitována nedostatkem vodních zdrojů. Gestor: Ing. Eva Fousová (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Vodní dílo Vlachovice (povodí Vlárky): Schválena aktualizace Politiky územního rozvoje ČR z důvodu naléhavého veřejného zájmu. Schváleny zásady pro majetkoprávní vypořádání. Probíhá projektová příprava vodního díla, zahájena příprava realizace přírodně blízkých opatření. V roce 2019 byly čerpány finanční prostředky na předprojektovou přípravu z dotace Ministerstva zemědělství ve výši 11,2 mil Kč, 4,5 mil. Kč bylo hrazeno z vlastních zdrojů s. p. Povodí Moravy.

Komplexní řešení Rakovnicka (Kryry-Senomaty-Šanov): Návrh schválen dne 15. 4. 2019 (usnesení vlády č. 256). Zahrnuje VD Kryry, Senomaty, Šanov a dva přivaděče vody. Zahájena příprava realizace I. etapy technických a přírodně blízkých opatření v povodí Rakovnického a Kolečovického potoka. Probíhá posouzení možnosti převodu vody z Ohře nebo z Berounky pro případ negativního scénáře. Zpracovává se studie přírodně blízkých opatření v povodí Blšanky (VD Kryry). V roce 2019 byly přípravné práce na toto opatření hrazeny z vlastních zdrojů s.p. Povodí Vltavy ve výši 1,4 mil. Kč a z vlastních zdrojů s.p. Povodí Ohře ve výši 1,4 mil. Kč.

Vodní dílo Skalička (povodí Bečvy): Schválena metodika hodnocení variant technického řešení vodního díla, způsob stanovení vah kritérií a skladba hodnocených kritérií a parametrů multikriteriální analýzy. Probíhá posouzení ovlivnění režimu podzemních vod. Probíhají výkupy dotčených nemovitostí. V roce 2019 byly vykoupeny v objemu 200 mil. Kč z dotace státního rozpočtu nemovitosti věci, z vlastních zdrojů s. p. Povodí Moravy byly čerpány prostředky v celkové výši 2,5 mil. Kč.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Vodní dílo Vlachovice (povodí Vlárky): Majetkoprávní vypořádání vodního díla (usnesení vlády č. 257/2019) v období 2020–2023 do výše 705 mil. Kč, bezúplatný převod nemovitých věcí ve vlastnictví státu. Zahájení projektové přípravy (DÚR). Výstavba v letech 2026–2030.

Komplexní řešení Rakovnicka (Kryry-Senomaty-Šanov): Předložení zásad pro majetkoprávní vypořádání VD Kryry a souvisejících opatření. Provedení mimořádné aktualizace Politiky územního rozvoje ČR z důvodu naléhavého veřejného zájmu. Výstavba v letech 2034–2039 (VD Kryry).

Vodní dílo Skalička (povodí Bečvy): Dokončení hydrogeologického průzkumu (III. čtvrtletí 2020). Výběr optimální varianty vodního díla, posouzení v rámci EIA. Výkupy do roku 2023. Výstavba v letech 2028–2031.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Celkové náklady na uvedená vodní díla dosahují odhadem cca 8–9 mld. Kč, přesnější údaj vyplýne ze zpracovaných přípravných studií.

Předpokládané náklady na vodní nádrže

vodní dílo	předpokládané náklady (mil. Kč)			
	výkupy	realizace	ostatní	celkem
Vlachovice	705	2 337	2 310	5 365
Senomaty + Šanov	147	460	554	1 161
Kryry + přivaděče vody	370	2 295	470	3 135
Skalička	1 240	3 840	–	5 080

D) Hodnocení

Příprava víceúčelových nádrží je v různém stupni rozpracovanosti. Probíhají výkupy pozemků nebo se připravují, připravuje se realizace přírodně blízkých opatření. Jsou spojena technická i přírodně blízká

opatření jako komplexní řešení problematiky nedostatku vody. Proces realizace těchto významných vodních děl je dlouhodobý, cca 10 – 20 let. Závisí na procesu EIA, výkupech nemovitostí a přístupu vlastníků, samosprávných celků a orgánů státní správy.

4.2.7 PŘEVODY VODY MEZI POVODÍMI A ZVÝŠENÍ INTEGRACE VODOHOSPODÁŘSKÝCH SOUSTAV

Cílem opatření je umožnit posílení vodních zdrojů, které se dostávají do negativní bilance ze zdrojů, které jsou k dispozici a s dostatečnou kapacitou. Gestor: Ing. Eva Fousová (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Zpracovány studie proveditelnosti (*Převod vody z vodního toku Bělá do vodního toku Dědina, Studie převodů vody do deficitního povodí řeky Cidliny, Posílení akumulární funkce vodní nádrže Rozkoš převodem z řeky Metuje*), potřebné nové lokality pro výstavbu vodních děl zařazené do návrhu na aktualizaci Generelu LAPV (Skuhrov na toku Bělá, Bílý Mlýn na Cidlině, Bělá u Pecky na Zlatnici a Hořice na toku Bystřice). Zpracováno multikriteriální posouzení (*Převedení vody z povodí Ohře do povodí Rakovnického potoka a Blšanky*). Projednání s vlastníky, vybrán zhotovitel stavby Jedlovského přivaděče (*Posílení akumulace vody ve vodárenské nádrži Hubenov*). Byla podána žádost o vydání územního rozhodnutí (*Převody vody z Jeleního potoka do nádrže Josefův Důl*). Zpracovává se komplexní studie, v roce 2019 probíhala terénní šetření a teoretická hodnocení (*Posílení zásobního objemu vody ve vodárenské nádrži Vrchlice – opatření v povodí nádrže*).

Propojení existujících přehradních nádrží Žermanice a Těrlicko: Prověřena funkčnost vodohospodářské soustavy povodí Odry a subsystému Olše, zpracovány simulační modely těchto soustav. Z modelací vyplynulo, že stávající vodohospodářské soustavy zajistí bezporuchovou dodávku vody odběratelům bez nutnosti vzájemného propojení. Příprava propojení nádrží proto byla ukončena.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Dokončení rekonstrukce Jedlovského a Jiřínského přivaděče (*Posílení akumulace vody ve vodárenské nádrži Hubenov*), projektová příprava a realizace (*Převod vody z Jeleního potoka do nádrže Josefův Důl*). Další postup závislý na výsledcích schválení aktualizace Generelu LAPV (*Převod vody z vodního toku Bělá do vodního toku Dědina, Studie převodů vody do deficitního povodí řeky Cidliny*). Realizace opatření dle zpracovaných studií (*Posílení zásobního objemu vody ve vodárenské nádrži Vrchlice – opatření v povodí nádrže Posílení akumulární funkce vodní nádrže Rozkoš převodem z řeky Metuje*), popř. na aktivitě samosprávy a vodárenských subjektů (*Převedení vody z přehradní nádrže Horka do povodí Svatavy*).

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Dosud byly náklady pokrývány z vlastních zdrojů s. p. Povodí (budoucích investorů), pro vlastní realizaci bude pravděpodobně třeba otevřít dotační program. Předpokládaný finanční objem do roku 2021 je cca 0,5 mld. Kč.

D) Hodnocení

S. p. Povodí prověřilo možnosti převodů vody, byly zpracovány studie proveditelnosti, vyhodnoceny simulační modely, některé akce jsou již připraveny k realizaci. U některých akcí vyplynula potřeba zařazení lokalit pro zajištění výhledově kapacitních vodních zdrojů do Generelu LAPV, jehož aktualizace byla v průběhu roku 2019 projednávána. V působnosti Povodí Odry, státní podnik, stávající vodohospodářské soustavy fungují a zajistí bezproblémové dodávky vody bez nutnosti propojení nádrží Žermanice a Těrlicko. V případě možnosti převodu vody z nádrže Horka do povodí Svatavy se jedná především o opatření na vodárenské infrastruktuře, realizace tedy závisí na aktivitě samosprávy a vodárenských subjektů v oblasti.

4.2.8 PODPORA MODERNIZACE A ROZVOJE ZEMĚDĚLSKÝCH ZÁVLAH

Cílem opatření je snížit následky sucha na zemědělskou produkci a podpořit zajištění potravinové soběstačnosti ČR. Gestor: Bc. Karel Pelikán (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

MZe administruje dotační program 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“ (realizace 2017–2022), obsažený v souboru opatření Ministerstva zemědělství schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016. Cílem programu je modernizace závlah, snížení potřeby vody na závlahy, energetické náročnosti závlah a využití pozitivní environmentální a mimoekonomické účinky závlah.

Program 129 310 je rozdělen na dva podprogramy:

- 129 312 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa“, který je určen zemědělsky podnikajícím subjektům. V roce 2019 bylo podpořeno např.: 35 pásových zavlažovačů, lineáry a pivoťy na 36 ha, 52 mobilních čerpadel, cca 50 km trubních rozvodů (včetně mobilních), postřik a mikropostřik na cca 14 ha aj.
- 129 313 „Podpora optimalizace závlahových sítí ve správě Státního pozemkového úřadu“, který slouží k podpoře vybudování nových, případně k obnově a rekonstrukci stávajících hlavních závlahových zařízení ve správě Státního pozemkového úřadu. V roce 2019 byla realizována 2 PD k osazení akumulací nádrže a rekonstrukce čerpací stanice, automatizační zařízení a uzávěry akumulací nádrží.

Rok 2019 v kostce

program	129 310
počet přijatých žádostí (ks)	98
dotačně bylo podpořeno prozatím (ks)	37
dotačně bylo podpořeno prozatím (mil. Kč)	59
aktuálně čerpáno (mil. Kč)	43

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Na rok 2020 se očekává vyhlášení 3. výzvy k podání žádostí o poskytnutí podpory obou podprogramů. Z důvodu notifikovaného ukončení platnosti režimu podpory v r. 2020 bude nutné podporu pro další období renotifikovat v Evropské komisi, notifikace bude prodloužena do r. 2022. Na období po roce 2022 bude připravena navazující etapa dotačního programu.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Plánované prostředky státního rozpočtu jsou ve výši 1 100 mil. Kč + finanční spoluúčast účastníků programu 500 mil. Kč.

D) Hodnocení

V rámci podprogramu 129 312 se daří realizovat akce, kde se jedná o pořizování závlahového detailu, zejména pásových zavlažovačů, v menší míře i přenosných sestav s postřikovači. Daří se však realizovat také výstavbu či rozšíření závlahových nádrží, nebo rozvody vody. Do budoucna je třeba zajistit dostatečně finanční krytí programu. V některých oblastech ČR nemusí být do budoucna kvantitativně pokryt zdroj vody.

4.2.9 OBNOVA STÁVAJÍCÍCH A VÝSTAVBA NOVÝCH ZÁVLAHOVÝCH NÁDRŽÍ

Cílem opatření je zajistit udržitelnou zemědělskou produkci plodin (zejména zeleniny), posílit soběstačnost jejich výroby a to za současného zabezpečení dostatku závlahové vody bez nepříznivých dopadů na stávající vodní zdroje a jejich ekosystémy. Gestor: Bc. Karel Pelikán (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

V programu 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“, který je součástí souboru opatření Ministerstva zemědělství schválených vládou usnesením 479 ze dne 30. května 2016, je rovněž zahrnuta podpora na realizaci jednoúčelových nádrží na akumulaci vody pro závlahy pro překlenutí období sucha tam, kde dosavadní vodní zdroje nedostačují.

Proběhlo zkušební navýšení hladiny o 35 cm Novomlýnských nádrží k zajištění nové akumulace vody v objemu 9 mil. m³ pro další využití – jak na závlahy, tak k zaplavování ohroženého lužního lesa v poldru „Soutok“.

V rámci programu 129 310 je v roce 2019 realizováno několik závlahových nádrží různého charakteru a velikosti a objemu přibližně 94 300 m³ vody:

- VN Mikulov žadatele Landmann s. r.o. – 5 240 m³ vody
- ZN žadatele Střední lesnická škola Hranice – 200 m³ vody
- VN Kdanice žadatele Galafruit s. r. o. – 40 000 m³ vody
- Závlahová nádrž žadatele Azalea Chlumec – 100 m³ vody
- ZN žadatele Živá farma – 100 m³ vody
- Rezervoár k závlaze sadů žadatele Lukrena – 1 560 m³ vody
- Závlahová nádrž k závlaze lesní školky žadatele – LS Artmanov – 300 m³ vody

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Na rok 2020 se očekává vyhlášení 3. výzvy k podání žádostí o poskytnutí podpory obou podprogramů. Z důvodu notifikovaného ukončení platnosti režimu podpory v r. 2020 bude nutné podporu pro další období renotifikovat v Evropské komisi, notifikace bude prodloužena do r. 2022. Na období po roce 2022 bude připravena navazující etapa dotačního programu.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Finanční zdroje jsou poskytovány prostřednictvím programu 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“, předpoklad do roku 2021 činí 1,5 mld. Kč (z toho 0,5 mld. Kč z vlastních zdrojů investorů – žadatelů).

D) Hodnocení

V rámci podprogramu 129 312 se realizují i jednoúčelové závlahové nádrže. V podprogramu 129 313 se prozatím realizují dílčí investice do objektů závlahových nádrží. Do budoucna je třeba zajistit dostatečně finanční krytí programu. V některých oblastech ČR nemusí být do budoucna kvantitativně pokryt zdroj vody. Výstavba nových závlahových nádrží je náročná na majetkoprávní vypořádání dotčených pozemků. Trh závlah má jen úzký okruh dodavatelů a zhotovitelů.

4.2.10 PODPORA OBNOVY A VÝSTAVBA VODNÍCH ZDROJŮ POŽÁRNÍ VODY V LESNÍCH EKOSYSTÉMECH

Cílem opatření je snížit zranitelnost lesních ekosystémů vůči požárům, které mohou v období sucha vypuknout a způsobit značné hospodářské i ekologické škody. Gestor: Ing. Petr Uzel (Sekce lesního hospodářství, MZe), plk. Ing. Pavel Nepovím (GŘ HZS ČR, MV)

A) Realizované aktivity

Opatření obsahuje 2 samostatné aktivity:

- Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích – letecká hasičská služba
Služby vlastníkům lesů ve 100% výši nákladů hradí stát. Letecká hasičská služba je služba obligatorní, pokrytí nákladů je zaslavně na několik dalších let.
- Podpora obnovy a výstavba vodních zdrojů požární vody v lesních ekosystémech
Z výstupů projektu č. QJ1620454 „Zdroje vody v krajině ve vztahu k hašení lesních požárů“ (Fakulta lesnická a dřevařská České zemědělské univerzity v Praze s Agroprojekce Litomyšl, spol. s r.o.) ukončeného v r. 2018 byly optimalizovány a zefektivněny letové dráhy LHS.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Je plánováno pokračovat ve zvyšování akceschopnosti HZS ČR, ale i jednotek SDH obcí primárně pořizováním speciální techniky umožňující zasahovat v náročných lesních podmínkách. Zachovat/podporovat efektivní, v praxi ověřený, systém tzv. „letecké hasičské služby“. Analyzovat závěry výzkumného projektu „Výzkumný projekt NAZV – QJ1620454 Zdroje vody v krajině ve vztahu k hašení lesních požárů“, jehož řešiteli jsou ČZU v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská a Agroprojekce Litomyšl, spol. s r.o. Při obnově zdrojů požární vody je nutno vycházet z příslušných ČSN (ČSN 75 2411 – Zdroje požární vody, ČSN 73 0873 – Požární bezpečnost staveb – Zásobování požární vodou apod.). MV-GŘ HZS ČR v roce 2019 navrhlo výzkumnou potřebu „Optimalizace rozdělení lesa ve vztahu k povinnostem vlastníků lesa v oblasti protipožární ochrany lesa“ v rámci Programu bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2016–2021. MV-GŘ HZS ČR rovněž intenzivně spolupracuje s Ministerstvem pro místní rozvoj při zpracování příslušných podkladů z oblasti řešení problematiky podpory přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám, která bude pravděpodobně řešena v rámci Integrovaného regionálního operačního programu 2021 – 2027 jako jeden z hlavních specifických cílů. Pokračovat v jednání mezi HZS ČR a NP Šumava v otázce revitalizace a výstavby zdrojů požární vody a průjezdnosti páteřních komunikací, kde nelze ze strany HZS ČR konstatovat uspokojivý stav.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V roce 2019 v rámci LHS bylo provedeno dle předběžných čísel celkem 29 hasebních zásahů. Výše příspěvku za rok 2019 zatím činí 5,5 mil. Kč (v roce 2018 došlo k 36 hasebním zásahům a výše příspěvku činila 8,4 mil. Kč), skutečná data budou známa až v roce 2020. Plánovaná alokace na období 2016–2021 je 90 mil. Kč. V souvislosti s plněním druhé a třetí aktivity nejsou vyčísleny MV-GŘ HZS ČR finanční náklady. V rámci výzkumného projektu č. QJ1620454 byla v období 2016–2018 vyplacena částka 5,74 mil. Kč.

D) Hodnocení

Aktivity spojené s leteckou hasičskou službou byly dříve utlumeny, ale vlivem výrazného nárůstu počtu výskytů lesních požárů v období posledních několika let roste opět jejich potřebnost a bude i nadále ze strany státu podporována. Ve výši příspěvku i v počtu samotných hasebních zásahů dochází za poslední roky existence služby k výraznému nárůstu.

4.3 ZEMĚDĚLSTVÍ JAKO NÁSTROJ PÉČE O MNOŽSTVÍ A JAKOST VODY A STAV PŮDY

4.3.1 OPTIMALIZACE MONITORINGU STAVU ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY A AKTUALIZACE BONITACE PŮD ZA ÚČELEM ZLEPŠENÍ OCHRANY PŮDY

Cílem uvedených opatření je zajistit komplexní podklady pro vyhodnocování stavu zemědělských a lesních půd, identifikaci nepříznivých trendů a jejich příčin pro následné navrhování a přijímání opatření na zlepšování stavu půd. Gestor: Ing. Marek Batysta, Ph.D. (Oddělení prostorových informací, MZe)

A) Realizované aktivity

Komplexní průzkum půd (KPP) je digitalizován do podoby referenčních vrstev a již nyní můžeme vyhodnocovat některé základní trendy kvality půdy. Zároveň lze tato data využít pro naplnění datové sady Půda definované v příloze III. Směrnice INSPIRE (pro zemědělskou půdu). Hlavním důvodem je skutečnost, že struktura dat KPP do značné míry odpovídá požadovanému datovému modelu.

Pro transformaci dat KPP do struktury INSPIRE se v současné době řeší několik komplikací. První je použití rozdílných klasifikačních systémů. Data KPP jsou zpracovávána podle Geneticko-agronomické klasifikace, zatímco INSPIRE vyžaduje použití klasifikace WRB 2014 (nebo novější) s popisem horizontů dle FAO. Tato sémantická harmonizace není jednoduchá, protože je potřeba vyhodnocovat větší počet atributů na úrovni jednotlivých horizontů a ani pak není převod jednoznačný. Tato část harmonizace je částečně řešena v metodice Harmonizace databáze KPP s klasifikacemi TKSP a WRB 2014 (Zádorová, Žížala, Penížek, Juřicová, 2018).

Další komplikace pak souvisí s požadovaným datovým modelem. Datová specifikace vyžaduje, aby plošné půdní jednotky (SoilBody) obsahovaly jeden nebo více půdních profilů (ObserverSoilProfile, DerivedSoilProfile). Pokud je v plošné jednotce více profilů, musí být definováno jejich procentuální zastoupení. Dořešení této problematiky a splnění požadavků na Českou republiku ze strany INSPIRE pro zemědělskou půdu se předpokládá v příštím roce, kdy by měla být dokončena i celková digitalizace KPP.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Probíhá další rozvoj aplikace Protierozní kalkulačka, která napomáhá k zajištění udržitelného hospodaření na půdě. K optimalizaci hospodaření v podmínkách klimatických změn slouží aplikace Kalkulačka vláhové potřeby osevního postupu, která je rovněž neustále rozvíjena.

INSPIRE – MZe je gestorem plnění datových sad „Půda“ a „Hospodářství a akvakultury“ za Českou republiku. V současné době se Národní Geoportál průběžně naplňuje metadaty k datové sadě Půda. Pro datovou sadu Hospodářství a akvakultury probíhá příprava a zpracování dat.

Opakované případy eroze jsou řešeny v rámci optimalizovaného „Monitoringu eroze zemědělské půdy“. Zjištěné erozní události jsou evidovány v rámci webové aplikace <https://me.vumop.cz>. K datu 21. listopadu 2019 je evidováno celkem 1 661 erozních událostí. Dojde-li k opakované erozní události, jsou tyto plochy přeřazeny do přísnějšího režimu hospodaření. V roce 2017 bylo přeřazeno cca 370 ha, v roce 2018 přes 1 000 ha. Na konci roku 2019 předpokládáme další navýšení plochy půdy přeřazené do přísnějšího režimu hospodaření.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Finanční náklady na digitalizaci KPP jsou financovány z rozpočtu MZe a činí cca 10 mil. Kč za rok. Náklady na monitoring eroze jsou financovány z rozpočtu Státního pozemkového úřadu a představují cca 1 mil. Kč za rok.

D) Hodnocení

Z digitalizace Komplexního průzkumu půd (KPP) je ukončená lokalizace půdních sond a jejich atributy jsou zaneseny do databáze. V roce 2019 proběhla vektorizace základních půdních map a map zrnitostí půdy pro celou ČR. Dále v roce 2019 proběhlo plnění datové sady „Půda“ pro INSPIRE a

začalo se s řešením další datové sady „Hospodářství a akvakultury“. Dále probíhá Monitoring eroze zemědělské půdy a přeřazování problematických pozemků s opakovanou erozí do přísnějšího stupně ochrany na konci každého roku.

4.3.2 ZVÝŠENÍ OCHRANY PŮDY PŘED ÚČINKY EROZE

Cílem uvedených opatření je výrazně zvýšit reálnou ochranu zemědělského půdního fondu před následky vodní eroze a přispět tak ke zlepšení retenčních schopností půdy. Gestoři: Ing. Marek Batysta, Ph.D. (Oddělení prostorových informací, MZe), Ing. Jana Haluzová (Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum, vzdělávání, MZe)

A) Realizované aktivity

V ČR je v současné době podle analýzy Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i., 54 % zemědělské půdy potenciálně ohroženo vodní erozí a 18 % větrnou erozí. Za posledních 30 let se degradace půdy vlivem eroze velmi zrychlila. Hlavním důvodem je zejména razantní změna struktury zemědělské rostlinné výroby (osevních postupů). Dále pak probíhající klimatická změna, která přináší nárůst průměrné teploty vzduchu za konstantních úhrnů srážek s častými extrémy (povodně x sucho). MŽP spolupracuje s MZe na finalizaci návrhu vyhlášky o ochraně zemědělské půdy před erozí. Cílem je definovat optimální řešení protierozní ochrany, provázané s výstupy monitoringu a systémem dotací v gesci MZe (DZES 5).

Od 1. ledna 2019 došlo ke zpřísnění standardu DZES 5, kdy vstoupila v účinnost novela nařízení vlády č. 126/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., tzn. nové vymezení erozně ohrožených ploch a v novém režimu tak bude chráněno 25 % orné půdy. Silně erozně ohrožených ploch, na kterých se erozi působící plodiny nesmí vůbec pěstovat, je cca 2,5 %. Zpřísněny byly v rámci standardu i půdoochranné technologie. Dále došlo k doplnění nového standardu DZES 7 d), který omezuje plochu plodiny na DPB do maximální výměry 30 ha. Tato podmínka bude závazná pro příjemce zemědělských dotací a bude v prvním kroku vztažena k plochám, které jsou vymezeny jako erozně ohrožené s účinností od 1. ledna 2020. V současné chvíli je v návrhu rovněž rozšíření této povinnosti na veškerou standardní ornou půdu.

V rámci rozšíření funkčnosti Protierozní kalkulačky určené pro využití v praxi byly implementovány funkce pro možnost parametrizace režimu výpočtu přípustné ztráty půdy erozí a faktoru erozní účinnosti srážek, vývoj reportu pro potřeby Komplexních pozemkových úprav a regionálních dokumentačních komisí. Dále pak byly implementovány osevní postupy demonstračních farem do vzorových osevních postupů a také napojení aplikace na erozní wikipedii MZe. Aplikace je dostupná na adrese <https://kalkulacka.vumop.cz>. Podobný účel plní „Kalkulačka vláhové potřeby osevního postupu“. Zemědělec si s pomocí nástroje optimalizuje osevní postupy. Kalkulačka vláhové potřeby je na adrese <https://kalkulacka.vumop.cz/introVlaha>. Na stejné adrese jsou Praktická doporučení pro hospodaření s půdní vláhou. Aplikace postupů k omezení eroze (jako subportál Půda) je na portálu MZe na adrese <http://eagri.cz/public/web/mze/puda>. Limity využití půdy je komplexní aplikace vytvořená za cílem podpořit zachování nejkvalitnější zemědělské půdy pro zemědělskou produkci. S touto aplikací mohou pracovat obce, potenciální investoři, odborné útvary státní správy a další. Aplikace je volně dostupná na internetu na adrese <http://limitypudy.vumop.cz>. Webová aplikace eKatalog bonitovaných půdně ekologických jednotek slouží jako virtuální encyklopedie pro rozklíčování kódu BPEJ a vysvětlení jednotlivých částí kódu viz <http://bpej.vumop.cz>.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pro příští období je plánováno rozšíření funkcionalit aplikace „Půda v číslech“, která umožňuje uživatelům zobrazit data nejen obecně – za celou republiku, ale pomocí mapy lze získat i údaje pro vybranou správní jednotku – kraj, okres, obec i katastr. Každý si tak může například udělat představu o prostorovém rozmístění nejkvalitnějších (a tedy nejvzácnějších) půd či naopak půd vysychavých. Rovněž je možné zjistit, které půdní bloky mají největší potenciál ke ztrátě půdy vodní erozí, nebo která území jsou ohrožena větrnou erozí.

Dále by se měl obnovit projekt „Ověřování půdoochranných technologií s možností zařazení technologie do seznamu půdoochranných technologií využitelných v rámci plnění podmínek standardu DZES 5 a upřesňování hodnot faktoru ochranného vlivu vegetace“. Jedná se o ověřené

účinné postupy v rámci naplňování DZES a řešení přinese variantní možnosti jak obnovit a zvýšit infiltrační a retenční potenciál snadno dosažitelnými postupy (agrotechnika, osevní postupy apod.).

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na rozvoj a údržbu aplikací k ochraně půdy byly cca 1,2 mil. Kč placeno z rozpočtu MZe.

D) Hodnocení

Průběžně probíhají každoroční školení zemědělských poradců a zemědělské veřejnosti – nové metodické nástroje, legislativní a nelegislativní nástroje na ochranu půdy. V roce 2019 došlo ke zpřísnění standardu DZES 5 (od 1. ledna 2019), proti vodní erozi je tedy chráněno již 25 % orné půdy. Dále došlo k doplnění standardu DZES 7d), který omezuje velikost plochy jedné plodiny na DPB (jde o SEO, MEO pozemky a velikost limitu pozemků je 30 ha). Aplikace přispívající k ochraně půdy byly průběžně aktualizovány a rozšiřovány o další funkcionality.

4.3.3 ORGANICKÁ HMOTA V PŮDĚ A OPATŘENÍ NA JEJÍ ZACHOVÁNÍ A ZVÝŠENÍ

Cílem těchto aktivit je zvýšení podílu organické hmoty v půdě a zlepšení retenční schopnosti zemědělské půdy. Gestor: Ing. J. Budňáková (Sekce zemědělství a potravinářství, MZe), Ing. J. Haluzová (Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání, MZe)

A) Realizované aktivity

Postupný pokles obsahu organické hmoty v půdách (dehumifikace), který je způsoben především nedostatkem statkových hnojiv, je nutné nahrazovat využíváním zeleného hnojení, posklizňových zbytků, či alternativními hnojivy, např. komposty apod. S úbytkem humusu souvisí také potlačení biologického oživení půdy a narušení látkových koloběhů v půdě. Zásadní vliv na obsah humusu má využití půdy, kdy vyšší obsah vykazují půdy zatravněné, než půdy pravidelně orané a problémem je nedostatečné doplňování kvalitní organické hmoty do půdy. V České republice nelze určit jednoznačný trend vývoje obsahu humusu. Z tohoto důvodu bylo v rámci Agrochemického zkoušení zemědělských půd (AZSP) započato se stanovováním obsahu organické hmoty v odebraných vzorcích půd. Tato aktivita započala v roce 2017 a bude ukončena v roce 2022. Z dosavadních zjištění vyplývá, že ke snížení obsahu humusu došlo na půdách po jejich odvodnění (především hydromorfní a semihydromorfní půdy a oglejené subtypy půd) a to o 5–15 % v závislosti na půdním typu. Opatření proti ztrátě organické hmoty v půdě se přímo věnuje nastavení DZES 6 a nepřímo pak DZES 4, 5 a 7d). Ty jsou do národní legislativy promítnuty nařízením vlády č. 48/2017 Sb. Z toho důvodu je smyslem opatření posílit podíl organické hmoty v půdě, což zvýší její bonitu a zároveň posílí objem zadržené půdní vody. Opatření greeningu, plochy v ekologickém zájmu, tzv. EFAs rovněž přispívají k zachování organické hmoty v půdě, zejména pak pěstování meziplodin a dusík vázající plodin.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Nový standard DZES 5 – od 1. ledna 2019 došlo ke zpřísnění standardu DZES 5, kdy vstoupila v účinnost novela nařízení vlády č. 126/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., tzn. nové vymezení erozně ohrožených ploch a v novém režimu tak bude chráněno 25 % orné půdy. Silně erozně ohrožených ploch, na kterých se erozi působící plodiny nesmí vůbec pěstovat, je cca 2,5 %. Zpřísněny byly v rámci standardu i půdoochranné technologie. Zároveň je vytvořena nová půdoochranná technologie aplikování kvalitní organické hmoty do půdy.

DZES 7 d) – Dále došlo k doplnění nového standardu DZES 7 d), který omezuje plochu plodiny na DPB do maximální výměry 30 ha. Některá opatření tohoto standardu rovněž mohou dílčím způsobem přispívat, zejména založení ochranného pásu.

Standardy DZES 4 a 6 zůstávají oproti stavu 2017 nezměněny.

V rámci projednávání nové SZP se očekává posílení environmentální složky SZP. Součástí této SZP budou rovněž přísnější požadavky na zachování půdní úrodnosti.

V roce 2019 došlo k inicializaci novely zákona o hnojivech, která by měla mimo jiné zavést povinnost evidence výnosu hlavního a vedlejšího produktu. Uvedená novela posílí sledování a kontrolu hnojení.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Není vyžadováno specifické financování, jedná se základní podmínky pro poskytnutí přímých plateb a plošných podpor PRV.

D) Hodnocení

Současná opatření na posílení množství organické hmoty na erozně ohrožených půdách obsahuje standard DZES 6, dále částečně přispívají DZES 4, 5 a 7d). Nově došlo ke zpřísnění standardu DZES 5. Nově došlo ke zpřísnění standardu DZES 5 (od 1. ledna 2019, novým vymezením bude chráněno 25 % orné půdy). Zároveň byl doplněn nový standard DZES 7, který omezuje plochu jedné plodiny na DPB do maximální výměry 30 ha.

4.3.4 SLEDOVÁNÍ KVALITY PODZEMNÍCH A POVRCHOVÝCH VOD V SOUVISLOSTI S POUŽÍVÁNÍM HNOJIV A PESTICIDŮ

Cílem uvedených opatření je omezit zatížení půdy a následně vodních zdrojů nežádoucím znečištěním v souvislosti s používáním přípravků na ochranu rostlin opatření. Gestor: Ing. Evžen Zavadil (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Pro zajištění sdílení a předávání informací o výskytu přípravků na ochranu rostlin (POR) v jednotlivých vodních zdrojích/útvarech případně objektech vodárenské infrastruktury či odběrech pitné vody slouží informační systém ČHMÚ (databáze ARROW), do kterého jsou poskytována jak data z monitoringu povrchových vod pořizovaná laboratořemi podniků Povodí, tak data monitoringu podzemních vod pořizovaná ČHMÚ a dále data pořizovaná provozovateli vodovodů a kontrolními orgány ochrany veřejného zdraví. V roce 2016 byla mezi ÚKZÚZ a ČHMÚ uzavřena dohoda o předávání dat o výskytu reziduí v podzemních vodách. MŽP plní opatření, které vyplývají z Národního akčního plánu ke snížení používání pesticidů v ČR (NAP) a zajišťuje pravidelnou revizi a průběžnou aktualizaci limitů pro hodnocení výskytu reziduí pesticidů a jejich metabolitů v povrchových vodách. Z hlediska znečištění hnojiv jsou sledovány polutanty sloučenin dusíku a fosforu. Problematikou znečištění vod dusičnany ze zemědělských zdrojů se dlouhodobě zabývá tzv. Nitrátová směrnice. Obsah dusičnanů sleduje a vyhodnocuje MŽP, které zároveň reviduje vymezení zranitelných oblastí dusičnany (ZOD). Zemědělské hospodaření ve zranitelných oblastech dále upravuje akční program nitrátové směrnice.

Ke zlepšování kvality podzemních a povrchových vod částečně přispívají také dotační tituly Programu rozvoje venkova 2014–2020 (PRV), např. agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO), u kterých jsou nastaveny limity hnojení a stanoveny podmínky, týkající se omezení vstupů přípravků na ochranu rostlin (seznam zakázaných účinných látek a omezené počty aplikací). Dále je řešeno nahrazování konvenčních přípravků na ochranu rostlin ekologickými prostředky.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

MŽE ve spolupráci s ÚKZÚZ, MŽP a odbornými zájmovými sdruženími průběžně aktualizuje rizika přípravků vzhledem ke kontaminaci povrchových a podzemních vod. Výsledek rizikovosti zohlední při tvorbě kritérií pro hodnocení přípravků s ohledem na vyloučení nebo omezení jejich použití v OPVZ a na pozemcích ovlivňujících nadlimitní výskyt reziduí POR ve vodních útvarech. Dále MŽE ve spolupráci s MŽP zajistí stanovení prostorově a časově definovaných pozemků, na nichž používání přípravků představuje vyšší riziko pro necílové organismy a prostředí (tzv. „hot spot management“).

Všichni žadatelé o AEKO musí dodržovat vybrané přísnější podmínky týkající se používání hnojiv na celém území podniku bez ohledu na příslušnost k ZOD.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Vynaložené finanční prostředky za roky 2017–2019 na monitoring jakosti podzemních vod byly ve výši 55,9 mil. Kč financovány z rozpočtové kapitoly MŽP. Pro rok 2020, kdy bude zajišťován pouze provozní monitoring, se předpokládá částka 16,4 mil. Kč z rozpočtové kapitoly MŽP.

Podpora opatření AEKO přispívajících ke zlepšení kvality podzemních a povrchových vod v souvislosti s používáním hnojiv a pesticidů bude zajištěna do konce programového období, resp. do ukončení uzavřených závazků. V roce 2019 bylo na toto opatření vyplaceno celkem 3,1 mld. Kč¹ (údaj k 16. 12. 2019). Pokud se jedná o období po roce 2020, nelze v současné době toto předjímat.

D) Hodnocení

Sledování kvality podzemních a povrchových vod a soubor opatření ke snížení znečištění v souvislosti s používáním pesticidů je součástí NAP, který byl aktualizovaný na období 2018–2022 a je průběžně

¹ Uvedené vyplacené finanční prostředky se vztahují převážně k žádostem podaným v roce 2018, nikoliv k žádostem podaným na rok 2019, u kterých bude s ohledem na administraci výplata zahájena až v 1. čtvrtletí roku 2020.

plněn. Požadavky NS jsou průběžně plněny, revize ZOD a vyhlášení nového Akčního programu budou vyhlášeny pro období 2020–2023.

4.3.5 ZMĚNA ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY V OBLASTI PODPORY PĚSTOVÁNÍ ENERGETICKÝCH PLODIN

*Cílem uvedených opatření je omezit zatížení půdy a následně vodních zdrojů nadměrnou erozí a chemickým znečištěním v souvislosti s pěstováním zemědělských plodin pro energetické využití.
Gestor: Ing. Vlastimil Zedek (Sekce zemědělství a potravinářství, MZe)*

A) Realizované aktivity

Vzhledem k mezinárodním závazkům ČR, které vyplývají zejména ze směrnice EP a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (zvýšení podílu OZE v EU ze současných 20 % na 32 % a současně zvýšení podílu OZE v dopravě ze současných 10 % na 14 %) a vzhledem ke skutečnosti, že cca 85 % energie z OZE v ČR pochází z biomasy, je nutno v horizontu roku 2030 čekat nárůst poptávky po zemědělské a lesní biomase pro energetické využití. Cíl pro OZE v dopravě plní ČR téměř výhradně pomocí biopaliv 1. generace (bioetanol a MEŘO) a bez zásadního zvýšení počtu elektromobilů nebo vozidel na jiný alternativní pohon (na cca 25 % všech vozidel) se spotřeba biopaliv nesníží. Evropská komise (EK) predikuje ve svých analýzách dopadu nové legislativy, že k řádovému nárůstu poptávky po biomase pro energetické využití dojde do roku 2030 v celé EU. Energetické využití biologicky rozložitelných odpadů stejně jako zvyšování účinnosti OZE nespádají do působnosti zemědělské politiky a jsou řešeny nástroji spadajícími do působnosti MPO a MŽP.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Probíhá příprava novely zákona č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (bylo ukončeno MPŘ a probíhá vypořádávání připomínek), která mimo jiné nastaví nový systém podpor OZE. Kromě toho bude nutno transponovat směrnici EP a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů do právního řádu ČR. Oba uvedené právní předpisy spadají do gesce MPO.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V rámci zemědělské politiky není pěstování ani využití energetických plodin nijak podporováno kromě přímých plateb, vztahujících se ve schématu SAPS na všechny zemědělské kultury. Opatření není plněno finančními nástroji, proto jsou finanční náklady státního rozpočtu na realizaci opatření i v roce 2019 nulové.

D) Hodnocení

Naplnění tohoto opatření ovšem souvisí s obsahem a naplňováním energetické politiky ČR a dalších souvisejících koncepcí.

4.3.6 PODPORA ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Cílem opatření je přispět k omezení negativních vlivů zemědělského hospodaření na vodní zdroje a na stav zemědělské půdy. Gestor: Ing. Martin Charvát (Sekce zemědělství a potravinářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Podpora ekologického zemědělství (EZ) je realizována ve více oblastech a celkově směřuje k dalšímu rozvoji tohoto sektoru. Z hlediska ochrany vodních zdrojů a půdy je pak nutné nejen udržet a dále rozšiřovat stávající rozsah plochy, který činí 13 % ZPF. Je třeba iniciovat změny, které povedou ke změně struktury EZ ve prospěch zvyšování podílu orné půdy. Hlavní a největší finanční podporou je opatření zajišťující plošné dotace na plochy v ekologickém zemědělství v rámci PRV. EZ je také částečně podporováno v rámci národních zdrojů. Dle Zásad MZe je poskytována podpora na činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství. Platforma se zaměřuje na informační a propagační činnost, které pokračovaly i v roce 2019. Od roku 2015 je poskytována podpora v programu „Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin“. Dále jsou poskytovány finanční prostředky pro povinné shromažďování statistických údajů o ekologickém zemědělství pro Eurostat a pro sledování ekonomického stavu ekologických podniků v rámci opatření FADN prostřednictvím ÚZEI. V letech 2017–2019 probíhala realizace tříleté veřejné zakázky na provoz modelového intenzivního ekologického sadu. Dále v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe proběhlo každoroční školení kontrolních organizací za účasti státních dozorových orgánů a uskutečnily se exkurze pro děti a mládež na ekologicky hospodařících farmách. Další formou je finanční podpora činnosti nevládních neziskových organizací (NNO) v sektoru EZ.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Zcela samostatnou oblastí je propagační kampaň na podporu EZ a biopotravin v celkové hodnotě 30 mil. Kč. Kampaň je zaměřená na konečného spotřebitele. Kampaň byla spuštěna v roce 2019. Je třeba pokračovat v plnění úkolů Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ v letech 2016–2020.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V roce 2019 byla z národních zdrojů podpořena činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství částkou 2 mil. a program Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin v roce 2018 částkou 882 000 Kč. V roce 2019 byla úspěšně završena víceletá zakázka na provoz modelového intenzivního ekologického sadu, na kterou bylo vyplaceno v roce 2017 celkem 339 224 Kč, v roce 2018 celkem 296 632 Kč a v roce 2019 celkem 183 600 Kč. Aktivita z Ročního vzdělávacího plánu MZe byly podpořeny v roce 2019 částkou 338 458 Kč. Z PRV v r. 2019 bylo vyplaceno na Ekologické zemědělství celkem 1,36 mld. Kč.

D) Hodnocení

Při vyhodnocování je zřejmá stagnace ploch a malý rozvoj zemědělské prvovýroby. Naopak roste počet výrobců a obchodníků vlivem dynamicky rostoucího zájmu o biopotraviny. Osvědčily se propagační kampaně a podpory modelového intenzivního sadu. Jak bylo uvedeno výše, podpora EZ vyžaduje komplexní přístup.

4.3.7 PODPORA PRINCIPŮ PRECIZNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Cílem opatření je přispět k obnově retenčních a infiltračních schopností zemědělské půdy a zvýšit tak odolnost vůči dopadům zemědělského sucha. Postupné zavádění principů precizního zemědělství dále přispěje k omezení kontaminace vodních zdrojů nežádoucím znečištěním, zejména pesticidy. Gestor: Ing. Martin Liška (Odbor zemědělských komodit, MZe)

A) Realizované aktivity

Účelem programu „Biologická ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin“ je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence proti šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou. Dále pak omezení případné kontaminace vod látkami, které mohou být charakterizovány jako potenciální endokrinní disruptory s negativními dopady na zdraví obyvatel. Úspěšně se daří zvyšovat zájem o využívání biologických přípravků na ochranu rostlin. Výsledný zdravější porost plodiny přispívá ke zvyšování retenčních a infiltračních schopností půdy.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Postupně se zjišťuje zájem mezi odbornou veřejností o další rozšíření dotačního programu o nové způsobilé plodiny. Postupně se začínají shromažďovat podklady pro notifikační řízení u EK na nadcházející programové období.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Objem vyplacených finančních prostředků se každoročně zvyšuje. Dle konečných údajů za rok 2019 bylo podpořeno 150 žádostí v celkové výši 12,96 mil. Kč. Do roku 2020 je notifikován roční rozpočet programu ve výši 25 mil. Kč. Náklady po roce 2020 budou záviset na schválení režimu podpory Evropskou komisí.

D) Hodnocení

Metody biologické ochrany rostlin se dlouhodobě MZe daří prosazovat u stále početnějšího okruhu pěstitelů. Tento trend je jasně viditelný ze statistik využívání přípravků na ochranu rostlin. Principy precizního zemědělství budou stále častěji hojně využívány.

4.3.8 PODPORA PROVÁDĚNÍ KOMPLEXNÍCH POZEMKOVÝCH ÚPRAV

Cílem opatření je integrování pozemkové držby do optimálního vlastnictví ucelených půdních bloků a dále přispět prostřednictvím „společných zařízení“ k omezení eroze, zvýšení retardace odtoku srážkových vod a prevenci povodní. Gestor: Ing. Antonia Nolfová (Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum, vzdělávání, MZe)

A) Realizované aktivity

Prostřednictvím operace 4.3.1 Pozemkové úpravy z PRV 2014–2020 je podporována realizace projektů v rámci komplexních pozemkových úprav. Jsou prováděny pozemkové úpravy, kdy dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků vlastníků půdy v daném katastrálním území a také k reálnému vytyčení pozemků v terénu. V rámci pozemkové úpravy se zpracovává plán společných zařízení. Realizací plánů společných zařízení dochází ke zpřístupnění pozemků, dále v sobě zahrnují opatření k ochraně životního prostředí, opatření k zachování krajinného rázu a ke zvýšení ekologické stability krajiny, protierozní opatření pro ochranu půdního fondu, protipovodňová a vodohospodářská opatření a opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha. Podpora realizace společných zařízení přispívá ke zvýšení retenční schopnosti krajiny z hlediska zmírnění dopadů klimatických změn (povodně, sucha). Způsobilé výdaje:

- záměr a) geodetické práce,
 - zaměření území a všech polohopisných prvků a další geodetické práce prováděné za účelem zpracování návrhu pozemkových úprav,
 - vytyčení nově navržených pozemků na základě schváleného návrhu pozemkových úprav),
- záměr b) realizace plánu společných zařízení (na základě schváleného návrhu pozemkových úprav),
 - opatření ke zpřístupnění především zemědělských a lesních pozemků (mimo intravilán),
 - protierozní opatření pro ochranu půdního fondu, vodohospodářská opatření sloužící k neškodnému odvedení nebo rozlivu povrchových vod a ochraně území před záplavami, k zvýšení retenční schopnosti krajiny a opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha (např. retenční nádrže apod.),
 - opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny.

Implementace operace 4.3.1 Pozemkové úpravy v roce 2019 ke 30. listopadu 2019

Operace 4.3.1 Pozemkové úpravy	realizace plánu společných zařízení
počet zaregistrovaných projektů v roce 2019	74
částka za zaregistrované projekty (Kč)	787 605 034
z toho doposud schválených projektů (ks)	14
částka za schválené projekty (Kč)	121 928 524
proplacené projekty v roce 2019 (ks)	98
proplaceno (Kč)	980 325 936*

* z toho 93,4 mil. Kč bylo vyplaceno na vodohospodářská a protipovodňová opatření a opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Příjem žádostí bude probíhat do vyčerpání alokace či do konce programovacího období 2014–2020. Z celkové alokace 3,3 mld. Kč je ke 30. září 2019 zazávazkováno cca 2,5 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že jsou již podány projekty za cca 3,4 mld. Kč, je předpokládáno vyčerpání celkové alokace.

Vývoj financování pozemkových úprav

rok	2015	2016	2017	2018	2019
PRV	638	142	1 015	1 051	980
VPS+RSPU	813	1 044	960	963	900
mil. Kč	1 451	1 186	1 975	2 014	1 880

Zdroj údajů: Sekce 14 000 a Státní pozemkový úřad, VPS – Všeobecná pokladní zpráva, RSPU – Rozpočet Státního pozemkového úřadu

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Příjem žádostí o dotaci z PRV byl zahájen v roce 2016 a probíhá kontinuálně. Na celé období 2014–2020 byly vyčleněny prostředky ve výši cca 3,3 mld. Kč, přičemž výše dotace je 100 % způsobilých výdajů. Příspěvek Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova činí 49,5 % veřejných výdajů, příspěvek ČR činí 50,5 % veřejných výdajů. V roce 2019 bylo využito na podporu pozemkových úprav z PRV 980,3 mil. Kč, dalším finančním zdrojem je státní rozpočet (Všeobecná pokladní správa a vlastní zdroje SPÚ ze státního rozpočtu) odkud bylo využito 900 mil. Kč.

D) Hodnocení

V roce 2019 bylo v rámci PRV realizováno 98 projektů a podpora činila přes 900 mil. Kč. Celkově na pozemkové úpravy bylo v roce 2019 vynaloženo 1 858 mil. Kč. Podpory v PRV i z národních zdrojů dále pokračují a stejně jako realizace projektů, kterých bylo 74 registrováno v roce 2019.

4.4 ZVÝŠENÍ RETENČNÍ A AKUMULAČNÍ SCHOPNOSTI KRAJINY

4.4.1 OBNOVA PŘIROZENÝCH FUNKCÍ VODNÍCH TOKŮ A NIV

Cílem opatření je zvýšení odolnosti ekosystémů vůči suchu a obnova ekosystémových funkcí přirozených vodních toků. Gestor: Mgr. Ladislav Faigl (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

V roce 2019 byla realizována další opatření z plánů povodí, jejichž cílem je obnova přirozených funkcí vodních toků a niv. Zároveň v prosinci 2018 uběhly tři roky od schválení plánů povodí a Česká republika tak podávala Evropské komisi zprávu o plnění programů opatření z plánů povodí podle čl. 15 odst. 3 směrnice 2000/60/ES (vláda byla o plnění programů opatření obdobně zpravena v roce 2019 prostřednictvím Zprávy o stavu vodního hospodářství ČR za rok 2018 v souladu s § 26 odst. 7 vodního zákona). Celkem plány povodí obsahují 2224 opatření, z toho 544 opatření má za cíl zlepšení podélné kontinuity (např. vytvoření rybích přechodů, demolice starých hrází), zlepšení hydromorfologických podmínek vodních toků (např. obnova řek, odstranění pevných břehů, opětovné spojení řek s údolními nivami), zlepšení režimů proudění nebo vytvoření ekologických toků a zadržení vody v krajině. Ke konci roku 2018 bylo z těchto 544 opatření 38 opatření dokončeno, realizace 228 opatření probíhá, 273 opatření dosud nebylo zahájeno a 5 opatření bylo zrušeno. Mezi nejčastější překážky realizace opatření patří překážky finanční, majetkoprávní, technické a vlastní délka přípravy záměru.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V dalších letech budou realizována dosud nezahájená opatření z plánů povodí, u nichž neexistují nepřekonatelné překážky (např. nesouhlas vlastníka pozemku, vyčerpaná alokace dotačního programu aj.). Zároveň budou v roce 2020 navrhována nová opatření v rámci aktualizace plánů povodí pro 3. plánovací období pro roky 2021 až 2027.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Celkové náklady vynaložené na realizaci opatření k obnově přirozených funkcí vodních toků a niv nejsou známy, neboť v některých případech je k realizaci těchto opatření využívána finanční podpora z jiných než evropských či národních zdrojů (např. z krajských či obecních rozpočtů).

S ohledem na cyklický monitoring stavu realizace opatření z plánů povodí nebyly pro rok 2019 finanční náklady na realizaci opatření zjišťovány.

D) Hodnocení

Realizace opatření z plánů povodí podporujících obnovu přirozených funkcí vodních toků a niv průběžně probíhá. Z pohledu ministerstev lze úkol považovat za průběžně plněný.

4.4.2 REGULACE ODTOKU Z MELIORAČNÍCH ODVODŇOVACÍCH ZAŘÍZENÍ

Cílem uvedeného opatření je umožnit regulaci („zpomalení“, retardaci) odtoku vody z melioračních zařízení na vhodných místech a tím umožnit v suchých obdobích zadržet vodu v půdním profilu v okolí odvodňovacích detailů tzv. podmokem. Gestor: doc. Ing. Zbyněk Kulhavý, CSc. (Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy), neupřesněno (Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání, MZe)

A) Realizované aktivity

V souboru programů Ministerstva zemědělství schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016 je zařazen rovněž „Program na podporu rekonstrukce, oprav a modernizace odvodňovacích zařízení“. Tento program nebyl dosud otevřen. Hlavním důvodem je nedostatečný zájem žadatelů, který vyplývá z neznalosti existence odvodňovacích zařízení na pozemcích. Meliorační detaily zákonem o zemědělské půdě přešly do vlastnictví majitelů pozemků, kteří to vesměs nezaznamenali. Zatímco „hlavní odvodňovací zařízení“ je státní a spravované Státním pozemkovým úřadem, meliorační detaily vlastní majitelé pozemků. Původní projekty a mapy pořízené v letech 1960–1980 nebyly kompletně předány ze Zemědělské vodohospodářské správy do s. p. Povodí. Provést inventarizaci a sestavit databázi vyžaduje neinvestiční prostředky ve výši cca 160 mil. Kč, náklady vyhodnotil Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v. v. i. (VÚMOP). Retardaci vody úpravou odtoku v šachticích melioračních soustav umožňuje metoda, kterou zpracoval VÚMOP, ale nebyla výrazněji rozšířena. Podmínkou zavádění je zabezpečení inventarizace melioračních soustav vytvořením databáze dostupné vlastníkům i uživatelům pozemků, kteří následně mohou zvážit zavedení regulace do odvodnění svých pozemků.

S ohledem na nejasnosti ohledně stavu odvodňovacích detailů podporuje Asociace soukromých zemědělců provedení inventarizace melioračních odvodňovacích soustav a bude šířit informace o metodice regulování drenážního odtoku, kterou zpracoval VÚMOP, a která se zatím do praxe dostává jen omezeně v rámci experimentálních prací.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pro zavedení a rozvinutí uvedeného programu je prioritou inventarizace odvodňovacích soustav tak, aby vlastníci pozemků a uživatelé pozemků měli možnost získat údaje o současném stavu odvodnění. Asociace soukromých zemědělců bude šířit informace o metodice zpomalení odtoků vody regulační drenáží, aby při nárůstu zájmu hospodařících zemědělců bylo možné program zahájit.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Objem finančních nároků na investice není významný – cena jednoho zařízení do šachtice je v desítkách tisíc Kč, náklady na osazení plochy odvodnění představuje stovky tisíc Kč. Podpory ve výši 50 % by byly pro investice, provozní náklady s instalací by nebyly dotovány.

D) Hodnocení

Ke vzbuzení zájmu, jak regulaci odtoku z odvodňovacích drenážních soustav uplatňovat, je základním předpokladem inventarizace současného stavu odvodňovacích drenážních systémů (tedy melioračních detailů). VÚMOP je připraven inventarizaci odvodnění provést po zajištění finančních zdrojů k pokrytí nákladů na tyto práce. Asociace soukromých zemědělců ve spolupráci s VÚMOP bude metodický postup šířit mezi hospodařícími zemědělci. V případě nárůstu zájmu zemědělců bude možné uvažovat o zřízení dotačního titulu a program zahájit.

4.4.3 OBNOVA PŘIROZENÝCH VODNÍCH PRVKŮ V KRAJINĚ

Cílem opatření v ploše povodí pro zajištění stability vodního režimu v krajině je v maximální možné míře zvýšit retenci vody v krajině, snížit a zpomalit povrchový odtok vody a zajistit doplňování podzemních vod. Gestor: Ing. Linda Stuchlíková (Sekce ochrany přírody a krajiny, MŽP)

A) Realizované aktivity

Přirozenými vodními prvky v krajině rozumíme prameniště, mokřadní biotopy (tůně, nivní louky, pobřežní lemy vodních toků a štěrkové říční lavice, mokřadní plochy, mokřadní vrbiny a olšiny, lužní lesy, rašeliniště, vrchoviště aj.), boční a odstavená ramena vodních toků, boční koryta periodicky průtočná, apod. Obnova těchto vodních prvků je dlouhodobě podporována z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP), programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) a Programu péče o krajinu (PPK), přičemž výše dotace se pohybuje v rozmezí 60–100 % celkových způsobilých výdajů. Od 1. března 2016 je v rámci Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance – CC) chráněn před poškozením nový krajinný prvek – mokřad, sloužící k zajištění retence vody v zemědělské krajině.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Jedná se o průběžné opatření, kde ke splnění cíle je zapotřebí nadále chránit stávající přirozené vodní prvky a zároveň je ve zvýšené míře obnovovat. Pro obnovu pramenišť a mokřadních biotopů jsou vhodné zejména podmačené plochy, jejichž hospodářské využití není ekonomicky efektivní nebo takovou obnovu (byť i jen dílčí) nevylučuje, vznikající často v místech nefunkčních melioračních odvodňovacích zařízení. V této souvislosti je třeba systémově řešit otázku existence nefunkčních melioračních odvodňovacích zařízení. Obnova lužních lesů může probíhat jak zakládáním nových lužních porostů na vhodných nivních plochách, tak i postupnou změnou druhové skladby a vodního režimu ve stávajících lesích nacházejících se v záplavových územích, kde s využitím známých způsobů lesnického managementu a zahraničních zkušeností lze efektivně hospodařit. Rašeliniště a vrchoviště je žádoucí obnovovat nejen ve zvláště chráněných územích, jak se tomu často již děje, ale také na územích postižených těžbou rašeliny, přičemž nezbytnou podmínkou je zachování (ponechání) dostatečné vrstvy rašeliny a obnova vodního režimu.

V té souvislosti je žádoucí využívat existujících podpůrných nástrojů, které obnovu přirozených vodních prvků v krajině obsahují a vhodně využívají – např. Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině (2018), Zavádění retenčních a infiltračních adaptačních opatření v povodí Moravy (2017), standards AOPK ČR (např. Vytváření a obnova tůní) Pracovní postupy eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině (2013) a další pomůcky, které jsou zveřejněny na internetových stránkách AOPK ČR a Sucho v krajině – Strategie ochrany před negativními dopady sucha.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady vynaložené na realizaci tohoto dílčího opatření v krajině nejsou známy, neboť sledována je širší skupina opatření zaměřená na posílení přirozené funkce krajiny, která mimo jiné zahrnuje obnovu krajinných prvků a struktur, obnovu ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů a podporu biodiverzity (tj. obnovu mimolesní zeleně, revitalizaci vodních toků a obnovu tůní, mokřadů a rybníků apod.).

Od roku 2014 byla na tento typ opatření schválena finanční podpora ve výši 169 mil. Kč z PPK (5 405 schválených projektů) a 66 mil. Kč z POPFK (250 schválených projektů).

V rámci OPŽP 2014–2020, prioritní osy 4 "Ochrana a péče o přírodu a krajinu", specifického cíle 4.3 "Posílit přirozené funkce krajiny" bylo doposud proplaceno žadatelům 747,1 mil. Kč, přičemž na celý specifický cíl 4.3 je alokováno celkem cca 3,9 mld. Kč. Doplňkově k OPŽP se i nadále počítá s vypisováním výzev národních programů pro drobná opatření v krajině s roční alokací 200–300 mil. Kč.

D) Hodnocení

V souvislosti s projevy probíhající změny klimatu (zejm. dlouhodobé sucho, zvyšování teplot a extrémní meteorologické jevy) je podpora přirozené schopnosti krajiny odolávat těmto jevům zcela zásadní. MŽP počítá s kontinuální podporou obnovy krajinných prvků a pro rok 2020 např. navyšuje za tímto účelem alokaci Programu péče o krajinu o 100 mil. Kč pro drobná opatření v krajině (zejména výsadby nelesní zeleně, mokřady a tůň). S podporou velkých projektů na péči o krajinu počítá v nadcházejícím období 2021–2027 též OPŽP, jehož podoba je nyní připravována a nese se v duchu adaptace na změnu klimatu, která je akcentována Evropskou komisí mnohem intenzivněji než ve stávajícím programovém období.

4.4.4 OPATŘENÍ NA LESNÍ PŮDĚ

Cílem opatření je zachování vyrovnané vodní bilance v krajině a udržení stabilních a odolných lesních ekosystémů. Gestor: Ing. Petr Uzel (Sekce lesního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Opatření obsahuje 3 samostatné aktivity:

- opatření v rámci § 24 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů – podpora výsadby melioračních a zpevňujících dřevin,
- opatření v rámci nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, ve znění pozdějších předpisů – finanční příspěvky na obnovu, zajištění a výchovu porostů do 40 let věku – meliorační a zpevňující dřeviny,
- operace PRV 4.3.2 Zalesnění zemědělské půdy – zalesnění ploch nevhodných k zemědělské produkci.

Úhrada nároku podle § 24 lesního zákona na opatření Podpora výsadby melioračních a zpevňujících dřevin je poskytována v rámci celé republiky všem vlastníkům lesů, podpora je poskytována ve výši 5000 Kč na 1 ha lesního vysazeného porostu. Opatření ke zlepšování vlastností lesních půd je dále naplňováno finančními příspěvky na obnovu, zajištění a výchovu porostů do 40 let věku dle nařízení vlády č. 30/2014 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v rámci kterých jsou přiznávány podle stanovených sazeb a možností státního rozpočtu v jednotlivých letech příspěvky na přirozenou a umělou obnovu MZD a její zajištění v zákonné lhůtě. Příspěvek je poskytován v rámci celé ČR vlastníkům lesů s výjimkou lesů ve vlastnictví státu a národních parků. Třetí operace je na podporu zalesnění zemědělské půdy včetně poskytnutí dotace na péči o založený porost po dobu 5 let a dotace za ukončení zemědělské činnosti po dobu 10 let na vymezených plochách vedených v LPIS.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z důvodu ukotvení těchto podpory v legislativě a PRV se počítá s jejich dalším plněním.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V roce 2019 u 1. opatření byly vyplaceny nároky ve finančním objemu 6,9 mil. Kč, u 2. opatření se k datu 17. prosince 2019 vyplatila částka 528 mil. Kč, aktuálně stále probíhá výplata žádostí na tento titul, přičemž celkový požadavek ze žádostí je 534, 6 mil. Kč. Aktuální částka vyplacená na 3. opatření, zalesňování zemědělské půdy, bez starých závazků, pouze za rok 2019 je k datu 17. prosince 2019 celkem 4 302 506 Kč (166 791 EUR). Počet hektarů, na které byly podány žádosti na zalesnění v rámci tohoto opatření v roce 2019, není ještě konečný, do systému SZIF mohou být vkládány žádosti ještě do poloviny ledna 2020.

D) Hodnocení

Konečný stav financování opatření bude znám až v počátku roku 2020. U prvního opatření se na základě dlouhodobého srovnání předpokládá zachování současného rozsahu finančních nákladů i v následujících letech. Ve druhém opatření došlo v roce 2018 k výraznému nárůstu sazeb ve prospěch MZD (novela nařízení vlády č. 30/2014 Sb., ve znění nařízení vlády č. 245/2018 sb.), což vedlo k nárůstu využívání podpory i k nárůstu objemu vyplacených peněz. V případě použití fondů EU v PRV (na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV – nastavení dotační politiky na období 2014–2020) se očekává kontinuální přijímání a proplácení žádostí po celé programové období.

4.5 PODPORA PRINCIPŮ ZODPOVĚDNÉHO HOSPODAŘENÍ S VODOU NAPŘÍČ SEKTORY

4.5.1 PODPORA OPATŘENÍ NA SNIŽOVÁNÍ SPOTŘEBY VODY V ENERGETICE A V PRŮMYSLU

Cílem opatření je snížit požadavky na odběry povrchových a podzemních vod v energetice a průmyslu a zvýšit odolnost těchto klíčových hospodářských odvětví vůči suchu a nedostatku vody. Gestor: Ing. Pavel Kloboučník (Sekce fondů EU, MPO)

A) Realizované aktivity

Program Expanze – jedná se o program v rámci OP PIK v prioritní ose 2 na podporu a rozvoj malých a středních podniků. V rámci programu je možné žádat o úvěry a záruky. Úvěry jsou poskytovány v rozsahu od 650 tis. Kč do 60 mil. Kč, přičemž podpora je stanovena až do výše 45 % způsobilých výdajů. Doba splatnosti úvěru činí až 10 let s možností odkladu splátek. Jedná se o bezúročný úvěr spolu s možností finančního příspěvku na úhradu úroku dalšího spolufinancujícího úvěru. Záruka se poskytuje až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru, který se pohybuje v rozmezí od 1 do 40 mil. Kč a délka ručení nepřesahuje 12 let. Podporované aktivity z programu Expanze jsou zaměřeny i na efektivní využívání vody v průmyslu, tj. posílení aktivit průmyslových podniků v efektivnějším nakládání s vodou s cílem reagovat na rizika spojená s projevy sucha, tedy především potenciálního nedostatku vody pro zajištění výroby a tím možného snížení výkonu ekonomiky. Úprava těchto podmínek je platná od 3. 9. 2018. Žádat o úvěr a záruku mohou malé a střední podniky. Pro tento program je alokováno celkem 8,8 mld. Kč, z toho úvěrová část programu činí 4,8 mld. Kč a záruční část činí 4 mld. Kč. V listopadu 2019 se očekává navýšení alokace o 2 mld. Kč v jeho úvěrové části.

Program Nemovitosti – jedná se o program v rámci OP PIK v prioritní ose 2, je zaměřený na zvýšení využitelnosti infrastruktury pro podnikání. Malé a střední podniky mají příležitost v rámci tohoto programu realizovat opatření zaměřená na úsporu vody (retenci, recyklaci vody, využití šedých vod¹⁾, apod.) jako součást komplexních projektů revitalizace budov pro podnikání a bezprostřední připojené infrastruktury. Výzvy pro oblasti cestovního ruchu (IV. výzva) a pro uhelné regiony (V. výzva) byly vyhlášeny 16. 7. 2019, příjem žádostí bude ukončen v březnu 2020. Dotační podpora na jednotlivé projekty činí 1–40 mil. Kč (V. Výzva), resp. až 100 mil. Kč (IV. Výzva). Míra podpory činí 45 % z celkových uznatelných nákladů pro malé a 35 % pro střední podniky. Velké podniky mezi oprávněné příjemce nepatří. Alokace na Výzvu IV je 0,6 mld. Kč a alokace na Výzvu V je 1,4 mld. Kč

Program Inovační vouchery – OP PIK nabízí v rámci IV. výzvy vyhlášené v prosinci 2018 zvýšení míry podpory až na 85 % z prokázaných způsobilých výdajů, resp. podporu formou dotace od 50 do 299,999 tis. Kč příjemcům podpory z oblasti malých a středních podniků. Oblasti pro získání inovačního vouchery musí být zaměřeny na optimalizaci spotřeby vody v rámci samotného výrobního procesu, resp. na zavádění technologických změn a inovací, jejichž cílem je primární snížení spotřeby vody, případně i úplná eliminace potřeby vody, na recyklaci vody ve výrobních podnicích v odvětvích s vysokou spotřebou vody (potravinářský, papírenský, chemický, textilní, energetika, apod.), na instalaci uzavřených cirkulačních okruhů namísto lineárních/otevřených, na následné využívání šedé/využité provozní vody v různých procesech, provozech a operacích – instalace vhodných filtračních technologií (např. filtrace pro vody znečištěné pouze tuhými látkami) a pro přípravu vody k dalšímu jinému využití v rámci podniku, včetně sociálních zařízení. Dále na optimalizaci využívání vody v obslužných provozech podniků (mimo hlavní výrobní proces) – údržba, logistika, doprava, sociální zařízení, na snižování ztrát vody v uzavřených okruzích nebo rozvodech vody, na využívání potenciálu odpadní páry (záchyt a odběr tepla a další využití v podniku) a kondenzátu, na optimalizaci technologie chlazení (náhrada otevřených chladicích věží se skrápěním adiabatickým chlazením) a na jímání a využívání dešťové vody. Alokace výzvy činí 145 000 000 Kč

Program Inovace – OP PIK (Výzva VII) – v rámci prioritní osy 1 OP PIK proběhla úprava výběrových kritérií výzvy, resp. bonifikace procesních inovací za účelem optimalizace spotřeby vody, recyklace vody, využití šedé vody, zabránění ztrát vody. Podpora je určena pro malé a střední a podniky, vč. velkých podniků pod kódem intervence 065. Počítá se s výší dotace od 1 mil. Kč do 75 mil. Kč a mírou podpory podle velikosti podniku 45/35/25 %. Totéž platí pro aktualizaci programů Potenciál (výzva

VI) a Aplikace (Výzva VII), které také pod kódem intervence 065 umožňují přihlásit se o podporu i velkým podnikům. V rámci kódu intervence 065 (část zaměřená na hospodaření s vodou) žadatel vyčíslí/popíše úsporu vody v rámci adaptace proti změně klimatu – projekt musí zřetelně a prokazatelně vymezit úspory vody v celkovém rozsahu činnosti projektu, má se jednat o úspory vody v úhrnu celého výrobního procesu a prokazatelně definovat spotřebu vody ve výrobním procesu před a po zavedení nového technologického postupu/technologie/konstrukčního řešení atd. nebo projekt musí prokazatelně zdokonalovat postupy/technologie/konstrukční řešení atd., které se zabývají úpravou/čištěním znečištěné průmyslové vody (toxickými látkami, anorganickými průmyslovými kaly, průmyslovými tuky a oleji, radioaktivitou, mikrobiálním znečištěním apod.) anebo musí být zřetelně a prokazatelně vymezena úspora/efekt, který bude výsledkem inovovaného produktu. Alokace pro výzvy výše uvedených programů činí 7 mld. Kč.

Do konce tohoto programového období + pro období 2021+ má MPO záměr vyhlásit v rámci programu *Poradenství OP PIK* možnost podpory na vouchery na „vodu“. K tomu je v rámci projektu TA ČR „Hospodárnější užívání vod v průmyslu a energetice ČR“ mj. předpokládána příprava certifikované metodiky na tzv. vodní audit (podobnost s energetickým auditem), který pomůže příjemcům podpory technicky a ekonomicky určit kde je voda využívána, jaká je její spotřeba s ohledem na topografii místa, kde ušetřit vodu, jak se chovat apod.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

MPO současně připravuje pro budoucí programové období pro podnikatelské subjekty podmínky pro programy s cílem podpořit řešení nedostatku vody a zajistit tak trvalý chod jejich výrobní činnosti. Zvažuje se nadále řada možností, jak efektivně podpořit zejména malé a střední podniky (MSP), ale též velké podniky, a to formou dotací i prostřednictvím finančních nástrojů.

Dle návrhu obecného nařízení a nařízení EP a Rady EU o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti je téma voda zařazeno do cíle politiky 2: „Zelenější, nízkouhlíková Evropa díky podpoře přechodu na čistou a spravedlivou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, přizpůsobení se změnám klimatu a prevence a řízení rizik“. Na úrovni ČR chceme v budoucím programovém období 2021+ dosáhnout trvale udržitelného hospodaření s vodou a optimalizace spotřeby vody v průmyslu a energetice. V sektoru průmyslu a výroby energie realizovat opatření s cílem úspory vody, snížení spotřeby a vytváření dostatečných zásob vody pro období jejího nedostatku (v době sucha vlivem změny klimatu).

Dokumenty, které budou mít vliv na věcné zaměření podpory z OP K – sucho/voda: Finální podoba nařízení schválená Evropským parlamentem a Radou EU, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, Koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR, Zpráva o ČR pro rok 2019, resp. Specifická doporučení Rady, Národní koncepce realizace politiky soudržnosti po roce 2020 či Analýza absorpční kapacity OP K.

MPO předpokládá, v rámci zmíněného projektu TAČR „Hospodárnější užívání vod v průmyslu a energetice ČR“, dále systémový audit, „vodní audit“, a to audit zaměřený na připravovaný Operační program Konkurenceschopnost (OP K) 2021+. Konkrétně, vodní audit na náročnost spotřeby vody u následujících navrhovaných podporovaných priorit OP K: Posilování výkonnosti podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a jejich digitální transformace; Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti MSP; Posun k nízkouhlíkovému hospodářství; Efektivnější nakládání se zdroji; Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Alokované prostředky jsou uvedeny u jednotlivých programů podpory. Výše prostředků vynaložená na řešení udržitelného hospodaření s vodou v průmyslu a energetice bude známa po vyhodnocení programů podpory.

D) Hodnocení

Podpora hospodárného využívání vody byla zařazena nově do programů podpory MPO. Na úrovni ČR je snahou v budoucím programovém období 2021+ dosáhnout trvale udržitelného hospodaření

s vodou a optimalizace spotřeby vody v průmyslu a energetice. V sektoru průmyslu a výroby energie realizovat opatření s cílem úspory vody, snížení spotřeby a vytváření dostatečných zásob vody pro období jejího nedostatku (v době sucha vlivem změny klimatu).

4.5.2 PODPORA HOSPODAŘENÍ SE SRÁŽKOVÝMI VODAMI

Cílem hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích je především zachování přirozených odtokových podmínek v podobě, v jaké byly před urbanizací, což rovněž přispěje ke snížení spotřeby pitné vody a k ochraně jakosti povrchových vod zatížených přepadem z odlehčovacích komor jednotných kanalizačních systémů během srážkoodtokových událostí a snížení nároků na odběry vody z vodních zdrojů. Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Práce v roce 2019 směřovaly hlavně k dokončení a schválení prvního strategického dokumentu týkajícího se problematiky hospodaření se srážkovými vodami. Dne 30. 10. 2019 byla vládou projednána a vzata na vědomí *Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích* (dále jen Studie). Studie je dostupná na webu MŽP:

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/koncepcni_dokumenty/\\$FILE/OOV-studie_HDV-20191220.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/koncepcni_dokumenty/$FILE/OOV-studie_HDV-20191220.pdf).

Hlavním cílem Studie bylo vytvořit rámec, který umožní zlepšení vodního režimu urbanizovaných území za účelem jejich adaptace na změnu klimatu a zvýšení kvality života v nich. Dílčími cíli bylo především stanovit strategické cíle vodního hospodářství v urbanizovaných územích v oblasti hospodaření se srážkovými vodami, zmapovat stávající stav v ČR, identifikovat deficity současného stavu a navrhnout změny pro jejich odstranění tak, aby bylo dosaženo naplnění všech šesti strategických cílů. Změny navrhované za účelem odstranění deficitů (152 změn) jsou rozřazeny do kategorií: LEG (legislativa a ekonomická pravidla), TECH (technické předpisy a data), VaV (věda a výzkumu) a VVO (vzdělávání, výchova a osvěta).

Pro podporu pořízení systémů na akumulaci dešťové vody a její následné využití v segmentu rodinných a bytových domů je od roku 2017 otevřen dotační titul „Dešťovka“ financovaný z národních prostředků SFŽP ČR v rámci NPŽP. Hlavním cílem je motivovat vlastníky a stavebníky obytných domů k udržitelnému a efektivnímu hospodaření s vodou a snížit tak množství odebírané pitné vody z povrchových a podzemních zdrojů. Opatření pro zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v zastavěném území jsou podporována též z evropských prostředků v rámci OPŽP v aktivitě 1.3.2 „Zajistit povodňovou ochranu intravilánu a hospodaření se srážkovými vodami“ – „tzv. Dešťovka pro obce“. Cílem zmíněných opatření je mj. také odlehčení kanalizační sítě v případě přívalových a dlouhotrvajících dešťů a doplňování zásob podzemní vody.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

MŽP zahájilo postupnou realizaci navrhovaných opatření, jako prioritních bylo vybráno pět opatření:

- upravit priority hospodaření se srážkovými vodami na pozemku stavby v příslušných právních předpisech,
- vytvořit metodický návod pro implementaci hospodaření se srážkovou vodou v obcích,
- zazávacnit vybrané části stávajících vodohospodářských norem pro hospodaření se srážkovými vodami,
- podporovat realizace zelených střech,
- podporovat odborné vzdělávání veřejné správy.

V rámci výzkumného programu Prostředí pro život bylo do 1. veřejné soutěže přihlášeno několik projektů, jejichž výzkum se týká problematiky srážkových vod.

- Výzkum zvýšení efektivity hospodaření se srážkovou vodou v urbanizovaném území Moravskoslezského kraje za extrémních klimatických podmínek
- Výzkum překážek rozvoje zelené infrastruktury sídel a návrh efektivních motivačních a regulačních nástrojů podpory rychlé adaptace urbanizovaného prostředí na změnu klimatu

V případě, že tyto projekty v soutěži uspějí, budou výstupy z projektů využívány k plánování dalších dílčích kroků.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V rámci obou dosavadních výzev programu „Dešťovka“ je k 31. prosinci 2019 evidováno téměř 6 300 aktivních žádostí s požadavkem na podporu ve výši cca 260 mil. Kč. Z toho bylo dosud dokončeno více než 2 900 projektů, na které bylo vyplaceno přes 110 mil. Kč. Příjem žádostí v rámci 2. výzvy, na kterou bylo alokováno 340 mil. Kč, bude probíhat až do vyčerpání prostředků.

V rámci OPŽP 2014–2020 jsou na aktivity týkající se nakládání se srážkovými vodami v intravilánu pravidelně vyhlašovány výzvy. V roce 2020 bude vyhlášena 144. výzva s příjmem žádostí od 3. února 2020 do 11. ledna 2021 s alokací 1 mld. Kč. Celková alokace specifického cíle 1.3 je cca 2,9 mld. Kč.

D) Hodnocení

Problematika hospodaření se srážkovými vodami je nyní nové téma. V rámci Studie bylo identifikováno 94 deficitů zapracovaných do 49 listů návrhů konkrétních změn. Ta budou postupně realizována, ale již nyní je jasné, že všechna nebudou do roku 2022 splněna. Některá opatření jsou dlouhodobého charakteru, jiná na sebe navazují.

4.5.3 PODPORA OPĚTOVNÉHO VYUŽÍVÁNÍ VYČIŠTĚNÝCH ODPADNÍCH VOD

Cílem opatření je nastavit legislativní podmínky pro opětovné využívání odpadních vod a současně zajistit, aby po čištění neobsahovaly nežádoucí znečištění zejména prioritními látkami (mikropolutanty). Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Realizace systémů umožňujících recyklaci odpadních vod z domácností je součástí podporovaných aktivit dotačního titulu „Dešťovka“, který je financován z národních prostředků SFŽP ČR v rámci NPŽP. Na tyto nejsložitější systémy je poskytována podpora až do výše 105 tis. Kč.

MŽP dokončilo a v říjnu 2019 předložilo vládě pro informaci „Studii hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích“, která v některých částech řeší obdobné problémy jako při opětovném využití vyčištěných odpadních vod. Studie je blíže popsána v rámci opatření „Podpora hospodaření se srážkovými vodami.“

V roce 2019 byla vyhlášena 1. veřejná výzva nového programu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostředí pro život, kam byly podány i návrhy projektů s tématem „šedé vody“. Předpokládaný začátek plnění projektů je od roku 2020, pokud budou procesem posuzování doporučeny a přijaty k financování poskytovatelem finančních prostředků – TAČR.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Prostřednictvím nově zahájeného programu Prostředí pro život budou od roku 2020 spuštěny i výzkumné projekty související s tématem opětovného využívání „šedých vod“. Předpokládá se přijetí minimálně jednoho projektu na dané téma, který by měl navrhnout ukazatele a limity pro recyklovanou vodu s různým druhem využití a metodiku správného vzorkování četnosti kontroly.

Pro sjednocení postupů stavebního řízení a nastavení povinných hygienických limitů pro opětovné využívání „šedých vod“ ve veřejných budovách i domácnostech při povolování těchto staveb vznikla na MŽP menší pracovní skupina odborníků z výzkumné sféry i praxe pro společné jednání s Ministerstvem zdravotnictví a hlavní hygieničkou ČR.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V rámci programu Dešťovka patří systémy pro akumulaci a využití přečištěné odpadní vody k méně žádaným. V rámci obou dosavadních výzev SFŽP ČR k 31. prosinci 2019 evidoval 7 aktivních žádostí na systémy využití přečištěné odpadní vody, z nichž byly 4 projekty již dokončeny, a 98 aktivních žádostí na systémy využívající současně přečištěnou odpadní vodu i vodu dešťovou, přičemž realizace již byla ukončena u 35 z nich. Z celkové požadované podpory na uvedené projekty ve výši cca 10 mil. Kč byla dosud vyplacena necelá třetina.

K financování výzkumných činností lze využít v letech 2020–2026 programu „Prostředí pro život“, kde jsou předpokládány výdaje v celkové výši 4,46 mld.

D) Hodnocení

Stanovení hygienických požadavků na užívání šedé vody v praxi stále chybí a výzkum v této oblasti je žádoucí a Ministerstvem životního prostředí podporován. Hlavním tématem a požadavkem je ale především "bezpečnost" užití šedé vody ve vztahu k veřejnému zdraví a aplikace ve stavebnictví, nikoliv dopady na životní prostředí, proto je kompetence mimo Ministerstvo životního prostředí a měla by být především v gesci Ministerstva zdravotnictví, případně Ministerstva pro místní rozvoj. Proto by bylo vhodné určit kompetentní subjekt pro nastavení legislativních podmínek pro opětovné využívání odpadních vod, aby mohl být splněn termín do roku 2022, neboť dané téma do platného vodního zákona č. 254/2001 Sb. nepatří.

4.5.4 PODPORA MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Cílem opatření je zajistit vysokou úroveň čištění odpadních vod s uplatněním dostupných technologií, aby jejich vypouštění nekladlo významné nároky na ředění v recipientu a aby jejich vypouštění v období sucha nezhoršovalo jakost vody v povrchových tocích. Gestor: Ing. Evžen Zavadil (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Pro realizaci systémů moderních technologií čištění odpadních vod je možné využít prostředků NPŽP. Z národních zdrojů SFŽP ČR jsou v rámci NPŽP vyhlašovány výzvy na podporu inovativních a demonstračních projektů, které je možné následně, po pilotním ověření, přenést do běžné praxe. V rámci výzvy č. 2/2017 byly schváleny 2 projekty na toto téma. Jedná se o tyto projekty:

- Ekologické odstranění amoniaku pomocí unikátního typu vertikálního filtru s vegetací, Dražovice, okres Vyškov,
- Ekologické hospodaření s odpadní vodou v obci Chlumětín s využitím nízkoenergetické technologie, Chlumětín, okres Žďár nad Sázavou.

Projekty podané v rámci výzvy č. 3/2018 nebyly dosud schváleny.

Z NPŽP MŽP dále podporuje výstavbu systémů technologicky pokročilých DČOV vybavených centrálním řídicím systémem obsluhovaným zaškoleným personálem. Realizace je možná pouze v lokalitách nevhodných pro centrální odkanalizování. SFŽP ČR eviduje 54 aktivních žádostí s požadovanou podporou 240 mil. Kč. S touto dotací by mělo být pořízeno více než 2 000 DČOV pro téměř 10 000 ekvivalentních obyvatel. Během roku 2019 docházelo k postupné realizaci projektů z výzvy č. 11/2016 a 17/2017.

V roce 2019 byla provedena analýza nastavení požadavků na DČOV v rámci dvou dosud vyhlášených výzev a poznatků z realizovaných instalací a provozování DČOV. Výstupy byly využity při přípravě výzvy č. 12/2019, která byla zveřejněna v prosinci 2019.

Výzva č. 11/2016 a 17/2017 – základní údaje

výzva	alokace (mil. Kč)	příjem žádostí	došlé žádosti aktivní (počet/dotace mil.)	z toho realizované projekty (počet/dotace mil. Kč)	realizace do
11/2016	100	1. 11. 2016 14. 8. 2017	21/100	4/8	31. 12. 2020
17/2017	200	16. 10. 2017 30. 6. 2019	33/140	0	31. 12. 2021

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pro větší míru uplatnění moderních technologií v běžné praxi je nutné právní ukotvení takových požadavků na kvalitu vypouštěných odpadních vod, aby pro jejich splnění bylo použití vyspělých technologií nezbytné. V současné době dostačuje použití technologií z cca 80. let minulého století. Přechod na lepší technologii tak bude vždy znamenat z pohledu provozovatele "bezduvodné" zvýšení provozních a investičních nákladů, jež se navíc promítne do zvýšení ceny stočného. Jako vhodná oblast pro využívání moderních technologií se jeví zdroje bodového znečištění z průmyslu, kde jsou limity na kvalitu vypouštěné odpadní vody obecně méně striktní než v případě lidských sídel. Za důležitý faktor pro zlepšení kvality vyčištěných odpadních vod v budoucnosti považuje MŽP zavedení dálkového monitoringu kvality vody na odtoku ČOV, případně klíčových technických a technologických zařízení ČOV s archivací dat a havarijním systémem, tzv. SCADA systémem. V rámci podprogramu 3, programu aplikovaného výzkumu s názvem „Prostředí pro život“, byly definovány výzkumné cíle (viz tab.), jejichž výstupy by měly sloužit při rozhodování o strategickém směřování plnění tohoto opatření v budoucnosti, zejména při eventuální modifikaci stávající legislativy v oblasti požadavků na kvalitu vypouštěných vyčištěných odpadních vod, jejich recyklace apod.

Definované cíle a podcíle do soutěže podprogramu 3 Prostředí pro život

4. Snižování objemu a míry znečištění vypouštěných odpadních vod z průmyslových činností, včetně vyhodnocení nákladovosti a efektu (návrhy technik v oblasti cirkulace technologických vod, redukce využívání technologických vod, snižování objemu a znečištění vypouštěných odpadních vod)	1. Výběr preferovaných technik v oblasti technologické vody / odpadní vody z průmyslu – redukce objemu, znečištění, nákladů a zápachu 2. Vyhodnocení kvality vypouštěných průmyslových odpadních vod a v nich obsažených polutantů v kontextu využívání BAT u nepřímého vypouštění průmyslových odpadních vod do kanalizace
5. Návrhy možných progresivních postupů a technik ke snižování znečištění průmyslových vod, které běžně neodstraňují technologie komunálních čistíren odpadních vod před vypouštěním do kanalizace, včetně vyhodnocení nákladovosti a efektu	1. Vyhodnocení současného stavu vypouštění průmyslových odpadních vod v kontextu využívání BAT – hodnocení a stanovení vybraných technik, které povedou ke snížení znečištění průmyslových odpadních vod o polutanty, které běžně neodstraňují technologie komunálních čistíren odpadních vod

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Schválená dotace na dva výše zmíněné inovativní projekty v rámci výzvy č. 2/2017 NPŽP je 6,1 mil. Kč. V rámci výzvy č. 11/2016 NPŽP na podporu DČOV byla dokončena realizace 4 projektů v celkové výši cca 8,4 mil. Kč. V rámci těchto projektů bylo instalováno celkem 76 DČOV pro 466 ekvivalentních obyvatel. Od března 2020 do června 2021 bude probíhat příjem žádostí v rámci další výzvy na podporu DČOV. Na výzvu č. 12/2019 NPŽP bylo alokováno 200 mil. Kč. Delší doba pro příjem žádostí zajistí obcím dostatek času na přípravu.

D) Hodnocení

V současnosti jsou potřebná a ekonomicky přijatelná opatření prováděna průběžně. Významnější modernizaci čistírenských technologií lze očekávat za předpokladu, že bude legislativně a ekonomicky podpořena.

4.5.5 ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Cílem je představení soustavy nástrojů veřejné správy, které se podílejí na naplňování Koncepce řešením územních dopadů a územních nároků jednotlivých jejích opatření. Gestor: Mgr. Ing. Petr Lepeška (odbor územního plánování, MMR)

A) Realizované aktivity

Koncepce na úseku veřejné správy „územní plánování bez územního řízení“ uložila několik dílčích úkolů:

- *„Prověřit potřebu úpravy priorit územního plánování stanovených politikou územního rozvoje tak, aby odpovídaly cílům Koncepce [jde zejména o republikové priority v čl. (25) a (26)]“ – návrhy na prověření úpravy znění republikových priorit územního plánování, mj. reagující na problematiku sucha, jsou součástí Zprávy o uplatňování Politiky územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1, kterou vláda projednala a vzala na vědomí dne 6. května 2019 usnesením vlády č. 315/2019. Tato zpráva je zadáním pro pořízení další řádné aktualizace PÚR ČR (jedná se o Aktualizaci č. 4), kterou má MMR předložit vládě v termínu do 30. června 2021.“*
- *„Aktualizovat územní ochranu ploch pro vodní díla nadmístního významu v politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci podle výsledků plnění opatření „Příprava projektů nových víceúčelových nádrží“ – MMR pořídilo Aktualizaci č. 3 Politiky územního rozvoje ČR (z důvodu naléhavého veřejného zájmu podle § 35 odst. 5 stavebního zákona), kterou vláda schválila dne 2. září 2019 usnesením vlády č. 630/2019. Tato aktualizace Politiky územního rozvoje ČR zajišťuje podmínky pro územní řešení přípravy výstavby vodního díla Vlachovice, jako vodního zdroje pro zásobování obyvatel Zlínska pitnou vodou.*
- Z pohledu národních programů v oblasti územního plánování uvádí: MMR v rámci národního programu Podpora územně plánovacích činností obcí a jeho dotačního titulu Územní plán při hodnocení žádostí o dotaci zvýhodňuje obce s významným povodňovým rizikem dle údajů zveřejněných v Centrálním datovém skladu pro mapy povodňového nebezpečí a povodňových rizik. Obec nacházející se v této oblasti získá navíc 25 bodů. Výzva na dotační titul Územní plán byla vyhlášena již čtyřikrát a předpokládá se vyhlášení této výzvy i pro rok 2020.
- *„Vyhodnotit naplňování obsahového požadavku územních studií krajiny navrhnout opatření v souvislosti s adaptací na změny klimatu (změny velikosti půdních bloků, zadržování vody v krajině, zvyšování koeficientu ekologické stability, změny využití území apod.) a výsledky vyhodnocení uplatnit v metodické činnosti“ – z programu IROP byly podpořeny územní studie krajiny (s kofinancováním z NPŽP), jejichž součástí je vytváření územních podmínek pro zlepšení vodního režimu krajiny. Jsou rozpracovány, případně již zpracovány pro 47 obvodů ORP. Územní studie krajiny jsou podkladem pro závazné dokumenty územního plánování. MMR v létě 2019 dílčím způsobem vyhodnotilo dostupný soubor v tu chvíli již zpracovaných studií (šlo o 22, tedy o cca polovinu ze všech podpořených územních studií krajiny). Byly sledovány vybrané kvantitativní parametry (např. délka procesu zpracování, průměrná rozloha vymezených krajinných okrsků) a vybrané obsahové parametry (např. informace, zda byly zpracovány tzv. karty obcí, které metodika nevyžadovala, ale které se v praxi osvědčily).*

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z dalších uložených opatření zbývá:

- *Metodicky ošetřit způsob promítnutí opatření uložených Konceptí a usnesením vlády č. 620 ze dne 29. července 2015 do územně plánovací činnosti – úkol bude splněn, jakmile se uvolní pracovní kapacita pro jeho plnění (potřebné kapacity jsou v této fázi věnovány na přípravu Rekodifikace stavebního práva).*

- *Promítnout výstupy plnění úkolů Koncepce, zejména vymezení území ohrožených suchem, do prováděcího právního předpisu, který stanoví obsah územně analytických podkladů – nově je od 29. 1. 2018 ve vyhlášce 500/2006 Sb. v rámci Přílohy č. 1 sledován jev 34a regionalizace území dle míry ohrožení suchem, ostatní případné údaje lze zařadit pod jevem „další dostupné informace o území“. Naplnění těchto jevů je však vázáno na vymezení území ohrožených suchem, práce na vymezení těchto území probíhají.*
- *Navrhnout principy regulace využití území ohrožených suchem v územně plánovací dokumentaci na základě podkladů MZe a MŽP – plnění úkolu je vázáno na splnění ostatních úkolů týkajících se vymezení území ohrožených suchem a na zpracování příslušných podkladů, tyto práce probíhají.*
- *V roce 2020 se předpokládá provedení dalšího vyhodnocení první výzvy územních studií krajiny, které by mělo porovnat různé uplatněné přístupy zpracování a prověřit možnost zobecnění výsledků vyhodnocení pro účely metodické činnosti na úseku územního plánování.*
- *Ministerstvo pro místní rozvoj může k naplňování „Koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR“ přispět u programu Program rozvoje regionů 2019+, kde je jedním z kritérií „prvek ekologického přínosu“, hodnotí se navrhovaný přínos ekologického přínosu, který je možné v rámci projektu realizovat. Prvek ekologického přínosu může být např. zaměřen na zadržování vody v krajině.*

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na realizaci opatření jsou neoddělitelné od standardních nákladů na pořízení aktualizace politiky územního rozvoje, které zahrnují náklady na její zpracování, projednání a zveřejnění a která je pořizována rovněž z dalších důvodů. V případě externího zadání zpracování plnění úkolů půjde o veřejné zakázky malého rozsahu.

D) Hodnocení

MMR pořídilo aktualizaci Politiky územního rozvoje, která zajistila územní nároky vodního díla Vlachovice. Je pořizována aktualizace Politiky územního rozvoje, která zajistí aktualizaci priorit územního plánování podle potřeb Koncepce. Vybrané pořízené územní studie krajiny byly dílčím způsobem vyhodnoceny. Další práce na pořízení aktualizace PÚR, vyhodnocení územních studií krajiny a plnění dalších úkolů vyplývajících z Koncepce pro úsek územního plánování budou pokračovat v roce 2020.

4.6 IMPLEMENTACE OPATŘENÍ K OMEZOVÁNÍ NÁSLEDKŮ SUCHA A NEDOSTATKU VODY

4.6.1 NÁVRH NOVÉ HLAVY ZÁKONA O VODÁCH ZAMĚŘENÉ NA ZVLÁDÁNÍ SUCHA

Cílem je především doplnit stávající text vodního zákona o kapitulu (hlavu) věnovanou ochraně před nedostatkem vody a také upřesnit některá znění článků zákona pro zjednodušené a jednoznačné využívání v praxi vodoprávních úřadů a dalších uživatelů. Gestor: Ing. Alena Binhacková (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí zpracovalo návrh novely vodního zákona, který mimo jiné obsahuje novou hlavu „Zvládání sucha a stavu nedostatku vody“. Od prosince 2018 do konce března 2019 probíhalo vypořádání připomínek uplatněných v meziresortním připomínkovém řízení (celkem asi 520 připomínek), jak korespondenčně, tak i přímým jednáním s některými připomínkovými místy. Upravený návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony byl dne 17. dubna 2019 zaslán k projednání v legislativních orgánech vlády. Vláda České republiky návrh schválila dne 8. července 2019 a dne 26. července 2019 jej předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Cílem předloženého návrhu je nastavení operativního řízení v období sucha a stavu nedostatku vody v reakci na přizpůsobování se změně klimatu a na opakující se hydrologické extrémy.

K zajištění uvedeného cíle návrh zákona nově:

- definuje pojmy sucho a stav nedostatku vody,
- stanovuje povinnost zpracování plánů pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody, jeho obsah a projednání,
- stanovuje hierarchii priorit způsobů užití vody pro účely sestavení plánu pro sucho,
- ustanovuje orgány pro sucho a jejich složení,
- stanovuje předpovědní službu pro sucho,
- ustanovuje vyhlášení mimořádného stavu (stav nedostatku vody) a kompetence při něm,
- v návaznosti na uvedené změny se upravují také přestupky.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z pohledu ministerstev, lze úkol považovat za splněný. Bude následovat projednání návrhu zákona v Parlamentu České republiky standardním postupem, podepsání prezidentem republiky a vyhlášení ve Sbírce zákonů.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K realizaci opatření se nevztahují žádné náklady, veškeré náklady na přípravné práce pokrývají pracovníci MZe a spolupracujícího MŽP.

D) Hodnocení

Probíhá projednávání v PČR, předpoklad odsouhlasení a přijetí novely zákona v r. 2020.

4.6.2 ÚPRAVA ORGANIZACE STÁTNÍ SPRÁVY V SOUVISLOSTI SE ZVLÁDÁNÍM SUCHA

Cílem je vytvořit rámec pro činnosti veřejné správy pro období nedostatku vody obdobně, jako je to pro aktivity v případě prevence povodní. Gestor: Ing. Alena Binhacková (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí zpracovalo návrh novely vodního zákona (podrobněji viz 4.6.1).

Návrh novely zákona předpokládá ustavení nového orgánu – komise pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody (komise pro sucho). Komise je kolegiálním orgánem (§ 134 správního řádu) se zastoupením osob z různých odvětví, zajistí tak odbornější rozhodnutí vzhledem k možným citlivým dopadům zvoleného opatření při stavu nedostatku vody.

Na základě proběhlého vypořádání připomínek bylo přistoupeno k návrhu, že komise pro sucho se zřídí na ústřední úrovni a úrovni krajů.

Komise pro sucho musí neprodleně informovat nadřízený správní orgán o svém svolání a informuje jej také o jednotlivých vydaných opatřeních při stavu nedostatku vody.

Komise musí být zřízeny ve lhůtě stanovené zákonem. Poté jsou vždy jen svolány v případě, že hrozí nutnost vyhlásit stav nedostatku vody podle postupu uvedeného v návrhu.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností bude poskytovat krajskému úřadu součinnost a údaje potřebné pro pořízení a aktualizaci plánu pro sucho kraje a pro činnost krajské komise pro sucho.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z pohledu ministerstev, lze úkol považovat za splněný. Bude následovat projednání návrhu zákona v Parlamentu České republiky, podepsání prezidentem republiky a vyhlášení ve Sbírce zákonů. Pouze ještě pro činnost ústřední komise pro sucho Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí pořídí a zveřejní plán pro sucho pro území České republiky nejpozději do 36 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona.

Hejtman kraje dle návrhu zřídí krajskou komisi pro sucho nejpozději do 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona. Pro činnost komise dále krajský úřad pořídí a zveřejní plán pro sucho pro území kraje nejpozději do 24 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona.

Členům komisí pro sucho bude prostřednictvím ČHMÚ poskytnut přístup k využití neveřejné části předpovědního systému HAMR, který umožní několikátý denní předpověď vývoje dostupného objemu vodních zdrojů k předpokládaným odběrům.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K realizaci opatření se nevztahují žádné náklady, veškeré činnosti zajišťují pracovníci MZe a MŽP.

D) Hodnocení

Podmínkou realizace je přijetí novely zákona o vodách, při přijetí v r. 2020 je předpokládaný termín účinnosti v r. 2021.

4.6.3 PŘENASTAVENÍ POSTUPŮ PRO STANOVENÍ MINIMÁLNÍCH ZŮSTATKOVÝCH PRŮTOKŮ

Cílem je nařízením vlády sjednotit a závazně vymezit způsob a kritéria stanovení minimálního zůstatkového průtoku, respektující dosažení cílů ochrany vod podle § 23a vodního zákona, požadavky vyplývající z plánů povodí podle § 24 vodního zákona a místní podmínky. Gestor: Ing. Veronika Matuszná (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP)

A) Realizované aktivity

Minimální zůstatkové průtoky jsou jedním z významných nástrojů na ochranu množství povrchových vod, který je zakotven ve vodním zákoně. V souladu s platným zněním vodního zákona je při stanovení MZP nutno zohlednit dopad na biologické složky a dosažení dobrého stavu vodních útvarů podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále „Rámcová směrnice o vodách“) a cíle ochrany vod podle § 23a vodního zákona. Smyslem je zachovat ekologickou funkci toku, ale rovněž umožnit další obecné nakládání s povrchovými vodami. Nařízení vlády využívá výsledky pilotních studií v ČR, na jejichž základě byla kritéria nastavena tak, aby se hodnoty MZP pohybovaly v rozmezí Q_{355d} a Q_{330d} , což zajišťuje přežití a možnost reprodukce vodních společenstev.

Během roku 2019 probíhalo meziresortní připomínkové řízení. V lednu 2019 zaslaly státní podniky Povodí úseky ovlivněné nádržemi, vypouštěním z ČOV a odběry vody. Na základě toho se ze strany VÚV TGM, v.v.i., a AOPK uskutečnilo prověření možnosti snížení hodnot minimálního zůstatkového průtoku v úsecích ovlivněných nádržemi, s negativním výsledkem. Připomínková místa byla v srpnu 2019 písemně vyrozuměna o vypořádání úkolů a připomínek vzešlých z jednání v roce 2018. Na základě reakcí připomínkových míst na toto vypořádání se připravují jednání k vyřešení rozporů na úrovni náměstků.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Po dokončení jednání k vyřešení rozporů na úrovni náměstků se předpokládá předložení návrhu do vlády (LRV). Termín pro předložení návrhu do vlády je v současné době plánován na prosinec 2019, předpokládaná platnost nařízení vlády je 1. čtvrtletí 2020.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Příprava nařízení vlády bude řešena v rámci režie rozpočtové kapitoly MŽP. Náklady na realizaci opatření činily v roce 2018 i 2019 360 tis. Kč ročně.

D) Hodnocení

Opatření je průběžně plněno a předpokládá se jeho splnění do roku 2022.

4.6.4 PŘÍPRAVA TZV. PROTIEROZNÍ VYHLÁŠKY

Cílem opatření je výrazně zvýšit legislativní ochranu zemědělského půdního fondu před následky eroze a přispět tak ke zlepšení retenčních schopností půdy a zpomalení povrchového odtoku vody z plochy povodí. Gestor: Ing. Linda Stuchlíková (Sekce ochrany přírody a krajiny, MŽP)

A) Realizované aktivity

Zmocnění k tvorbě vyhlášky k ochraně zemědělské půdy před erozí vychází z ustanovení zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF), konkrétně z novelizovaného znění z roku 2015. MŽP ve spolupráci s MZe připravilo návrh vyhlášky, který prošel v roce 2017 meziresortním připomínkovým řízením.

Po vypořádání připomínek se však agrární sektor postavil proti návrhu vyhlášky. Jako důvody nesouhlasu byly uvedeny obavy z přílišné byrokratické zátěže kladené na zemědělsky hospodařící subjekty a obavy z nedostatečné odbornosti orgánů ochrany ZPF, které mají dodržování vyhlášky kontrolovat. Nedůvěra byla také spatřována v pomocné aplikaci „Protierozní kalkulačka“, kterou vyvinulo MZe jako metodický nástroj pro zemědělce.

V průběhu roku 2018 vyjednávalo MŽP s MZe ve snaze najít konsenzuální řešení. Ministerstvo zemědělství po společném jednání s MŽP připravilo alternativní návrh protierozní vyhlášky postavený na systému podmínek a kontrol standardu dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES 5), který je využíván v rámci Společné zemědělské politiky (SZP) s vytvořeným kontrolním aparátem veřejné správy, s doplněním vazby na dosavadní aplikaci Monitoring eroze spravované Státním pozemkovým úřadem ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy. Ministerstvo zemědělství dále nabídlo využít všech svých možností a nástrojů k širší edukaci uživatelů půdy k lepšímu nakládání se zemědělským půdním fondem. Tento návrh vyhlášky MŽP odmítlo, neboť nenaplnuje zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF, a je de facto odkazem na již existující systém zavedený v zemědělských dotacích.

Shoda na řešení tedy nebyla nalezena, a proto se MŽP obrátilo na odborníky v oblasti ochrany půdy před erozí, zejm. z akademické sféry, a v průběhu roku 2019 s nimi tuto problematiku důkladně diskutovalo. Odborníci (zástupci - VÚT Brno, Mendelova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká pedologická společnost) se shodují na potřebě chránit zemědělskou půdu před erozí prostřednictvím protierozní vyhlášky v té podobě, která byla projednávána již v roce 2017. Shodný názor zastává MŽP, a proto na konci roku 2019 předložilo návrh protierozní vyhlášky opakovaně do meziresortního připomínkového řízení. Reálná potřeba vychází zejména z aktuálního stavu zemědělské krajiny a monitorovaných případů eroze půdy (škody na zemědělské půdě, na majetku obcí a soukromých osob v řádu mld. korun ročně). MŽP opatření zavedená v zemědělských dotačních podmínkách od roku 2019 ke zpřísnění ochrany půdy vítá, nicméně i nadále považuje za nezbytné přijmout protierozní vyhlášku jako obecný legislativní nástroj k ochraně půdy, jakožto základního přírodního bohatství chráněného zákonem. MŽP si uvědomuje nutnost efektivní provazby vyhlášky se systémem zemědělských dotací v rámci SZP. Vyhláška tak může být přijata, pokud se podaří nastavit oba systémy komplementárně.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Po proběhlém meziresortním připomínkovém řízení na sklonku roku 2019 je nezbytné vypořádat došlé připomínky. Základním předpokladem úspěšného vypořádání je nastavení protierozní vyhlášky komplementárně s podmínkami zemědělských dotací tak, aby spolu mohly efektivně fungovat.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K realizaci opatření se nevztahují v roce 2019 žádné náklady, veškeré náklady pokrývají pracovníci MŽP a MZe.

D) Hodnocení

MŽP, jako gestor zákona o ochraně ZPF, považuje ochranu zemědělské půdy před erozí za svou prioritu, a proto i nadále prosazuje legislativní ochranu půdy prostřednictvím protierozní vyhlášky. Stejně tak si uvědomuje značné nároky na zemědělsky hospodařící subjekty, kladené podmínkami zemědělských dotací. Proto je nezbytné, aby se protierozní vyhláška stala základem ochrany půdy před erozí a zemědělské dotace byly nastaveny komplementárně v podobě minimálně zatěžujících a jednoduchých speciálních opatření, která budou snadno proveditelná a kontrolovatelná. Dalším komplementárním nástrojem jsou komplexní pozemkové úpravy, v rámci kterých jsou také navrhována protierozní opatření. Zejména pak ta plošná (agrotechnická a organizační) opatření jsou však následně obtížně vymahatelná a často nerealizovaná. Protierozní vyhláška napomůže realizaci těchto opatření, která zůstávají často pouze v podobě návrhu. V neposlední řadě vyhlášku uvítají obce postižené erozními událostmi z okolních zemědělských pozemků, neboť dosud, při neexistenci protierozní vyhlášky, jim nezbývá než se o náhradu škod soudit.

4.6.5 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA PRO ZLEPŠENÍ MOŽNOSTÍ VYUŽITÍ STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV PRO ŘEŠENÍ NÁSLEDKŮ SUCHA MIMO KRIZOVÉ STAVY

Cílem opatření je umožnit Správě státních hmotných rezerv při vyhlášení stavu nedostatku vody poskytnout státní hmotné rezervy za podmínek odlišných od podmínek stanovených zákonem č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Gestor: Ing. Alena Binhacová (Sekce vodního hospodářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, který schválila vláda České republiky dne 8. července 2019 a dne 26. července 2019 jej předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, obsahuje i změnu zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů. Návrh připravilo Ministerstvo zemědělství spolu se Správou státních hmotných rezerv (SSHR).

Navrhované ustanovení upravuje podmínky poskytnutí a použití pohotovostních zásob při vyhlášeném stavu nedostatku vody. Formou bezúplatného použití může Správa státních hmotných rezerv poskytnout pohotovostní zásoby pro potřeby správního úřadu, orgánu územní samosprávy nebo hasičského záchranného sboru.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z pohledu MZe a SSHR, lze úkol považovat za splněný. Bude následovat projednání návrhu zákona v Parlamentu České republiky standardním postupem, podepsání prezidentem republiky a vyhlášení ve Sbírce zákonů.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K realizaci opatření se nevztahují žádné náklady, veškeré náklady na přípravné práce pokrývají pracovníci MZe a spolupracující SSHR.

D) Hodnocení

Po přijetí novely vodního zákona, která se předpokládá v r. 2020 a účinnosti nabude v r. 2021, bude již možné rozšířené využívání vybavení ze Správy státních hmotných rezerv.

4.6.6 FINANCOVÁNÍ VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Cílem je připravit podmínky pro zavedení nového systému financování vodního hospodářství v oblasti správy a využívání vodních zdrojů. Gestor: Ing. Eva Fousová (Odbor státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí, MZe)

A) Realizované aktivity

Ministerstvo zemědělství nechalo zpracovat analýzu financování vodního hospodářství a návrh na změnu systému financování s. p. Povodí. Tento návrh předložilo Ministerstvo zemědělství na zasedání Rady hospodářské a sociální dohody (RHSD) dne 25. 3. 2019. Materiál byl opakovaně stažen z plenárního zasedání RHSD z důvodu nesouhlasného projednání na úrovni Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí. Materiál byl průběžně dle požadavků RHSD doplněn o „Podrobný analytický podklad“ (projednán na jednáních pracovní skupiny složené ze zástupců Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Asociace krajů ČR, Svazu měst a obcí ČR, Hospodářské komory ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR a Českomoravské konfederace odborových svazů), „Stanovení dopadu změny poplatku za odběr povrchové a podzemní vody“ a „Srovnání cen za čerpání podzemních i povrchových vod u nás i v zahraničí + okolní státy + EU“. Srovnání cen bylo zpracováno na základě požadavku Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Další kroky budou závislé na politické shodě.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady nelze odhadnout s ohledem na dosud nejasný výhled uplatnění změn ve financování vodního hospodářství.

D) Hodnocení

Ministerstvo zemědělství předložilo RHSD návrh na změnu systému financování státních podniků Povodí. Materiál byl doplňován dle požadavků, z plenárního zasedání RHSD byl opakovaně stažen. Ohledně konkrétní výše poplatku za odběr povrchové a podzemní vody zatím nedošlo na pracovní úrovni ke shodě mezi klíčovými resorty, která by zajistila systémové a udržitelné financování státních podniků Povodí. Problematika změny v systému financování vodního hospodářství je náročný proces, je nezbytné prověřit další možnosti a zároveň pečlivě zvážit veškeré dopady. Závisí také do značné míry na politické shodě.

4.6.7 FINANCOVÁNÍ OPATŘENÍ NAVRŽENÝCH KONCEPCÍ

Cílem opatření je zajistit průběžné financování dotačních programů na realizaci aktivit a staveb k omezení následků sucha a nedostatku vody. Gestor: RNDr. Pavel Punčochář, CSc. (Sekce vodního hospodářství, MZe), Ing. Tereza Davidová, Ph.D. (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP), Ing. Eduard Muřický (Sekce průmyslu a stavebnictví, MPO)

A) Realizované aktivity

Usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016 byl schválen soubor dvanácti dotačních programů MZe jako nezbytná reakce na opakovaný výskyt sucha na našem území v letech 2014 a 2015.

Na MZe probíhá financování z národních finančních zdrojů osmi programů registrovaných v systému programového financování a dále 6 komplexních opatření financovaných z fondů EU v Programu rozvoje venkova a v Operačním programu rybníkářství. 4 plánované programy zatím nebyly zahájeny. Jeden z nich by měl být nyní zafinancován v rámci podpor vědy a výzkumu prostřednictvím TA ČR. Další neotevřený program (opatření 4.1.2) závisí především na inventarizaci existujících odvodňovacích systémů a rovněž na získání zájmu hospodařících zemědělců, kteří jsou vlastníky podrobných odvodňovacích zařízení, aby využili regulování odtoku. Zatím se většinou jedná o experimentální plochy studované VÚMOP. Dva další dosud nezahájené programy jsou odvislé od dostupnosti finančních zdrojů pro vodní hospodářství v kapitole MZe.

MŽP dlouhodobě podporuje realizaci opatření, která pomáhají zmírňovat negativní dopady sucha a nedostatku vody, a to jak z národních programů, tak z evropského OPŽP. Z národních prostředků SFŽP ČR jsou poskytovány dotace v rámci NPŽP a dále bezúročné půjčky na realizaci schválených vodohospodářských projektů OPŽP, a to až do výše 100 % způsobilých nákladů projektu.

Opatření, která pomáhají zmírňovat negativní dopady sucha a nedostatku vody, podporuje MŽP i v rámci dalších dotačních titulů, které spadají do jeho působnosti. Především se jedná o program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny a Program péče o krajinu. V roce 2019 byla schválena nová dokumentace programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny na období 2019–2023, výzva k předkládání žádostí do programu byla vyhlášena v srpnu 2019.

Pro podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí byl v roce 2019 nově spuštěn Program Prostředí pro život s celkovou alokací programu ve výši 4,46 mld. Kč. Polovina z celkových výdajů na program bude určena na výzkum spojený s problematikou klimatické změny, konkrétně na zmírnění dopadů sucha a předcházení jeho vzniku.

Letošní poziční zpráva reaguje na výsledek kontroly NKÚ, a proto jsou v jednotlivých tabulkách čerpání obou resortů uvedeny výhradně provedené platby za aktivity v r. 2019 v programech, které naplňují opatření na omezení následků sucha a nedostatku vody. Další podpory MZe z rozpočtové kapitoly MZe nejsou zahrnuty, i když mnohé z nich přispívají o omezení následků sucha. Na podnět NKÚ ohledně rozdílného přístupu ve vykazování realizací kanalizací a čistíren odpadních vod MŽP reaguje zařazením těchto opatření mezi opatření přispívající ke zmírňování negativních dopadů sucha, jejich vykazování však bude provádět až od nového programového období OPŽP. V letošní zprávě tedy tyto finance vykazovány nejsou.

Ministerstvo průmyslu a obchodu podporuje realizaci opatření na snížení dopadů sucha v rámci Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020. Podporovanými aktivitami jsou např. efektivní využívání vody v průmyslu, optimalizace procesů nakládání s vodou a zabránění ztrát vody v rámci programů Inovace, Expanze a Inovační vouchery. Dále je předmětem podpory realizace opatření zaměřených na akumulaci vody, např. stavbu retenčních nádrží, v rámci programu Nemovitosti.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

P Programy MZe k omezení následků sucha a nedostatku vody k realizaci opatření vyplývajících z Koncepce na ochranu před následky sucha pro území České republiky úspěšně probíhají a jejich rozsah závisí na dostatku finančních zdrojů ze státního rozpočtu. Do dalších let je nutné zabezpečit

finanční prostředky jak pro jejich pokračování, tak k zahájení dvou dosud neotevřených programů. Za nejzávažnější priority je třeba považovat zajištění výstavby dalších vodních nádrží v regionech nejvíce postižených nedostatkem vody a rovněž podpory pro rozvoj vodárenské infrastruktury k zabezpečení dostatku pitné vody pro obyvatelstvo. K prioritám bezesporu patří také rozvoj závlahových zařízení a soustav, včetně pořízování jednoúčelových nádrží pro vodu určenou k závlahám. Předpokládané finanční zdroje v uvedeném usnesení vlády předpokládají dotace v úrovni cca 14,4 mld. Kč do roku 2021.

Na část opatření v rámci OPŽP již byly finanční prostředky vyčerpány (SC 1.2), ale na část aktivit zejména v rámci SC 1.3 a PO 4 budou vyhlašovány výzvy i v roce 2020. Zároveň v současné době se na MŽP připravuje nový OPŽP pro programové období 2021–2027, které bude již více zaměřeno na zmírňování negativních dopadů sucha. V I. čtvrtletí roku 2020 by měla být vyhlášena další výzva v rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny na období 2019–2023. Do 19. února 2020 běží lhůta pro podání návrhů projektů 2. veřejné soutěže podprogramu 3 programu Prostředí pro život a na měsíc duben je plánována opětovná výzva pro podprogramy 1 a 2. V roce 2020 by měl být připraven střednědobý Rámec NPŽP na období po roce 2020.

Vyhlašované programy podpory Ministerstva průmyslu a obchodu zaměřené na snížení dopadů sucha a efektivní využívání vody v průmyslu budou pokračovat i v příštích letech. Prevence dopadů sucha a změny klimatu bude zohledněna v následujícím programovém období v rámci Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK) a připravovaného národního programu TREND.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Za nejzávažnější priority je třeba považovat zajištění výstavby dalších vodních nádrží v regionech nejvíce postižených nedostatkem vody a rovněž podpory pro rozvoj vodárenské infrastruktury k zabezpečení dostatku pitné vody pro obyvatelstvo. K prioritám bezesporu patří také rozvoj závlahových zařízení a soustav, včetně pořízování jednoúčelových nádrží pro vodu určenou k závlahám. Předpokládané finanční zdroje v uvedeném usnesení vlády předpokládají dotace v úrovni cca 14,4 mld. Kč do roku 2021.

Celkový poskytnutý objem financí v dotačních programech Ministerstva zemědělství pro omezení následků sucha a nedostatku vody v roce 2019

druh dotační podpory	objem finančních prostředků (mil. Kč)
programy vedené v systému programového financování	2 216,8
Program 129 300	968,0
Program 129 280	180,1
Program 129 290	462,1
Program 129 310	65,8
Program 129 260 PPO III	400,1
Program 129 360 PPO IV	140,7
dotační podpory z kapitoly MZe (mimo programové financování)	1 672,0
Kapková závlaha trvalých porostů	37,4
Podpora výsadby lesních a melioračních dřevin	534,6
Podpora pozemkových úprav (SPÚ)	900,0
Příprava nových vodních děl – výkupy pozemků	200,0
podpory poskytnuté z národních zdrojů	3 888,8
PRV – zemědělské podpory	8 738,9
PRV – podpory do lesů	57,7
PRV – pozemkové úpravy	980,3
Operační program rybářství ^{x)}	16,0
podpory financované z EU	9 792,9
celkem	13 681,7

*) „Boj se suchem není obsahem Společné rybářské politiky, ze které OP Rybářství 2014 – 2020 vychází. OP Rybářství 2014 – 2020 není nástrojem pro boj se suchem. Hlavním účelem těchto podpořených rybníků je chov sladkovodních ryb. Jejich příspěvek k omezování následků sucha je pohledu OP Rybářství 2014 – 2020 považován za pozitivní externalitu, která není účelem dotace a není žádným způsobem monitorována.“

Na opatření proti suchu bylo v rámci OPŽP a národních programů celkem alokováno do roku 2020 přes 13 mld. Kč. Schválených je zatím už přes 13 000 konkrétních projektů za 8,7 mld. Kč, z nichž již bylo realizováno nebo je v realizaci cca 9 400 projektů za cca 5 mld. Kč. Proplacené finanční prostředky pouze za rok 2019 jsou uvedeny v tabulce níže.

Celkový poskytnutý objem financí v dotačních programech Ministerstva životního prostředí pro omezení následků sucha a nedostatku vody v roce 2019 (údaje jsou k 1. lednu 2020)

druh dotační podpory	objem fin. prostředků (mil. Kč)
Národní program Životní prostředí (SFŽP ČR)	245,0
NPŽP – Dešťovka	75,8
NPŽP – nové zdroj pitné vody	134,7
NPŽP – obnova a údržba vodních ploch a toků	1,9
NPŽP – EVVO	2,4
NPŽP – zeleň	30,2
dotační podpory z kapitoly MŽP	42,3
Program péče o krajinu	40,9
Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny	1,4
podpory poskytnuté z národních zdrojů	287,3
SC 1.2 Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství	766,5
SC 1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu a hosp. se sráž. vodami	230,2
SC 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny	747,1
SC 4.4 Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech	85,6
podpory financované z EU (OP Životní prostředí 2014–2020)	1 829,4
celkem	2 116,7

MPO připravilo v reakci na stav akutního sucha řadu úprav stávajících programů podpor s celkovou alokací 4,345 mld. Kč s cílem pomoci podnikatelským subjektům předejít dopadům sucha do jejich podnikání, do ekonomiky a sociální situace daného místa, regionu, potažmo ČR. Úpravy jsou zaměřeny zejména na hospodárnější užívání vod v průmyslu a energetice ČR, podle principů cirkulární ekonomiky.

Celkově alokovaný objem financí v dotačních programech Ministerstva průmyslu a obchodu upravených pro omezení následků sucha a nedostatku vody v roce 2019

druh dotační podpory	objem fin. prostředků (mld. Kč)
Podpora financované z EU (OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014- 2020)	
Program EXPANZE – ČMZRB	2 200
Dotační podpory z OP PIK	2 145
Nemovitosti – cestovní ruch	600
Nemovitosti – uhelné regiony	1 400
Inovační vouchery	145
celkem	4 345

D) Hodnocení

MZe prostřednictvím programů na realizaci opatření k omezení následků sucha a nedostatku vody v r. 2019 podpořilo akce v celkovém objemu 13,68 mld. Kč (údaje jsou vztaženy k 15. prosinci 2019, některé částky byly ještě vyplaceny do konce roku). Pro pokračování probíhajících programů je nutné zabezpečení dostatečných finančních zdrojů i do příštích let, zejména pro program na podporu

rozvoje vodovodů a kanalizací (ve finančním výhledu se zatím nedostává 0,9 mld. Kč) a zahájení dosud neotevřených programů rovněž závisí na dostupnosti finančních zdrojů.

MŽP prostřednictvím programů na realizaci opatření k omezení následků sucha a nedostatku vody v r. 2019 vyplatilo finanční prostředky v celkovém objemu 2,1 mld. Kč. Opatření na zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody, která jsou podporována v rámci resortu MŽP, jsou zahrnuta rovněž do nového programového období OPŽP. S podporou těchto opatření se počítá samozřejmě i v rámci ostatních dotačních titulů.

MPO prostřednictvím programů na realizaci opatření k omezení následků sucha a nedostatku vody v r. 2019 vyplatilo finanční prostředky v celkovém objemu 35 mil. Kč. Opatření na zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody, která jsou podporována v rámci resortu MPO, jsou zahrnuta rovněž do nového programového období, do připravovaného OP TAK, pod Prioritu 4 (Efektivnější nakládání se zdroji), Specifického cíle 4.2 (Podpora přechodu k oběhovému hospodářství). S podporou těchto opatření se počítá i v rámci ostatních dotačních titulů – připravovaného programu TREND.

4.6.8 OSVĚTA A VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI K ZODPOVĚDNÉMU HOSPODAŘENÍ S VODOU

Cílem opatření je zvýšit povědomí obyvatel o zásadním významu vody jako klíčové složky životního prostředí nejenom pro jejich životní standard, ale také pro udržitelnost národního hospodářství (zejména energetiky a zemědělství) i stav a funkci české krajiny. Z tohoto důvodu jsou zapotřebí příprava a zahájení programů osvěty pro všechny věkové kategorie, zejména s využitím moderních přístupů přenosu informací. Gestor: Ing. Pavel Marták (Sekce technické ochrany životního prostředí, MŽP), Ing. Eva Fousová (Odbor státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí, MZe),

A) Realizované aktivity

Pro plnění opatření je dle Koncepce plánováno využít aktuálních revizí Rámcových vzdělávacích programů (RVP) škol k širšímu začlenění problematiky klimatických změn do výuky. Momentálně jsou ale tyto revize zastaveny, jelikož MŠMT plánuje nejdříve přijetí Hlavní směry vzdělávací politiky 2030+. Doposud se tedy nepodařilo problematiku klimatické změny do klíčových dokumentů MŠMT vložit.

V oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále EVVO) hrají důležitou roli neziskové organizace a zejména pak střediska ekologické výchovy, která nabízejí výukové programy nejen školám, ale realizují osvětu i pro různé další cílové skupiny. Bylo zjištěno, že v rámci ČR tato střediska průběžně nabízejí cca 60 výukových programů zaměřených na téma sucha, vody, změny klimatu. Výukové programy jsou ze strany MŽP systémově podporovány z několika zdrojů. Jednou z možností je grantové schéma na podporu nestátních neziskových organizací (dále NNO), kde je ročně podpořena i řada projektů řešících osvětu ke klimatickým změnám. Druhým finančním zdrojem je pak Národní program Životní prostředí (dále NPŽP), kdy v roce 2019 byla vypsána výzva 7/2019 na podporu školních zahrad s cílem realizovat v nich různá adaptační opatření. Celková alokace na tyto projekty, které se budou realizovat v letech 2020–2022, je 250 mil. Kč. S alokací 10 mil. Kč byla také vypsána výzva 3/2019 na podporu kampaní, mj. na téma ochrana klimatu (předpoklad realizace kampaní je 2020–2022).

V říjnu 2019 proběhla za podpory MŽP Národní konference ekologické výchovy s názvem Nasucho. Celkem se zúčastnilo 250 učitelů, úředníků a pracovníků středisek ekologické výchovy. Začátkem listopadu 2019 proběhl ve spolupráci MŽP ČR a MŽP SR v Bratislavě dvoudenní seminář zaměřený na spolupráci v oblasti EVVO a jeho klíčovým tématem bylo klimatické vzdělávání. V listopadu 2019 také proběhla s podporou MŽP specializovaná konference pro pedagogy a ředitele středních odborných škol k tématu voda a sucho. Paralelně MŽP podpořilo vznik metodické učebnice pro učitele s názvem „Žába za to nemůže“, která se zabývá tématem sucha a jak ho zařadit do výuky na školách.

MŽP v roce 2019 zahájilo aktualizaci podkladů pro e-learningový program (tzv. ekologické minimum) určený pro státní správu. Část kurzu by měla být věnována právě tématu vody, sucha a povodní. Spuštění programu se plánuje na rok 2021.

Opatření vychází z Plánu publikační a informační činnosti Ministerstva zemědělství na rok 2019. V rámci Světového dne vody proběhla Vodohospodářská konference, soutěž pro děti „Voda pro všechny“, včetně výstavy nominovaných děl v Národním zemědělském muzeu. Byly zveřejněny odborné články v časopisech Vodní hospodářství. Ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem byla vydána populární publikace VODA, byly vydány ročenky Zpráva o stavu vodního hospodářství ČR 2018 (ve spolupráci s MŽP) a Vodovody a kanalizace 2018. Pokračovaly práce na projektu Rozvoj ISVS–VODA. Probíhaly pravidelné porady s odborným školením krajských vodoprávních úřadů i vodoprávních úřadů pověřených obcí (s rozšířenou působností). Pod záštitou MZe proběhla 21. mezinárodní vodohospodářská výstava Vodovody – Kanalizace 2019. MZe v rámci podpory projektů NNO vyhlásilo v oblasti podpory vodního hospodářství cíl Vzdělávací program pro žáky 2. stupňů ZŠ v oblasti vodního hospodářství. MZe podpořilo dva projekty zaměřené na zvýšení osvěty v oblasti vodního hospodářství ve školách: Podpora vodohospodářských výukových programů a exkurzí ve Vodním domě (ČSOP Vlašim) a VODA – život v každé kapce (LÍSKA, z.s.).

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

MŽP bude pokračovat ve snaze začlenit témata změny klimatu a zodpovědného hospodaření s vodou do RVP. V dotačních výzvách MŽP i SFŽP se budou i nadále bodově prioritizovat projekty zaměřené na problematiku adaptací (zejména ve smyslu přizpůsobení se a zmírnění dopadů sucha) a mitigací. V reakci na závěry ekovýchovných konferencí a seminářů v roce 2019 chce MŽP podpořit vznik odborné platformy zaměřené na klimatickou výchovu a vzdělávání. MŽP připravuje založení pracovní skupiny k tomuto tématu, která by měla platformu koordinovat a jejím cílem by mělo být vytvoření základních principů pro klimatickou výchovu na školách a zároveň vydání metodik pro různé cílové skupiny.

Aktivity jsou zahrnuty v Plánu publikační a informační činnosti Ministerstva zemědělství na rok 2020. Jejich financování je každoročně upřesněno v rozpočtové kapitole MZe.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V roce 2019 bylo alokováno pro osvětové a vzdělávací projekty k tématu cca 11 mil. Kč (cca 5 mil. v rámci výzvy NPŽP na tzv. Tematickou osvětu a 3 mil. Kč v rámci výzvy NPŽP na Národní síť EVVO a odhadem 3 mil. Kč v rámci výzev grantového schématu MŽP na podporu projektů NNO a částečně také podporou tématu prostřednictvím dlouhodobé dohody o spolupráci v oblasti EVVO). V roce 2020 se předpokládá rostoucí alokace, protože bude téma pravděpodobně podpořeno i další výzvou na tzv. Pilíře EVVO v rámci NPŽP.

Financování opatření na podporu osvěty je každoročně upřesněno v rozpočtové kapitole Ministerstva zemědělství. V roce 2019 činily finanční náklady dle Plánu publikační a informační činnosti ve výši 0,55 mil. Kč. Dotace pro nestátní neziskové organizace ve vodním hospodářství v roce 2019 byly poskytnuty ve výši 0,67 mil. Kč.

D) Hodnocení

V oblasti začlenění tématu sucha a změny klimatu do výukových programů základních škol je nutná ochota MŠMT spolupracovat. MŽP je připraveno iniciovat vznik a zajistit koordinaci platformy zaměřené na klimatickou výchovu a vzdělávání. Množství výukových programů a informací k suchu a ke zmírňování jeho následků se za poslední rok zvýšil. Jedná se ale o dlouhodobý proces, který bude pokračovat i po roce 2022, kdy bude připravena informace o naplnění opatření z Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky.

Aktivity jsou schváleny v Plánu publikační a informační činnosti MZe, pomáhají zvyšovat povědomí veřejnosti o důležitosti vody, o zodpovědném hospodaření s vodou i o aktivitách realizovaných MZe v této oblasti. Jak publikační, tak i osvětová činnost (soutěž, výstavy, semináře) probíhá v souladu s plánem a s finančním rozpočtem MZe.

5 DALŠÍ OPATŘENÍ DOPORUČENÁ KOMISÍ DOTČENÝM RESORTŮM K REALIZACI

5.1 OPATŘENÍ NA DROBNÝCH VODNÍCH TOCÍCH A MALÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍCH

Cílem opatření je jednak zlepšit stav drobných vodních toků úpravami koryt a jejich trasování a zejména zvýšit objem vody v krajině obnovou a výstavbou malých vodních nádrží. Gestoři: za 129 290 Ing. Miroslav Drlík (Sekce vodního hospodářství, MZe), za 129 280 Bc. Karel Pelikán (Sekce vodního hospodářství, MZe), za OPR 2014–2020 Ing. Jiří Guschl (Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání, MZe)

A) Realizované aktivity

V roce 2019 byly realizovány dotační programy:

- 129 290 „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích“, který zajišťuje opravy a rekonstrukce drobných vodních toků a malých vodních nádrží (státní podniky Povodí a Lesy ČR), a rekonstrukce a odbahnění rybníků, případně jejich novou výstavbu (obecní rybníky),
- 129 280 „Podpora retence vody v krajině – rybníky a vodní nádrže“, který je zaměřen na podporu obnovy, rekonstrukce, odbahnění a výstavby rybníků, které jsou větší než 2 ha a vychází z obecného společenského zájmu o dobrý stav rybníků a vodních nádrží, jakožto přirozené součásti krajiny, s pozitivním vlivem na akumulaci vody, zpomalení odtoku z daného území, transformaci povodňových vln, nebo krajinný ráz. Žadateli jsou rybářsky hospodařící subjekty. V prosinci 2019 byla otevřena výzva k podání žádostí o poskytnutí podpory.

Vzhledem k víceletému charakteru staveb nelze sumarizovat dosažení jednotlivých parametrů za rok 2019. To lze až při závěrečném vyhodnocení.

Operační program Rybářství 2014–2020, opatření 2.2. Produktivní investice do akvakultury, záměr a) Investice do akvakultury. V roce 2019 bylo podpořeno 13 projektů na výstavbu, rekonstrukci a odbahnění rybníků určených k chovu ryb menších než 2 ha katastrální plochy dotací ve výši 16 mil. Kč. Celková plocha podpořených rybníků je 10,3 ha. Z toho bylo postaveno 5 nových rybníků o celkové ploše 3,8 ha s vyplacenou dotací 8,9 mil. Kč.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Program 129 280 je notifikován do roku 2021. V prosinci 2019 byla otevřena výzva k podání žádostí. V průběhu roku 2022 se předpokládá závěrečné vyhodnocení programu a předložení jeho návrhu Ministerstvu financí. Na následující období bude připravena a notifikována další etapa programu.

Program 129 290 je realizován do roku 2020, závěrečné vyhodnocení programu a předložení jeho návrhu Ministerstvu financí se předpokládá v průběhu roku 2021. Správce programu připravil navazující program 129 390 „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích – 2. etapa“, který bude realizován v letech 2020–2024 a je předběžně diskutován na pracovní úrovni s Ministerstvem financí.

Finanční alokace OP Rybářství 2014–2020 je k dispozici do roku 2020 s možností vyplácení dotací do roku 2023. Průběžně jsou vydávána rozhodnutí o poskytnutí dotace a propláceny žádosti o platbu. Plánovány jsou dvě výzvy na příjem žádostí o podporu v roce 2020.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

dotační podpora ve výši 1 000 mil. Kč. V roce 2019 je dotačně podpořeno 28 projektů částkou 188 mil. Kč. V současné době bylo čerpáno 180 mil. Kč.

Program 129 290 je realizován v období let 2016–2020 s předpokládaným finančním krytím ve výši 2 150 mil. Kč. Podprogram 129 292 – příjem žádostí je průběžný, není vázán na jednotlivé výzvy.

Podprogram 129 293 – Příjem žádostí je vázán na jednotlivé výzvy, doposud byly uskutečněny 4. výzvy (poslední vyhlášení 1. 10. – 16. 10. 2019). Aktuální stav žádostí a financí je následující:

Údaje o administraci programu „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích (129 290) v roce 2019

podprogram	129 292	129 293
počet přijatých žádostí (ks)	85	406
výše nákladů (mil. Kč)	519	1 173
rozhodnutí o poskytnutí dotace (mil. Kč)	312	158
skutečně čerpané prostředky v roce 2019 (mil. Kč)	304	157

U OP Rybářství jsou dotace vypláceny z Evropského námořního a rybářského fondu a národního spolufinancování v poměru 75 % ku 25 %. Administrativní náklady jsou zahrnuty v rozpočtu MZe jakožto řídicího orgánu OP Rybářství, SZIF jakožto zprostředkujícího subjektu a Ministerstva financí jakožto platebního a certifikačního orgánu a auditního orgánu. V roce 2019 bylo z OP Rybářství 2014–2020 podpořena výstavba, rekonstrukce a odbahnění 10,3 ha rybníků dotací ve výši 16 mil. Kč.

D) Hodnocení

V roce 2019 jsou administrovány žádosti z výzev k podání žádostí o poskytnutí podpory vyhlášených v předešlých letech. Jednoznačně je důležité posílit rozpočet programů a otevřít další výzvy. Velmi dobrá je zkušenost s kontrolou množství odtěženého sedimentu laserovým 3D skenováním. Problematický může být relativně omezený okruh uchazečů ve veřejných zakázkách na zhotovitele staveb poukazující na nasycenost tohoto trhu.

Veškeré vynaložené prostředky v rámci programu 129 290 přispívají k posílení retence a akumulace vody v krajině a v boji se suchem. Program 129 290 ještě předpokládá do konce roku 2020 vynaložení finančních dotačních prostředků ve výši 372 mil. Kč, bylo by vhodné finanční potřeby programu posílit. Problematický může být nízký počet uchazečů ve veřejných zakázkách na zhotovitele staveb. Závěrečné vyhodnocení programu 129 290, včetně zbylých projektů, bude provedeno po ukončení jeho realizace v roce 2020, tedy v první polovině roku 2021.

V roce 2019 bylo z OP Rybářství 2014–2020 podpořena výstavba, rekonstrukce a odbahnění 10,3 ha rybníků určených k chovu ryb dotací ve výši 16 mil. Kč. Hlavním účelem těchto podpořených rybníků je chov sladkovodních ryb. Jejich příspěvek k omezování následků sucha je pohledu OP Rybářství 2014–2020 považován za pozitivní externalitu, která není účelem dotace a není žádným způsobem monitorována.

5.2 VYUŽITÍ DŮLNÍCH VOD

Cílem opatření je zajistit informovanost veřejnosti z jednoho centrálního, přehledného, průběžně aktualizovaného zdroje, který bude snadno komunikovatelný. Gestor: Ing. Zbyšek Sochor, Ph.D. (Sekce průmyslu a podnikání, MPO)

A) Realizované aktivity

V souvislosti s řešením aktuální problematiky negativních dopadů sucha se stává aktuální otázkou využití vod v zatopených starých důlních dílech, což souvisí se zahlazováním následků předchozí hornické činnosti. V této souvislosti je možné konstatovat, že obdobný trend byl ověřen i v dalších státech, kde útlum především uhlénoho hornictví již proběhl. Jako příklad lze použít praktické zkušenosti z Německa, kde je problematice využití důlních a povrchových vod věnována pozornost již několik let.

Každé dobývání ložisek nerostných surovin je vždy spojeno s odvodňováním činných důlních děl ať pasivním (odvodňovací štolý, vrty apod., s volným přetokem vod do vodního toku) nebo aktivním čerpáním vod na povrch a jejich vypouštěním do vodního toku. V každém případě se jedná o řízené odvodňování tak, aby nedošlo k překročení společensky únosného rizika zatížení vodního toku či hydrosféry životního prostředí dané lokality. Je nutné sledovat stanovený limit kvality vody ve vodním toku, do kterého je vypouštěna důlní voda. Aby se v budoucnu z opuštěných dolů mohla získávat voda, musí se na tuto skutečnost pamatovat již před ukončením těžby, v rovině sanačních a likvidačních prací s navazující rekultivací, např. v souvislosti s ukončováním těžby v OKD, a.s.

V červnu 2019 byly zpracovány komplexní a podrobné studie, které se zabývají vymezením lokalit důlních prostor s uvedením míst, ze kterých jsou v současné době důlní vody čerpány na povrch, množstvím čerpaných důlních vod včetně základních chemických parametrů, možností jejich využívání včetně orientačního časového rámce. Předmětné studie byly vypracovány státními podniky DIAMO a Palivový kombinát Ústí, které jsou pověřeny řešením procesu zahlazování následků hornické činnosti v ČR. Data z obou studií státních podniků Ministerstvo průmyslu a obchodu analyzovalo a shrnulo v materiálu „Možnosti využitelnosti vody v zaplavených územích a dolech pro výjimečné situace v důsledku sucha a nedostatku vody“, který byl zaslán včetně dílčích studií obou státních podniků k dispozici Meziresortní komisi VODA – SUCHO.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Dle požadavků vlády, popř. Komise.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Na většině vytipovaných lokalit je nutné vodu dále upravovat. Finanční náklady na úpravu, případně čerpání důlních vod v jednotlivých lokalitách úzce souvisí s konkrétním chemickým složením důlních vod a požadavkem na jejich budoucí využití. Chemismus důlních vod a objemy jeho potenciálních zdrojů se však mohou měnit. Z toho vyplývá, že finanční náročnost na úpravu/využití důlních vod bude možné přesněji predikovat a vyčíslit až na základě konkrétního cíle projektu, pokud by byl požadován za předpokladu podrobného dlouhodobého vzorkování.

D) Hodnocení

Pro posouzení možností využití vod akumulovaných ve starých důlních dílech je nutno vycházet ze současného stavu vlastního důlního prostředí. Rovněž je nutné přihlížet ke stavu hydrosféry těžbou postižené části povodí řek. V neposlední řadě je nutné brát v úvahu ekonomické a investiční možnosti regionu i potřeby obyvatel. Problematika důlních a povrchových vod v oblastech s předchozí hornickou činností vytváří pro následující období velmi významný potenciál pro jejich budoucí využití ať již v oblasti jejich úpravy na pitnou vodu, nebo také v oblasti využití při průmyslové a zemědělské výrobě.

5.3 NÁVRH ZÁKONA O MARKETINGOVÉM FONDU NA PODPORU DIVERZIFIKACE PĚSTOVANÝCH PLODIN

Cílem opatření je dosažení změny stávající nevhodné struktury zemědělské výroby a zabezpečení odbytu produkce na tuzemském trhu. Gestor: JUDr. Sabina Carotí (Sekce zemědělství a potravinářství, MZe)

A) Realizované aktivity

Ministerstvo zemědělství v průběhu let 2015–2017 svolalo několik jednání za účasti všech možných dotčených subjektů a institucí k problematice zřízení a realizace Marketingového fondu, která navazovala na dílčí schůzky a komunikaci v této věci. Základní požadavek, který byl prezentován naprostou většinou účastníků jednání, byla otázka možnosti propagovat v rámci aktivit Marketingového fondu „české produkty“, resp. odkazovat na produkty od českých zemědělců a potravinářů, případně na konkrétní české značky a firmy. Zřízení fondu formou zákona, nakládání s finančními prostředky a případné přispívání do státního rozpočtu komplikují jakékoliv aktivity, které by ve svém důsledku podporovaly „české potraviny“. Jedná se především o pravidla vyplývající zejména z předpisů EU regulující oblast volného pohybu zboží. Přímý zájem aktivní účasti ve fondu navíc vyjádřily pouze některé svazy (Zelinařská a Ovocnářská unie, Bramborářský svaz a Svaz pěstitelů chmele).

S ohledem na tyto skutečnosti bylo následně vedením MZe vyhodnoceno, že ministerstvo nebude dále pokračovat v přípravě návrhu právního předpisu ve věci zřízení Marketingového fondu. Situace ve vztahu propagace „českých potravin“ je řešena hledáním dalších možných variant a společného řešení v oblasti podpory a propagace vybraných komodit, včetně hledání jiných forem podpory v dané oblasti, např. podpora činnosti příslušného svazu nebo využití konkrétních projektů NNO, využití kampaně na Podporu kvalitních potravin realizovaných v současné době SZIF.

Poslední jednání dotčených subjektů a institucí k problematice zřízení a realizace Marketingového fondu proběhlo 31.ledna 2017.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti žádá MZe o vyjmutí úkolu „Návrhu zákona o marketingovém fondu na podporu diverzifikace pěstovaných plodin“ z nově identifikovaných opatření doporučených Komisí k realizaci Koncepce na ochranu před následky sucha pro území České republiky. S ohledem na to, že návrh tohoto zákona byl předložen prostřednictvím jednání Komise, tak Komise potvrdí vypuštění.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Nevznikly.

D) Hodnocení

Ministerstvo zemědělství na realizaci Marketingového fondu již od roku 2017 nepracuje, a to zejména s ohledem na předpisy EU regulující oblast volného pohybu zboží a nevalný zájem dotčených subjektů se aktivně podílet na fungování fondu.

6 ZÁVĚR

Tato poziční zpráva předkládá souhrn dílčích aktivit činěných v rámci jednotlivých navržených opatření z Koncepce. **Komise současně identifikovala skutečnost, že tato dílčí plnění dosud nevedou k viditelnému a měřitelnému postupu naplnění cílů Koncepce.** Proto v roce 2020 Komise připraví postup pro hodnocení naplňování tří strategických cílů, které Koncepce stanovila, a to:

- 1) zvýšit informovanost o riziku sucha prostřednictvím monitoringu a predikce výskytu sucha, zajistit připravenost na události sucha pomocí plánů pro zvládání sucha a všeobecné osvěty,
- 2) zabezpečit udržení rovnováhy mezi vodními zdroji a potřebou vody napříč sektory i v měnících se klimatických a socioekonomických podmínkách,
- 3) zmírňovat dopady sucha na akvatické i terestrické ekosystémy prostřednictvím obnovy přirozeného vodního režimu krajiny.

Jak je uvedeno v Manažerském shrnutí, aby došlo k pozitivnímu posunu naplňování Koncepce, bude zřejmě nezbytné schválit vládou závazný harmonogram postupu projektových příprav a termínů zahájení rozhodujících opatření, a to organizačních, technologických, technických a legislativních, která se podle stanoveného rozsahu budou realizovat v časovém souběhu. Tímto způsobem lze dosáhnout změny stávajícího trendu v přístupu k realizaci, ale i vnímání problematiky sucha a nedostatku vody, protože v „období vodního blahobytu“, ve kterém zatím žijeme, se navrhovaná opatření jen stěží připravují, natož realizují. **Harmonogram postupu projektových příprav a termínů zahájení rozhodujících opatření by měl být projednán v obou komorách Parlamentu ČR, aby přesahoval přes délku volebního období.**

7 STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2019 – TABULKA

Plnění opatření "Koncepce na ochranu před následky sucha pro území České republiky"		
<i>název opatření (úkolu)</i>	<i>odpovědný resort, organizace</i>	<i>hlavní dosažený výsledek při naplňování opatření</i>
4.1 Opatření pro vytvoření informační platformy o suchu a nedostatku vody		
4.1.1 Revize a doplnění stávající monitorovací sítě s ohledem na sledování sucha	MŽP, ČHMÚ	Probíhají opravy měrných profilů i vrtů a doplnění monitorovací sítě ČHMÚ.
4.1.2 Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho	MŽP, ČHMÚ, VÚV, CzechGlobe, ČZU	Vyvinut předpovědní systém HAMR, který přehledně podává informace o všech typech sucha a potenciálním riziku vzniku nedostatku vody v rámci jednoho webového portálu.
4.1.3 Program hospodaření s omezenými vodními zdroji	MŽP, MZe, VÚV, ČHMÚ, CzechGlobe, ČZU	Vyvinut nadstavbový modul systému HAMR „Optimalizace hospodaření na vodních nádržích“, pomocí kterého mohou významní odběratelé zadávat své požadavky na aktuální potřebu vody.
4.1.4 Předpověď vývoje stavu vodních zdrojů	MŽP, VÚV, ČHMÚ, CzechGlobe, ČZU	V současné době byl připraven predikční modul v systému HAMR s předpovědí disponibility vodních zdrojů na jeden týden. Tato doba se bude postupně prodlužovat až na 8 týdnů.
4.2 Rozvoj a posilování vodních zdrojů		
4.2.1 Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury	MZe, SOVAK	V lednu 2019 skončila II. výzva dotačního program 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“, v které bylo podáno celkem 216 žádostí. Od dubna 2017 bylo k 31. 12. 2019 v rámci vodovodů podpořeno celkem 82 akcí částkou 580 mil. Kč, z toho v roce 2019 bylo vyplaceno 404 mil. Kč 49 akcím. V rámci kanalizací bylo podpořeno 120 akcí částkou 1035 mil. Kč, a z toho v roce 2019 bylo na kanalizace vyplaceno 564 mil. Kč 73 akcím.
4.2.2 Ochranná pásma zdrojů povrchových a podzemních vod pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou	MŽP, MZe, s.p. Povodí, SOVAK	V roce 2018 byla dokončena rozsáhlá aktualizace zákresů OPVZ v mapově vrstvě umístěné na Národním geoportálu INSPIRE. I nadále je evidence OPVZ každoročně aktualizována.
4.2.3 Podpora využívání moderních technologií ve vodárenství	MZe, MŽP, SOVAK	V rámci programu 129 300 je podporováno i využívání moderních technologií zejména podpora rozvoje smart meteringu pro měření dodávek a spotřeby vody u konečných odběratelů za účelem prevence ztrát pitné vody a také možnost kontroly limitů množství dodávané pitné vody během krizových situací. (např. ÚV Klíčava – komplexní modernizace, Intenzifikace ÚV Písty, včetně prameniště)
4.2.4 Propojování skupinových vodovodů do vodárenských soustav	MZe, SOVAK	V lednu 2019 skončila II. výzva dotačního program 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“ v které bylo podáno celkem 216 žádostí. Od dubna 2017 bylo k 31. 12. 2019 v rámci vodovodů podpořeno celkem 82 akcí částkou 580 mil. Kč z toho v roce 2019 bylo vyplaceno 404 mil. Kč 49 akcím.
4.2.5 Uplatnění technologií umělé infiltrace a břehové infiltrace pro zvýšení zdrojů podzemní vody	MŽP, MZe	Předmětem plnění opatření je ověření systému břehové infiltrace při realizaci meandru Jordán v povodí Orlice a realizace těsnící stěny na lokalitě Meziboří. Do programu Prostředí pro Život byl podán projekt na odstraňování látek PPCP při využití systému zasakovacích van v úpravě vody Kárané a na realizaci umělé infiltrace na lokalitě Kojetín. Dále byl spuštěn výzkumný projekt na podporu zavedení řízené dotace pro území České republiky.
4.2.6 Nové víceúčelové přehradní nádrže	MZe, s.p. Povodí, SOVAK	Příprava 5 nových přehradních nádrží v nejsušších regionech ČR. Běží příprava schválených víceúčelových nádrží, je v různém stupni rozpracovanosti. Probíhají výkupy pozemků nebo se připravují, připravuje se realizace přírodně blízkých opatření. Proces realizace těchto významných vodních děl je dlouhodobý, cca 10 – 20 let. Závisí na procesu EIA, výkupech nemovitostí a přístupu vlastníků pozemků, samosprávných celků a orgánů státní správy. V rámci přípravy jsou spojena technická i přírodně blízká opatření jako komplexní řešení problematiky nedostatku vody.
4.2.7 Převody vody mezi povodími a zvýšení integrace vodohospodářských soustav	MZe, s.p. Povodí, SOVAK	S. p. Povodí prověřily možnosti převodů vody, byly zpracovány studie proveditelnosti, vyhodnoceny simulační modely, některé akce jsou již připraveny k realizaci. U některých akcí vyplynula potřeba zařazení lokalit pro zajištění výhledově kapacitních vodních zdrojů do Generelu LAPV, jehož aktualizace se v průběhu roku 2019 projednávala.
4.2.8 Podpora modernizace a rozvoje zemědělských závlah	MZe, SPÚ, VÚMOP	„Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa“, který je určen zemědělsky podnikajícím subjektům a úspěšně probíhá. Dotačně podpořeno 37 akcí objemem 43 mil. Kč, celkem přijato 98 žádostí, řada z nich se musí doplnit a upravit.
4.2.9 Obnova stávajících a výstavba nových závlahových nádrží	MZe, SPÚ, VÚMOP, s.p. Povodí	„Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa“, který je určen zemědělsky podnikajícím subjektům, celkem podpořena výstavba 7 nádrží s objemem přes 94 000 m³, připravena další výzva.
4.2.10 Podpora obnovy a výstavba nových zdrojů požární vody v lesních ekosystémech	MV, GŘ HZS ČR, MZe	V roce 2019 v rámci LHS bylo provedeno dle předběžných čísel celkem 29 hasebních zásahů. Výše příspěvku za rok 2019 zatím činí 5,5 mil. Kč. Aktivita spojená s leteckou hasičskou službou byly dříve utlumeny, ale vlivem výrazného nárůstu počtu výskytů lesních požárů v období posledních několika let roste opět jejich potřebnost a tato intervence bude i nadále ze strany státu podporována. Ve výši příspěvků i v počtu samotných hasebních zásahů dochází za poslední roky existence služby k výraznému nárůstu.
4.3 Zemědělství jako nástroj péče o množství a jakost vody a stav půdy		
4.3.1 Optimalizace monitoringu stavu zemědělské půdy a aktualizace bonitace půd za účelem zlepšení ochrany půdy	MZe, VÚMOP, SPÚ, ÚKZÚZ	Z digitalizace Komplexního průzkumu půd je ukončená lokalizace půdních sond a jejich atributy jsou zaneseny do databáze. V roce 2019 proběhla vektorizace základních půdních map a map zrnitostí půdy pro celou ČR. Dále v roce 2019 proběhlo plnění datové sady „Půda“ pro INSPIRE a začalo se s řešením další datové sady „Hospodářství a akvakultury“.
4.3.2 Zvýšení ochrany půdy před účinky eroze	MZe, MŽP, SPÚ, VÚMOP	Průběžně probíhají každoroční školení zemědělských poradců a zemědělské veřejnosti – nové metodické nástroje, legislativní a nelegislativní nástroje na ochranu půdy. V roce 2019 došlo ke zpřísnění standardu DZES 5, proti vodní erozi je tedy chráněno již 25 % orné půdy. Dále došlo k doplnění standardu DZES 7d), který omezuje velikost plochy jedné plodiny na DPB. Jako metodický nástroj mají zemědělci k dispozici Protierozní kalkulačku.
4.3.3 Organická hmota v půdě a opatření na její zachování a zvýšení	MZe, VÚMOP, ÚKZÚZ	V rámci NV č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, ve znění pozdějších předpisů.
4.3.4 Sledování kvality podzemních a povrchových vod v souvislosti s používáním hnojiv a pesticidů	MŽP, MZe, ČHMÚ, s.p. Povodí, VÚMOP, ÚKZÚZ	Aktualizován „Rámcový program monitoringu“, jehož součástí je i příloha s názvem „Metodika pro optimalizaci monitoringu pesticidů“, který reflektuje potřeby vodního zákona a Rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES. Výsledky monitoringu povrchových a podzemních vod jsou zveřejňovány na stránkách ČHMÚ v aplikaci IS ARROW. ÚKZÚZ, jakožto pověřený kontrolní orgán, aktivně sleduje stav a ochranu vod v rámci své činnosti. Při výskytu účinných látek nebo relevantních metabolitů POR ve vodách ÚKZÚZ může rozhodnout o omezení nebo zákazu povolení příslušného POR.

4.3.5 Změna zemědělské politiky v oblasti podpory pěstování energetických plodin	MZe	Z podkladů EK a mezinárodních závazků ČR je zřejmé, že poptávka po biomase pro nepotravinářské využití bude nadále stoupat. Přístup k rozsahu opatření závisí na koncepci energetické politiky ČR resp. EU.
4.3.6 Podpora rozvoje ekologického zemědělství	MZe	V roce 2019 byla z národních zdrojů podpořena činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství částkou 2 mil. V roce 2019 byla úspěšně uzavřena víceletá zakázka na provoz modelového intenzivního ekologického sadu, na kterou bylo vyplaceno v roce 2019 celkem 183 600 Kč. Aktivita ročního vzdělávacího plánu byly podpořeny v roce 2019 částkou 338 458 Kč. Při vyhodnocování je zřejmá stagnace ploch a malý rozvoj zemědělské prvovýroby. Naopak roste počet výrobců a obchodníků vlivem dynamicky rostoucího zájmu o biopotravinu.
4.3.7 Podpora principů precizního zemědělství	MZe	Objem vyplacených finančních prostředků se každoročně zvyšuje. Dle předběžných údajů za rok 2019 bylo podáno 150 žádostí v celkové výši 12,961 mil. Kč.: Metody biologické ochrany rostlin se dlouhodobě MZe daří prosazovat u stále početnějšího okruhu pěstitelů. Tento trend je jasně viditelný ze statistik využívání přípravků na ochranu rostlin.
4.3.8 Podpora provádění komplexních pozemkových úprav	MZe, SPÚ	Finanční podpory na realizaci pozemkových úprav jsou jednak z fondů EU (bylo proplaceno 980,3 mil. Kč) a z národních zdrojů (proplaceno 900 mil. Kč). V uvedeném objemu financování bylo speciálně na vodní zdroje vynaloženo 93 mil. Kč, nicméně i ostatní pozemkové úpravy přispívají k omezení negativních důsledků sucha. Lze shrnout, že pozemkové úpravy jsou významnými opatřeními k omezení sucha a nedostatku vody.
4.4 Zvýšení retenční a akumulační schopnosti krajiny		
4.4.1. Obnova přirozených funkcí vodních toků a niv	MZe, MŽP, s.p. Povodí	V roce 2019 byla realizována další opatření z plánů povodí, jejichž cílem je obnova přirozených funkcí vodních toků a niv. Financování opatření (revitalizace a renaturace vodních toků a niv, mokřadů, tůní, mrtvých říčních ramen, migračních překážek) probíhá z OPŽP. Doplnkově jsou financována daná opatření podporována z národních programů MŽP (PPK, POPFK) až do výše 100 %. Celkem plány povodí obsahují 2224 opatření, z toho 544 opatření má za cíl zlepšení podélné kontinuity (např. vytvoření rybích přechodů, demolice starých hrází), zlepšení hydromorfologických podmínek vodních toků (např. obnova řek, odstranění pevných břehů, opětovné spojení řek s údolními nivami), zlepšení režimů proudění nebo vytvoření ekologických toků a zadržení vody v krajině. Ke konci roku 2018 bylo z těchto 544 opatření 38 opatření dokončeno, realizace 228 opatření probíhá, 273 opatření dosud nebylo zahájeno a 5 opatření bylo zrušeno. Mezi nejčastější překážky realizace opatření patří překážky finanční, majetkoprávní, technické a vlastní délka přípravy záměru. Z pohledu ministerstev lze úkol považovat za průběžně plněný.
4.4.2 Regulace odtoku z melioračních odvodňovacích zařízení	MZe, VÚMOP, SPÚ	Předpokládaný program zatím neotevřen: Ke vzbuzení zájmu, jak regulaci odtoku z odvodňovacích drenážních soustav uplatňovat, je základním předpokladem inventarizace současného stavu odvodňovacích drenážních systémů (tedy melioračních detailů). VÚMOP je připraven inventarizaci odvodnění provést po zajištění finančních zdrojů k pokrytí nákladů na tyto práce. Asociace soukromých zemědělců ve spolupráci s VÚMOP bude metodický postup šířit mezi hospodařícími zemědělci. V případě nárůstu zájmu zemědělců bude možné uvažovat o zřízení dotačního titulu a program zahájit.
4.4.3 Obnova přirozených vodních prvků v krajině	MŽP, MZe, SPÚ	Obnova vodních prvků je dlouhodobě podporována z Operačního programu Životní prostředí, programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) a Programu péče o krajinu (PPK). Jedná se zejména o obnovu a tvorbu mokřadů, tůní a rybníků (výše dotace v rozmezí 60–100 %). Od 1. 3. 2016 je v rámci Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance – CC) chráněn před poškozením nový krajinný prvek – mokřad, sloužící k zajištění retence vody v zemědělské krajině.
4.4.4 Opatření na lesní půdě	MZe, MŽP, Lesy ČR, VLS	V roce 2019 byly vyplaceny nároky ve finančním objemu. 535,5 mil. Kč z národních zdrojů programového financování. Souběžně bylo v PRV vyplaceno 57,8 mil. Kč na podporu lesů a v rámci zemědělských dotací v PRV další 4,3 mil. Kč pro zalesnění. K 17. 12. 2019 tedy bylo celkem na podpory lesů vyplaceno 597,6 mil. Kč. Konečný stav financování opatření bude znám až v počátku roku 2020.
4.5 Podpora principů zodpovědného hospodaření s vodou napříč sektory		
4.5.1 Podpora opatření na snižování spotřeby vody v energetice a v průmyslu	MPO, MZe, MŽP, MMR	OPPIK, PO2 Program Nemovitosti: Budování retenčních nádrží (způsobilý výdaj ve všech 3 dosud vyhlášených výzvách). Program EXPANZE – ČMZRB vyhlásila aktualizaci výzvy 3. 9. 2018 – „Optimalizace procesů nakládání s vodou a využití jejího potenciálu“ Bonifikace – speciální zvýhodněné parametry bezúročného úvěru: zvýšený max. limit úvěru ze 45 mil. Kč na 60 mil. Kč, prodloužená splatnost ze 7 na 10 let, vyšší finanční příspěvek k úrokům z komerčního úvěru podle podporované aktivity. Na podzim 2018 budou připraveny další programy podpory.
4.5.2 Podpora hospodaření se srážkovými vodami	MŽP, MZe, SOVAK	V roce 2019 byl dokončen a zveřejněn první strategický materiál v oblasti hospodaření se srážkovými vodami: „Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích. Pro podporu konkrétních opatření v domácnostech běží dotační titul „Dešťovka“. Další možností podpory je OPŽP, aktivita 1.3.2 – Hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a jejich další využití, tzv. Dešťovka pro obce.
4.5.3 Podpora opětovného využívání vyčištěných odpadních vod	MŽP, MZe, SOVAK	Od roku 2017 běží dotační titul „Dešťovka“, který podporuje využití přečištěné odpadní vody s možným využitím srážkové vody.
4.5.4 Podpora moderních technologií čištění odpadních vod	MŽP, MZe, MPO, SOVAK	MŽP podporuje výstavbu moderních DČOV v rámci NPŽP.
4.5.5 Územní plánování	MMR, MZe, MŽP	Z OPŽP jsou podporovány územní studie systémů sídelní zeleně jako podklady pro územní plánování pro koncepční plánování zeleně v sídlech. Opatření vyplývající ze studie jsou v OPŽP obdrželi vyšší podporu, stejně jako přeměny nepropustných povrchů na propustné. Z IROP byly podpořeny územní studie krajiny, jejichž součástí je vytváření územních podmínek pro zlepšení vodního režimu krajiny. Jsou hotovy nebo rozpracovány pro 47 obvodů ORP. Územní studie krajiny jsou podkladem pro závazné dokumenty územního plánování. Kofinancování na zpracování těchto studií je poskytováno z Národního programu Životní prostředí (MŽP).
4.6. Implementace opatření k omezování následků sucha a nedostatku vody		
Legislativní opatření		
4.6.1 Návrh nové hlavy zákona o vodách zaměřené na zvládání sucha	MZe, MŽP	Zpracován návrh novely vodního zákona, který obsahuje novou kapitolu „Zvládání sucha a stavu nedostatku vody“. Byl projednán vládou a je k projednání v PSP PČR. Připraven metodický pokyn pro sestavení a obsah Plánu pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody.
4.6.2 Úprava organizace státní správy v souvislosti se zvládáním sucha	MZe, MŽP, MV	Připravovaná novela vodního zákona zavede zřízení Komise pro zvládání sucha a nedostatku vody. Komise je kolegiálním orgánem (§ 134 správního řádu) se zastoupením osob z různých odvětví, zajistí tak odbornější rozhodnutí vzhledem k možným citlivým dopadům zvoleného opatření při stavu nedostatku vody Komise pro sucho se zřídí na ústřední úrovni a úrovni krajů. Úpravy závisejí na projednání a účinnosti novely vodního zákona, ten je v procesu PSP PČR.
4.6.3 Přenastavení postupů pro stanovení minimálních zůstatkových průtoků	MŽP	Připraveno nařízení vlády, probíhá vypořádání meziresortního připomínkového řízení.
4.6.4 Příprava tzv. protierozní vyhlášky	MŽP, MZe	Dokončena, probíhá vypořádání meziresortního připomínkového řízení.
4.6.5 Legislativní úprava pro zlepšení možnosti využití státních hmotných rezerv pro řešení následků sucha mimo krizové stavy	SSHR, MZe, MŽP	Zpracován návrh novely zákona o působnosti Státních hmotných rezerv. Byl projednán vládou a je k projednání v PSP PČR. upravuje podmínky poskytnutí pohotovostních zásob při vyhlášeném stavu nedostatku vody. Pro potřeby správního úřadu, orgánu územní samosprávy nebo hasičského záchranného sboru může SSHR poskytnout pohotovostní zásoby bezúplatně.

Ekonomická opatření		
4.6.6 Financování vodního hospodářství	MZe, MŽP, MF, SOVAK	Ministerstvo zemědělství předložilo RHSD návrh na změnu systému financování státních podniků Povodí. Materiál byl doplňován dle požadavků, z plenárního zasedání RHSD byl opakovaně stažen. Problematika změny v systému financování vodního hospodářství je náročný proces, je nezbytné prověřit další možnosti a zároveň pečlivě zvážit veškeré dopady. Závisí také do značné míry na politické shodě.
4.6.7 Financování opatření navržených Konceptí	všechny resorty	MZe má soubor podpůrných programů k naplnění všech opatření obsažených v Koncepti a budou probíhat ve třech etapách do roku 2033. Přehled financování za rok 2019 je v tabulce 4.6.7 a jde o skutečně vynaložené prostředky v r. 2019 (což splňuje požadavek kontrolní zprávy NKÚ z r. 2019). Proto je zdánlivý pokles financování oproti Poziční zprávě za r. 2018, která obsahovala souhrn prostředků z několika let, neboť čerpání je průběžné a schválené částky v jednom roce jsou často plněny až v roce následujícím. Upraveny OPŽP, NPŽP a další programy v gesci MŽP.
Osvěta a vzdělávání veřejnosti k zodpovědnému hospodaření s vodou		
4.6.8 Osvěta a vzdělávání veřejnosti k zodpovědnému hospodaření s vodou	MŽP, MZe, MŠMT, VÚV, SOVAK, SVH	Financování opatření na podporu osvěty je každoročně upřesněno v rozpočtové kapitole Ministerstva zemědělství. V roce 2019 činily finanční náklady dle Plánu publikační a informační činnosti 0,55 mil. Kč. Dotace pro nestátní neziskové organizace ve vodním hospodářství v roce 2019 byly poskytnuty ve výši 0,67 mil. Kč. Každoročně probíhají semináře ke Světovému dni vody a bienální výstavy Vodovody a kanalizace, pro které MZe připravují řadu propagačních materiálů vč. prezentaci PVT. Každoročně jsou publikovány informace o stavu vodního hospodářství (Zpráva o stavu vodního hospodářství ČR – tzv. „Modrá zpráva“ připravovaná ve spolupráci s MŽP) a o oboru VaK (Ročenky vodovodů a kanalizací) vydávané MZe. Pro podporu činnosti NNO v oblasti osvěty jsou připravena každoroční grantová schémata. V roce 2019 spuštěny výzva 7/2019 z NPŽP na realizaci adaptačních opatření ve školních zahradách a výzva 3/2019 na podporu kampaní na téma ochrany klimatu. V roce 2019 proběhla za podpory MŽP Národní konference ekologické výchovy „Nasucho“. V rámci SOVAK dny otevřených dveří na řadě zařízení vodohospodářské infrastruktury v průběhu roku (nejčastěji 22. 3. na Světový den vody) po celé ČR a osvětový význam má i probíhající finanční a odborná podpora a značná mediální publicita využívání srážkové a odpadní vody v domácnosti i na zahradě dotačním titulem „Dešťovka“.

Další opatření doporučená Komisí dotčeným resortům k realizaci		
5.1 Opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích	MZe	Program 129 290 je realizován v období let 2016–2020 s předpokládaným finančním krytím ve výši 2 150 mil. Kč. V r. 2019 byla poskytnuta dotace ve výši 462,06 mil. Kč a zároveň je založeno pokračování programu se stejným obsahem do dalších let (129 390). V roce 2019 bylo z OP Rybářství 2014–2020 podpořena výstavba, rekonstrukce a odbahnění 10,3 ha rybníků dotací ve výši 16 mil. Kč. Hlavním účelem těchto podpořených rybníků je chov sladkovodních ryb. Jejich příspěvek k omezování následků sucha je pohledu OP Rybářství 2014–2020 považován za pozitivní externalitu, která není účelem dotace a není žádným způsobem monitorována.
5.2 Využití důlních vod	MPO	Do 30. června 2019 budou zpracovány komplexní a podrobné studie, které se budou zabývat vymezením lokalit důlních prostor s uvedením míst, ze kterých jsou v současné době důlní vody čerpány na povrch, množstvím čerpaných důlních vod včetně základních chemických parametrů, možností jejich využívání včetně orientačního časového rámce a v neposlední řadě orientačními investičními a provozními náklady na technologii úpravy čerpaných důlních vod pro jejich další využití.
5.3 Návrh zákona o marketingovém fondu na podporu diverzifikace pěstovaných plodin	Agrární komora, MZe	Ministerstvo zemědělství na realizaci Marketingového fondu již od roku 2017 nepracuje, a to zejména s ohledem na předpisy EU regulující oblast volného pohybu zboží a nevalný zájem dotčených subjektů se aktivně podílet na fungování fondu. Tedy toto opatření navržené Agrární komorou nad rámec koncepce na ochranu před následky sucha pro území ČR již není relevantní a nesouvisí s naplňováním úkolů z Koncepce.